

Marcos

Juan² tsá² ziau² jmái² hleh³² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hué³² quiéin²

(Mateo 3:1-12; Lucas 3:1-20; Juan 1:6-8, 15-34)

1 1 La³ lá² bíh¹ ca³li³liau³ jú¹ chú³² hi³ ca³tin¹ Jesús Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³².

2 Ní¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Isaías tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² rá¹juáh³ la³ lá²:

Sá¹ní² jie³, jná¹³ zein²¹ jan² tsá² tsa³can³² jái¹³ ta³ tin² la³ cónh³ bíh¹ hnú²,

tsá² hí³ bíh¹ jmu³ hua³jan²¹ jui³² ní¹ cuóh¹³ hnú².

3 Tí³ hué³² quiéin² niéih³ cáun² ho³ tsáu² hi³ ní¹juah²¹:

Jmu³ náh² hua³jan²¹ jui³² ní¹ já²¹ Juo¹³ dí²;

jmu³ náh² cú²tso² jui³² ní¹ tsó²¹ tsú².

4 Hi³ jáun² bíh¹ cuan³ Juan² hi³ ca³zion³ jmái² tsáu² ní¹ lí³ jáun² hué³² quiéin², hi³ ca³záih³ dí² tsáu² hi³ hniáuh³² záí³² tsú² jmí¹ tsí³ jì³ hi³ zón³² tsú² siáh³ jmái², hi³ jáun² lí¹³ hin³ tsáu¹³ tsú². **5** La³jín³² tsá² hín¹³ tí³ Judea jmí¹ já²táunh¹ hi³ náí³² jái¹³ quioh²¹ tsú², la³ má²quionh³ tsá² zian² juú² Jerusalén ní² siáh³; hi³ jáun² ní¹juáh³ ní¹ má¹lí²ton³ tsú² tso³ quioh²¹, má¹lí³² jáun² tí² ziau² Juan² jmái² cua³ Jordán jáun².

6 Ha¹ Juan² hí³ né³ jmí¹ lí³ jñú¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello, hi³ jáun² lá² hñéih¹ tsú² jmí¹ lí³ láu²; má³² hi³ jmí¹ cúh² tsú² né³, jáh³ téh²³ tsú² náih² bíh¹ quionh³ jmí²toh¹ quioh²¹ toh² zian² ja¹ náí². **7** Jáun² tsá² hí³ jmí¹ hleh³² hi³ zaih³² tsáu² la³ lá²:

—Né³bí¹ já²¹ jan² tsá² tí³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cun³ bí¹ jná¹³, quí¹ cun³ tiá² cu³ tiá² ren³ bíh¹ jná¹³ quiúnh¹ ná¹ Tsá² hí³, hi³ juáh¹³ hi³ jmí¹ lí³ dí¹jñi²¹ jná¹³ ta³ ní¹ tsú² hi³ hueh²¹ ná¹ láu² tsi³² ta³ tsú². **8** Jná¹³ dá² má¹lí²ziau³ ná¹ hnoh² jmái² cun³quionh³ jmí² jma³; tí³la³ tsá² hí³ né³, ziau³ hnoh² jmái² cun³quionh³ Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹.

Jmí¹ cáun³ Jesús jmái²

(Mateo 3:13-17; Lucas 3:21-22)

9 Jáun² jmí¹jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Nazaret, juú² hín¹³ tí³ Galilea, hi³ ca³chó³² dí² cua³ Jordán ní¹ ca³ziau³ jáun² Juan² jmái².

10 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús chu³ jmái² né³, ca³jé³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hi³ má²ca³niá³, hi³ jáun² má²cuá¹son² Jmí²chí³ Chun¹ ní¹ quioh²¹ dí² hi³ jniá³ la³jmí¹ jniá³ jan² jái². **11** Hi³ jáun² ca³nái³² tsáu² cáun² mah¹ hi³ ja³ tí³ hñu³mi³cuú², hi³ ní¹juah²¹ la³ lá²:

—Hnú² bíh¹ Jón³² jná¹³, Tsá² hno³ lín³² jná¹³, ijlánh¹ lí²hiún² tsin³² jná¹³ ca³tin¹ hnú²!

Satanás cá² lan²³ Jesús*(Mateo 4:1-11; Lucas 4:1-13)*

12 La³ cun³ jmí¹ jáun² né³, ca³ jau³ Jesús Jmí² chí³ Chun¹ tí³ hué³² quiéin². **13** Ní¹ jáun² ca³ cuá³ Jesús tun³ ló³² jmái¹ hí³ ñi³ ngi²¹ ja¹ jáh³ hngá¹ jáh³ náí², hí³ Satanás né³ ca³ ca³ ca³ lau³ quioh²¹ tsú². Jáun² cua³ taunh²¹ tsá² cuú² tsá² ta³ Dió³² hí³ cua³ ma³ cáu³² tsú².

Jesús má² liáu³² tá¹³ hué¹³ Galilea*(Mateo 4:12-17; Lucas 4:14-15)*

14 Jmí¹ má² hí³² jáun² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² hñu³ mí¹ ñí² né³, ngah³ siáh³ Jesús tí³ hué¹³ Galilea, hí³ hleh³² jú¹ chú³² ca³ tí²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsú² jo³ cuo² Dió³². **15** Jmí¹ jáun² ca³ juáh³ Jesús la³ lá²:

—Má² ca³ ma³ jnia² bíh¹ Dió³² Tsá² má² cuá¹ hiáun¹ hí³ lín¹³ Re²¹. Za¹ náh² jmí¹ honh², hí³ tionh² náh² siáh³ ta²¹ jú¹ chú³² hí³ lí¹³ liáu³² náh².

Jesús téh²³ quiun³ tsá² zanh²³ jáh³ jmái²*(Mateo 4:18-22; Lucas 5:1-11)*

16 Jesús jmí¹ cuá¹ tsau³² can³² ñí¹ ná¹ ho³ jmái² hué¹³ Galilea, jáun² ñí¹ jáun² né³ ca³ jien³² tsú² Sí¹ mu²¹ quionh³ Tre²¹ rainh²¹ hí³ ná¹ tón³² hmá³ chu³ jmái², quí¹ tsá² zanh²³ jáh³ jmái² bíh¹ tsá² hí³. **17** Hí³ jáun² Jesús ca³ záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ná² táunh¹ náh² cu³ hna³² jná¹³, hí³ jáun² la³ jmí¹ jáun²³ náh² ní² jáh³ jmái² janh²¹ náh² siáh³ tsá² mi³ cuón² hí³ tónh³² jo³ uón³² jná¹³.

18 Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ chá³ tsá² hí³ tí³ có³² hmá³ jáun² quioh²¹, hí³ ja³ taunh²¹ cu³ hna²¹ hí³ dí².

19 Cú¹ pih²¹ bíh¹ ñí¹ ngau²¹ Jesús hí³ jáun² ca³ jien³² siáh³ Jacobo, jon² Zebedeo, la³ má² quionh³ Juan² dá¹ jon²¹, hí³ jmí¹ tiáunh¹ hñu³ mu² hí³ ná¹ rauh³² hmá³ quioh²¹. **20** Hí³ jáun² Jesús ca³ teh³ siáh³ tsá² hí³; hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ chan³ tsá² hí³ Zebedeo jméi² hñu³ mu² la³ má² quionh³ tsá² ná¹ lín³ quian²¹, hí³ jáun² hí³ dí² né³ já¹ taunh²¹ cu³ hna²¹ Jesús.

Tsá² ñuh² hún¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³*(Lucas 4:31-37)*

21 Jmí¹ jáun² ca³ cha³ táunh¹ tsú² juú² Capernaum; hí³ jáun² jmí¹ cá¹ chó²¹ jmái¹ nio² tie³ né³, ca³ hí³ Jesús hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hí³ ca³ ma³ liáu³² hí³ má² tin² tsáu². **22** Tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, lí¹ ca³ ja³ cáun² bíh¹ tsí³ ca³ tí²¹ jái¹³ hí³ má² ta² tsú² jáun²; quí¹ hliá² jmí¹ cuá¹ hieh³² tsú² tsáu² la³ juah²¹ dúh¹ jan² tsá² ho² jái¹³, jun³ juáh¹³ la³ jmí¹ jmu² tsá² ná¹ lín³ tí³² liei²¹ yáh³. **23** Hñu³ cuáh³² jáun² jmí¹ cuá¹ jan² tsá² ñuh² hún¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, jáun² ca³ hóh³² tiá³ hí³ ca³ juáh³:

24 —¿He³ jái¹³ zia³² quiúnh¹ jnoh¹ hnú², Jesús Tsá² Nazaret? ¿Hí¹ ñeh³ hnú² hi³ ña³ cua² nú² jnoh¹ quiu³ juóu³²? Tsá² cuóu³² bíh¹ jná¹³ hnú², hi³ ño¹ jná¹³ hi³ hnú² Tsá² híen¹ Tsá² zéi¹ Dió³².

25 Jáun² Jesús ca³ngái³ tiá³ ñí¹ con² jmí² chí³ hláinh¹ hí³ hi³ ca³juáh³: —i¹ Tie³ náu², tun³² tsá² ñuh² ní²!

26 Hi³ jáun² jmí² chí³ hláinh¹ hí³ né³ ca³jmú³ hi³ ca³jéinh³² tsá² ñuh² hí³ tsá¹ lí¹ jún²³, hi³ ca³hóh³² tiá³ lín³², jmí¹ jáun² cua³ han³ hñu³ tsí³ tsá² hí³. **27** Jáun² la³ jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³ja³ cáun² tsí³ hi³ ca³qui³ ca³ngáih³ rainh²¹, hi³ juáh³:

—¿He³ dá² ní³²? ¿He³ dá² jú¹ hmai²¹ ní³² hi³ hie³² tsú²? i¹ Sa³ tin² máh³ tsá² ñuh² ní² jmu² héih³² ñí¹ con² jmí² chí³ hláinh¹, hi³ jáun² jmí² chí³ hláinh¹ má² tí³² máh³!

28 Jáun² né³² cánh³ bíh¹ ca³lí³ ñí³² tsú² tá¹ cáun² hué¹³ Galilea hi³ jmu² Jesús la³ jáun².

Jesús jmah²³ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ Pé¹

(Mateo 8:14-15; Lucas 4:38-39)

29 Jmí¹ ca³huén² tsú² hñu³ cuáh³² jáun² né³, ngau³ Jesús quionh³ Jacobo jí³ Juan² hñú¹³ Sí¹mu²¹ quionh³ Tre²¹. **30** Jmí¹ jáun² jmí¹ rá² tsáun¹ mi³ziú¹³ Sí¹mu²¹ hi³ chéin³; hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ ñéih³ la³ jui³² ca³záih³ Jesús hi³ tsá² hí³ rá² tsáun¹. **31** Jmí¹ jáun² ngau³ Jesús ní¹ rón²¹ tsá² hí³, hi³ ca³zanh³ dí² cuo² tsú², hi³ ca³zion³ dí²; hi³ jáun² ca³quin³ hi³ jmí¹ chéin³ tsú², hi³ jáun² jmí¹ jáun² ca³jmú³ tsú² má³² hi³ cuh³ tsú² jí³lin².

Jesús jmah²³ juóun³² tsá² tsáun¹

(Mateo 8:16-17; Lucas 4:40-41)

32 Jmí¹ má² ca³ta³ tsi²¹ hiú² ca³ cua³ jan² tsú² la³ jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹ con² Jesús, jí³ tsá² jmí¹ tiáunh¹ jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ní² siáh³; **33** hi³ jáun² la³ jín³² tsá² juú² ca³ cuú² ca³ ngih³² ho³ hñú¹³. **34** Jmí¹ jáun² ca³ jmah³ dí² juóun³² lín³² tsá² tsáun¹; tsá² hí³ jmí¹ ná¹ lín³ hliáun³ ní¹ mí¹ uí³, hi³ juóun³² siáh³ tsáu² ca³ huen³ tsú² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. Jmí² chí³ hláinh¹ hí³ jmí¹ má² ná¹ ñí³² hi³ hin² tsánh² Jesús, tí³ la³ Jesús né³ ca³ jmú³ héih³² hi³ tiá² hie³ tsú² hí³ dí².

Jesús ngai³² jú¹ chú³² ñí¹ con² tsá² hín¹³ hué¹³ Galilea

(Lucas 4:42-44)

35 Jmí¹ cá¹ jniá²¹ jáun² né³, ta³ ná¹ juan³² bíh¹ ca³ náu² Jesús hi³ ngau³ hi³ ní¹ lienh¹³ Dió³² ñí¹ má² tí³ có³². **36** Jáun² Sí¹mu²¹ la³ má² quionh³ tsá² quionh³ ca³ ñí¹ hniauh², **37** hi³ jáun² jmí¹ ca³ chanh²¹ dí² Jesús ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—La³ jín³² bíh¹ tsáu² ná¹ hnauh² hnú².

38 Tí³ la³ hí³ dí² né³ ca³ juáh³:

—Ma³tsáu¹³ dí² juú² tloh³ cu³ jéin³ ní², hi³ tsá¹hléh¹³ dí² uá²jai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ñí¹ ní²; quí¹ ta²¹ jáun² yáh³ má²cuán² jná¹³.

39 La³ jáun² bíh¹ ca³ngí³ Jesús hi³ ngai³² jú¹ chú³² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos hi³ táun³ ma³ quin³² ma³ caun³² juú² hín¹³ tí³ Galilea, jí³ hi³ huen² dí² siáh³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

Jesús jmah²³ jan² tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³

(Mateo 8:1-4; Lucas 5:12-16)

40 Jmí¹jáun² cuan³ jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ mi³ho²¹ péin³ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² ca³di³jñí³² dí² hi³ ca³juáh³:

—Tin² bíh¹ hnú² jmúh¹³ hi³ lí³ jin² jná¹³ ní¹juáh³ hi³ hnáuh² nú² jmúh¹³.

41 Jáun² Jesús ca³ja³ míf³ tsí³, hi³ jáun² ca³tí³ dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hnó³² jná¹³. Hi³ jáun² icuí¹ lan² hnú²!

42 Jmí¹ má²lí²juáh³ tsú² jáun² la³ ní² né³, la³jui³² ca³hin³ bíh¹ mí¹uí³ jáun² quioh²¹ tsá² hí³. **43** Jmí¹jáun² ca³hah² Jesús jái¹³ ñí¹con² tsá² hí³, tí³la³ la³ñí¹ tín² ca³jmú³ tsú² héih³², hi³ ca³záih³ dí²:

44 —Sá¹ní² jie³, ha³ lí² hin² juouh³² hí¹ jan² ha³ lánh³ rón³² lí³ hi³ má²lain³² nú²; jí³²la³ tí³ cuánh², hi³ cuá²ma³jnia¹³ ñí¹con² mí²tsáu² bíh¹, hi³ cuá²cuen²¹ siáh³ jáh³ ñí¹con² Dió³² ca³tí²¹ hi³ má²ca³lí³ jin² nú², la³ cun³ lí³ jáun² héih³² quioh²¹ hla¹ Moisés. Hi³ jáun² la³ jáun² lí³ ñí³² tsáu² hi³ má²lain³² nú².

45 Ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ jmí¹ ngah²¹, tí³la³ jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³ma³liáu³² hi³ quí² cha³² la³ cun³ hi³ má²lí³² jáun². Cun³ñí¹ hi³ jáun² né³, hí¹ cáun² yáh³ juú² tiú²uú² jmí¹ lí²³ hí³ Jesús chú¹ja²¹, jáun² tí³ cheih³² ñí¹ tiá² hin² zian² bíh¹ cú²jueh³² jmí¹ ngí³² tsú²; tí³la³ tsá² zian² ñí¹ hliáu³ bíh¹ jmí¹ já²táunh¹ hi³ já²jie³ tsú².

Jesús jmah²³ jan² tsá² hma²

(Mateo 9:1-8; Lucas 5:17-26)

2 **1** Jmí¹ má²ca³nga² tun³ hñi³² jmái¹ jáun² ngah³ siáh³ Jesús já¹ juú² Capernaum; hi³ jáun² ca³lí³ ñí³² tsáu² hi³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hñú¹³. **2** Hi³ jáun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, ca³la³ hí¹juáh³ ho³hñú¹³ yáh³ tiú²uú² jáu² lí³. Tá¹la³ jmí¹ dí¹hie³² Jesús jái¹³ quioh²¹ Dió³² ñí¹con² tsá² hí³ né³, **3** cua³taunh²¹ quiun³ tsá²ñuh² hi³ ná¹jan² jan² tsá²ñuh² lín³ mí¹uí³ hi³ hma², hi³ rá¹tsin² ñí¹ jmu². **4** Tí³la³ tiá² lí³ yáh³ tsa³táunh¹ tsú² ñí¹ cuá³ Jesús quí¹hliá² jlánh¹ juóun³² tsáu² jmí¹ tionh¹, hi³ jáun² tsáih³ hñú³ bíh¹ cú²jueh³² ca³uú³ tsú², hi³ ca³quin³ tsú² cuá¹lá² hi³ jlái³ hñú³ la³ re² ñí¹ cuá³ jáun² Jesús, hi³ jáun² jui³² jaun³² bíh¹ ca³sión³² tsú² tsá² tsáun¹ la³ má²tsin² jáun² ñí¹ jmu². **5** Jmí¹ ca³lí³tsin² jáun² Jesús hi³ cáun² tán¹ bíh¹ ná¹tloh³ tsí³ tsá² ca³cha³táunh¹ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² tsáun¹ hí³ la³ lá²:

—Hnú² jón³, má²cá²hin³ bíh¹ tso³ quián¹³ hnú².

6 Tí³la³ ma³ jan² tí³² liei²¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ jáun² ca³lín¹³ la³ lá² hñu³ tsí³: **7** “¿He³ láih³² sa³ la³ ní² máh³ hleh³² tsá²ñuh² ní²? Tsá² lí¹ chú² lí¹ lén³² Dió³² bíh¹ ní³², quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tin² hin³ tso³, jí³²la³ hnga² Dió³² bíh¹ Tsá² tin²”. **8** Tí³la³ Jesús jmí¹ ní³² bíh¹ he³ lánh³ ná¹lín²³ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—¿He³ láih³² sa³ la³ ní² ná¹lín²³ hnoh²? **9** ¿Hín² jái¹³ hi³ tun³ lá² hi³ jlánh¹ huán¹ tsí³ lí³ lin¹ hi³ zia³² pí³ quioh²¹ tsá² hleh³²; hí¹ cun³quionh³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Tso³ quián¹³ hnú² má²cá²hin³!”, ho³ hi³ juáh³ tsú²: “¿Náu², quiaun² jmu² quián¹³, hi³ jáun² ngí¹!” uá¹? **10** Re² bíh¹, cuí¹ má¹jnia¹³ jná¹³ ní¹con² hnoh² hi³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuoun², ho² ná¹ jái¹³ ní¹ hué²¹ lá² hi³ hin¹³ ná¹ tsáu¹³ tsáu².

Hi³ jáun² ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hma² hí³:

11 —Hnú² juo³ jná¹³: náu², ziauh¹ jmu² quián¹³, quiaun², cuánh² hñuh³².

12 Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³náu² tsá² jmí¹ hma² hí³ ta³ ní¹ la³jín³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñéih³, jáun² ca³ziauh³ jmu² hi³ jmí¹ tsin², hi³ ca³caun² ngah³ hñú¹³. Jáun² la³jín³² tsá² jmí¹ ná¹jé²³ hí³ ca³ja³caun² lín³² tsí³, jáun² ca³ma³quien² tsú² Dió³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ cónh³ yáh³ tiá² má²ca³neh²¹ dí² la³ cun³ hi³ má²lí²neh²¹ dí² ní²!

Jesús téh²³ Leví

(Mateo 9:9-13; Lucas 5:27-32)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús hi³ ngau³ siáh³ can³² ní¹ ná¹ho³ jmái²; hi³ jáun² jmí¹ cuá¹taunh²¹ la³jín³² tsáu² ní¹ zenh¹ tsú² ca³ma³tin² dí² tsáu². **14** Jáun² né³, tá¹la³ má²hún¹ tsú² siáh³ jui³² hi³ má²tsánh³² tí³ já¹ juú², ca³jien³² dí² jan² tsá² jmái² Leví jon² Alfeo, hi³ jmí¹ cuá¹tón²¹ ní¹ cuá¹cai³² hmah²¹ [cha¹³ tsá² romanos], hi³ jáun² ca³záih³ dí²:

—Ñá³² cu³hna³² jná¹³.

Jmí¹jáun² ca³náu² Leví, hi³ ngau³ cu³hna²¹ Jesús.

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, Jesús jmí¹ cuá¹jmu² má³² hñú¹³ Leví hí³, la³ má²quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ juoun³² siáh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ la³ má²quionh³ tsá² juáh²³ tsáu² hi³ tiá² chun¹ jmí¹ tionh¹ ní¹ mesa quionh³ Jesús, quí¹ juoun³² lín³² bíh¹ tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ cu³hna²¹ tsú². **16** Tí³la³ jmí¹ ca³jé³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, tsá² tiáunh¹ ja¹ cu³ nió³ quioh²¹ tsá² téh²³ tsú² fariseos, hi³ cuá¹cúh² Jesús quionh³ la³jín³² tsá² hí³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú²:

—¿Ha³ bí¹ lánh³ rón³² sa³ tí³² juóuh³² hnoh² cáun² cuú² hính²³ cu³lí²¹ quionh³ tsá² cai³² hmah²¹ jí³ tsá² ren² tso³ ní² siáh³?

17 Jmí¹ ca³nái³² Jesús jái¹³ ní² né³, ca³juáh³:

—Tiá² tí³² mí³ hniah³ yáh³ ní¹con² tsá² chun¹, ní¹con² tsá² tsáun¹ bíh¹ hniah³. Quí¹ tiá² ja³ yáh³ jná¹³ hi³ ja³te³ tsá² chun¹, quí¹ hi³ ja³te³ tsá² ná¹ren² tso³ bíh¹ jná¹³ ja³.

Nga² tsáu² ñí¹ con² Jesús ca³ti²¹ hi³ má²hien²¹ tsú²

(Mateo 9:14-17; Lucas 5:33-39)

18 Cu³ jéin³² jmí¹ ná¹má²hien²¹ tsá² hain²¹ ti³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ji³ tsá² hain²¹ ti³ con² tsá² fariseos ní² siáh³, jmí¹jaun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsáu² ñí¹ con² Jesús hi³ ca³ngái³:

—¿He³ láih³² sa³ jlánh¹ má²hien²¹ tsá² hain²¹ ti³ con² Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² ji³ tsá² hain²¹ ti³ con² tsá² fariseos siáh³, ti³la³ tsá² hain²¹ ti³ con² hnú² má¹ná¹, tiá² lin¹ má²hien²¹ yáh³?

19 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹juáh³ tá¹la³ ná¹má²hiún² tsú² tsí³ quionh³ tsá²ñuh² tsá² jenh¹³ cuo² ¿hí¹ lí¹³ ma³hien²¹ tsá² ná¹tén¹ ñí¹ jmu² tsú² jmái¹ hi³ jenh² cuo² tsáu² dúh¹? Tiá² lí¹³ yáh³ ma³hien²¹ tsú² tá¹la³ quionh³ bíh¹ tsú² tsá² jenh¹³ hí³ cuo². **20** Ti³la³ chau²¹ bíh¹ jmái¹ hi³ quin³ ti³ có³² tsá²ñuh² jenh¹³ hí³ cuo²; hi³ jáun² má¹jaun² máh³ má²ma³hien²¹ tsá² hí³.

21 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² taun³² cáun² hmih³² tseh¹ quionh³ cá² cuonh²¹ hmih³² hmai²¹; quí¹ tsauh³² bíh¹ hná¹ hmih³² hmai²¹, hi³ jáun² cáí³² bíh¹ hmih³² tseh¹, hi³ jáun² ti³ jlánh¹ bíh¹ ñí¹ jueh³² má²cái³² má¹lí³² jáun². **22** Ja³bí¹ la³ jáun², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² tah³² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² hñu³ chí² láu² má²tseh¹; quí¹ ní¹juáh³ hi³ jmu³ tsú² la³ jáun², má²cái³² bíh¹ chí² láu² tseh¹ jáun² lí¹³, hi³ jmu³ mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun², jáun² lí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ mu² ráu³ jáun² lí¹³ la³ má²quionh³ chí² láu². Hi³ jáun² hñu³ chí² láu² hmai²¹ bíh¹ hniáuh³² táh³² tsú² mu² ráu³ cun³ ñí¹ dí¹jaun³² jáun².

Tsá² hain²¹ ti³ con² Jesús cun³² cuú²miih²¹ jmái¹ nio² tie³

(Mateo 12:1-8; Lucas 6:1-5)

23 Ca³chó³² cáun² jmái¹ hi³ jmí¹ cuá¹ngí³² Jesús ja¹ ñí¹ zia³² hi³ jna¹ quioh²¹ tsáu² cáun² jmái¹ nio² tie³; hi³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² né³, ca³ma³liáu³² hi³ cai³² chí² hieh² cuú²miih²¹ tá¹la³ hí¹tsá²taunh¹ tsú² jáun². **24** Hi³ jáun² tsá² fariseos ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, ¿he³ láih³² jmu² bíh¹ tsá² hain²¹ ní² ti³ con² hnú² ta²¹ hi³ tiá² ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³?

25 Ti³la³ hí³ má¹ná¹, ca³juáh³:

—¿Tiá¹ má²ca³híh³ hnóh² hí¹ cónh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ he³ ca³jmú³ hla¹ re²¹ Dá²vi²¹ cu³ jéin³² jmí¹ lí²¹ ñí¹cuóunh²¹ quionh³ tsá² quionh³, hi³ tiá² jmí¹ zia³² hí³ cuh³ tsú²? **26** Tsá² hí³ dá² ca³ñí¹hi³² ñéih³ hñú³ cuáh³² lí³ hmih³² hi³ ca³ñí¹cúh² hí³ cuú²miih²¹ híen¹ hi³ ca³tin¹ cuh³ jmáh³la³ tsá² ná¹lín³ mí²tsáu² bíh¹; hi³ ja³bí¹ ca³cuéh³ tsú² siáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ quionh³. La³ jáun² lí³ jmái¹ hi³ jmí¹ lín³ hla¹ Abiatar mí²tsá² híen¹.

27 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³:

—Dió³² ca³jmú³ hi³ zia³² jmái¹ nio² tie³ cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹
tsá²mi³cuóun² bíh¹, jun³juáh¹³ ca³lí³zian² tsá²mi³cuóun² cun³ñí¹ hi³
ca³ti²¹ jmái¹ nio² tie³ yáh³. **28** Jáun² né³, uá¹ hi³ jmái¹ nio² tie³, cun³
jáun² cáun² ho² bíh¹ Jon² tsá²mi³cuóun² jái¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² má²ca³nái³ cáun² cuo²

(Mateo 12:9-14; Lucas 6:6-11)

3 1 Ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ñí¹hi³² Jesús hñu³ cuáh³²
quioh²¹ tsá² judíos; hi³ ñí¹ jáun² né³ jmí¹ cuá³ jan² tsá²ñuh² jmí¹
má²ca³nái³ cáun² cuo². **2** Jmí¹jáun² jmí¹ ná¹tan² tsú² Jesús hi³ hnió³ dí²
jé³ ní¹juáh³ hi³ jmah³ tsú² tsá² hí³ tá¹la³ jmái¹ nio² tie³, hi³ jáun² zia³²
ha³ lánh³ rón³² lí¹³ chá³² dí² tsáu¹³ tsú². **3** Jmí¹jáun² ca³záih³ Jesús tsá²
jmí¹ má²ca³nái³ hí³ cuo²:

—Náu², jmu³ zenh² nú² ja¹ lá² quiú¹³ jnoh¹.

4 Hi³ jáun² Jesús ca³ngáih³ tsá² ná¹ngih³² hí³:

—¿He³ ca³ti²¹ jmu³ tsú² jmái¹ nio² tie³, hí¹ hi³ chu²¹ ho³ hi³ hlah³?

¿Hí¹ lí¹³ líón³² tsú² tsáu² ho³ hi³ tí³ hniáuh³² jngih³ uá¹ tsú²?

Tí³la³ tsá² hí³ má¹ná¹, cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹. **5** Jmí¹jáun²
ca³jien³² Jesús tsá² hí³ ca³la³ hi³ míh²³ tsí³, jì³ hi³ hlah³ jéinh³² dí² siáh³
quí¹hliá² tiá² hnió³ yáh³ tsá² hí³ hi³ ngí¹³ jái¹³; hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá²
lí³ hí³ cuo²:

—Ñéih¹ cuonh².

Jáun² ca³ñeh³ tsá² hí³ cuo², hi³ jáun² jmí¹jáun² la³. **6** Jmí¹jáun²
ca³huén² tsá² fariseos cheih³² hi³ ca³ma³cú¹ ma³ren²¹ jái¹³ quionh³ tsá²
hain²¹ tí³ con² Herodes hi³ ha³ lánh³ jngih³ dí² Jesús.

Jmah²³ Jesús juóun³² tsá² tsáun¹

(Mateo 4:23-25; Lucas 6:17-19)

7 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús can³² ñí¹ ná¹ho³ jmái² quionh³ tsá² hain²¹
hí³ tí³ con², hi³ jáun² juóun³² lín³² tsá² zian² hué¹³ Galilea ja³taunh²¹
cu³hna²¹ tsú². **8** Hi³ juóun³² siáh³ tsá² já¹taunh²¹ tí³ hué¹³ Judea, tí³ já¹
juú² Jerusalén, tsá² Idumea, tsá² zian² tí³ jo²¹ cua³ Jordán tí³ jui³² ñí¹
hia³² hiú², jì³ tsá² hué¹³ Tiro quionh³ Sidón siáh³ cua³taunh²¹ hi³ hnió³
jien³² Jesús jmí¹ ca³lí³ ñí³² dí² la³jí³² hua³jueh³² hi³ jmu² tsú². **9** Cun³ñí¹
hi³ jáun² bíh¹ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ jmu³ tsú²
hua³jan²¹ cáun² mu² hi³ jáun² tiá² cuu³ tiá² jái³² tsú² tsáu². **10** Quí¹hliá²
juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²lí²jmah³ tsú², hi³ jáun² la³jín³² tsá² tsáun¹ ñí¹
hná¹ jáun² cua³tú¹ cuá¹lín³, ca³la³ hi³ cuú² hi³ hlián²³ bíh¹ tsú² hi³ hnió³
tin³ cuo² Jesús. **11** Hi³ tsá² ná¹tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³,
jmí¹ ca³jien³² dí² Jesús, jáun² ca³dí³jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³hóh³² hi³
juáh³:

—Hnú² bíh¹ lín³ Jon² Dió³².

12 Tĩ³la³ Jesús ca³jin³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² ñí¹con² hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hí¹ jan² hi³ hin² tsánh² hí³ dí².

Jesús quianh²³ quian³tun³ tsá² lín¹³ tĩ³² quian³² jě¹ Dió³²

(Mateo 10:1-4; Lucas 6:12-16)

13 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ngau³ Jesús tsi³ máh³, hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³teh³ tsú² tsá² ca³tĩ³ hí³ tsí³ tsú² hi³ quianh³, hi³ jáun² né³ ja³taunh²¹ tsá² hí³ ñí¹con² dí². **14** Hi³ jáun² ca³hión³² dí² quian³tun³ tsá² hí³ hi³ ñí³taunh¹ dí² quionh³, jĩ³ hi³ zen³ dí² hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. Tsá² quian³tun³ hí³ né³ ca³teh³ tsú² “tĩ³² quian³² jě¹ Dió³²”. **15** Jáun² ca³cuéh³ dí² tsú² pí³ hí³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², [jĩ³ hi³ tsa³jmah¹ tsú² siáh³ tsá² tsáun¹]. **16** Tsá² quian³tun³ hi³ ná¹jmái² la³ lá²: Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ jmái² siáh³ Pé¹; **17** tá¹ gon³ jon² Zebedeo siáh³, Jacobo quionh³ Juan² dá¹jon²¹, la³ cun³ tá¹ gon³ tsá² téh²³ tsú² hi³ Boanerges yáh³ (hi³ hnió³ juáh³ “Tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ miíh³²”); **18** jĩ³ Tre²¹ ní², Pí²liéi¹, Bartolomé, Má²téh³, Tú¹ma²¹, Jacobo jon² Alfeo, Tadeo, Sí¹mu²¹ tsá² ca³li³ quionh³ tsá² cu³ nió³ Cananista, **19** jĩ³ Judas tsá² zian² juú² Queriot ní² siáh³, tsá² ca³ñí¹jienh¹³ hí³ Jesús.

Juáh³ tsáu² hi³ Jesús quian³² pí³ quioh²¹ tsá² hláinh¹

(Mateo 12:22-32; Lucas 11:14-23; 12:10)

20 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ngah³ Jesús hñú¹³ quionh³ tsú² tsá² hain²¹ hí³ tĩ³ con²; hi³ jáun² ñí¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², ca³la³ hí¹juáh³ tiú²uú² zia³² jmái¹ hi³ cuh³ bíh¹ tsú² lí³. **21** Jmí¹ ca³li³ ñí³² jón¹ rainh²¹ Jesús hi³ jáun², jáun² cua³taunh²¹ tsú² hi³ cón³² Jesús, quí¹ jmí¹ ná¹juáh²³ tsáu² hi³ Jesús má²ca³li³ ngo² bíh¹.

22 Ja³bí¹ tsá² ná¹lín³ tĩ³² liei²¹, tsá² ja³taunh²¹ hí³ tĩ³ já¹ juú² Jerusalén jmí¹ ná¹juáh²³:

—Beelzebú tsá² chín¹ juo¹³ jmí²chí³ hláinh¹ bíh¹ hún¹ hñu³ tsí³ tsá²ñuh² ní², cun³quionh³ pí³ quioh²¹ tsá² hí³ bíh¹ huen² tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu².

23 Hi³ jáun² Jesús né³ ca³teh³ tsá² hí³ hi³ ca³jmú³ dí² cáun² jái¹³ ñí¹con² tsú² hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Satanás lí¹³ chin¹³ cheih³² hnga²?

24 Ní¹juáh³ jmí¹ zia³² hniéi² ja¹ má²tún² hmóu³² tsá² ná¹lín³ ta²¹, jáun² tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ ná¹ho² jáun². **25** Ja³bí¹ la³ jáun² ní¹juáh³ tsá² zia³² hniéi² hñú¹³, tiá² lí³ uén³ yáh³ tsú² cáun² hñú³ cu³tsa³². **26** Hi³ jáun² né³, sá¹jmí¹ hi³ hnga² Satanás jmu² hniéi² ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ tĩ³ con², hi³ jáun² tiá² ma³híe² yáh³ pí³ quioh²¹ tsú², ñí¹ má²tsa³hín³ bíh¹ tsú² jaun³² ní¹juáh³ la³ jáun².

27 "Hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² lí¹³ hí³ hñú¹³ jan² tsá² pin³ lín³², hi³ quin³ tsú² la³ jí³² hi³ nio² hñú¹³ tsú², ní¹juáh³ tiá² la³ hñe³ yáh³ tsú² tín² tsá² hñú¹³ hí³; quí¹ jí³² la³ la³ jáun² bíh¹ lí¹³ quin³ tsú² hi³ quioh²¹ tsú².

28 "Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³ jí³² tso³ hi³ jmu² tsá²mi³cuóun², jí³ la³ jí³² jú¹ hlah³ hi³ hleh³² tsú², zia³² bíh¹ uu³i³tso³ quioh²¹ tsú²; **29** tí³la³ tsá² tú² hió³² Jmí²chí³ Chun¹ má¹ ná¹, cun³ jmí¹lín³ bíh¹ tiú²uú² uu³i³tso³ zia³², ca³la³ cun³ jmí¹hi³nio² bíh¹ má²ren² tsú² tso³.

30 La³ ní² ca³juáh³ Jesús quí¹hliá² tsá² hí³ jmí¹ ná¹juáh²³ hi³ hí³ dí² hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³.

Mí¹ziú¹³ Jesús má²já²jie³ quionh³ tsá¹ rainh²¹

(Mateo 12:46-50; Lucas 8:19-21)

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² cuan³ mí¹ziú¹³ Jesús la³ má²quionh³ jí³ tsá¹ rainh²¹ dí² ñí¹ cuá³; tí³la³ cheih³² bíh¹ ca³ta³tonh¹ tsú², hi³ jáun² ca³jmú³ tsú² héih³² hi³ téh³ tsú² Jesús. **32** Hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ Jesús ca³juáh³:

—Mí²ziúh² hnú² quionh³ tsá¹ renh² nú² tionh² cheih³² ní² hi³ hnauh² hnú².

33 Tí³la³ Jesús né³, ca³záih³ tsá² ná¹ngih³² hí³ la³ lá²:

—¿Hin² dá² tsánh² lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ renh² jná¹³ dúh¹?

34 Jáun² ca³jén³² dí² tsá² tionh² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ cuá³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Tsá² lá² bíh¹ ná¹lín³ mí²zia³² jná¹³ jí³ jon³ renh² jná¹³ ní² siáh³.

35 Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² la³ cun³ hi³ hnió³ Dió³², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ tsá²mi³ tsá²ñuh² renh² jná¹³, jí³ mí²zia³² jná¹³ ní² siáh³.

Jesús jmu² cáun² jái¹³ ca³tín¹ jan² tsá² súh²³ jún²

(Mateo 13:1-9; Lucas 8:4-8)

4 1 Hi³ jáun² né³, ca³chó³² siáh³ cáun² jmái¹ hi³ ca³ma³liáu³² Jesús hi³ má²tín² tsáu² can³² jmái² lí¹ ná¹ho³. Tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ca³cuú² ca³ngih³² la³ cu³ la³ jéin³ ñí¹ zenh¹ tsú², hi³ jáun² ca³hi³ tsú² cú²jueh³² cáun² mu² hi³ jmí¹ rón²¹ can³² jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ jáun² ca³cuá³ dí² tí³ ñeh² jáun², hi³ jáun² la³jín³² tsá² hí³ ca³ta³tonh¹ can³² jmái². **2** Jmí¹jáun² ca³ma³tín² dí² tsáu² hliáun³ ñí¹ lín²¹ jái¹³ cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²; hi³ ca³híeh³ dí² tsú² la³ lá²:

3 —Sá¹ní² niéi² náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá²: Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³ñí¹suh³² jún² ñí¹nái² quioh²¹. **4** Tá¹la³ jmí¹ hí¹súh²³ tsú² jáun² jún² né³, la³ ca³súh³² ca³lá² hú¹ jui³², hi³ jáun² ca³cua³taunh²¹ quiuh²¹ tan³² hi³ ca³cúh². **5** Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ lí³ ja¹ quín¹, ñí¹ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ tón²¹; hi³ jáun² tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jún² jáun² quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ cuáh¹ jmí¹ zia³². **6** Tí³la³ jmí¹ cá¹chéi²¹ hiú² né³, ca³lí³ quiéin² bíh¹, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ñí¹ ñe¹ jmí¹ tloh³ chí² jmu²

quioh²¹. 7 Ja³bí¹ ca³súh³² siáh³ ca³lá² ñí¹ la³ hiau² ton². Tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³quí² cá²cuon³ ton² jáun², hi³ jáun² lí¹ ca³juón³ bíh¹ jún² jáun² jmí¹ ca³hiá², hi³ jáun² cun³ tiú²uú² hi³ ca³láu² bíh¹. 8 Tí³la³ la³jí³² jún² ñí¹ hná¹ jáun² né³, ca³súh³² ñí¹ chu²¹ hué³². Ca³hiá² bíh¹ jún² jáun² hi³ ca³cuon³ bíh¹ re², hi³ jáun² re² lín³² bíh¹ ca³láu²; ma³ cá² máí³ jún² jáun² ca³cué³ quiú³quia³ máí³ máí³, zia³² hi³ jáun² ca³cué³ hñaih³² nio² quiú³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún², hi³ zia³² siáh³ hi³ jáun² ca³cué³ hñá³láu³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jún² jáun².

9 Jmí¹ má²lí²juáh³ jái¹³ ní² Jesús, ca³záih³ tsá² hí³:

—Ñí¹juáh³ tson² tsi²¹ cuáh³ náh², jáun² niéi² náh².

Jesús jmu² na²¹ he³ láih³² hleh³² dí² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² dí²

(Mateo 13:10-17; Lucas 8:9-10)

10 Jmí¹ má²lí³² jáun² né³, jmí¹ má²cuá¹tón²¹ Jesús hnga², hi³ jáun² tsá² jmí¹ tionh¹ cu³ jéin³ ñí¹ cuá³ tsú² jáun² né³, la³ má²quionh³ tsá² quian³tun³ hi³, ca³ngáih³ tsú² Jesús hi³ he³ dá² hnió³ juáh³ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ dí² jáun². 11 Hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² bíh¹ tsá² ca³tin¹ náh² hi³ lí³ ñíh¹³ jái¹³ hi³ jmí¹ ná¹hmá¹ ná¹jmí¹ ca³ti²¹ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ tónh³² tsáu² jo³cuo² Dió³²; tí³la³ tsá² ñí¹ hná¹ ní² né³, jí³²la³ tí³ náí³² tsú² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu² bíh¹ jná¹³; 12 hi³ jáun² uá¹jinh¹ jé³ tsú², cun³ jáun² bíh¹ tá¹tonh¹ tsú² la³jmí¹ lí³ hi³ tiá² hi³ lí²jé³, hi³ uá¹jinh¹ ne³ tsú², tí³la³ cun³ jáun² tiá² ngí¹³ yáh³ tsú² siáh³, hi³ jáun² tiá² tí¹ tiá² jeinh²¹ yáh³ jmí¹ tsí³ tsú², hi³ sa³jun³ lí¹³ yáh³ hin³ tso³ quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² na²¹ jái¹³ ca³tin¹ tsá² súh²³ hí³ jún²

(Mateo 13:18-23; Lucas 8:11-15)

13 Ja³bí¹ ca³záih³ dí² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ tiá² ngí²³ máh³ hnoh² jái¹³ hi³ má²lí²jmú³² jná¹³ ní²? ¿Ha³ bíh¹ lánh³ rón³² ngí¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ ná¹ ñí¹ hná¹ ní²? 14 Tsá² ngai³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² bíh¹ lín³ la³jmí¹ lín³ tsá² súh²³ hí³ jún². 15 Ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² jáun² né³, lín³ la³jmí¹ lí³ hú¹ jui³² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² bíh¹ tsú² jú¹ chú³², tí³ la³ ní¹ má¹lí²niéi³² tsú² jáun² né³, má¹jáun² ja³² Satanás hi³ quin²³ jú¹ chú³² hi³ má²jná¹ jáun² hñu³ tsí³ tsú². 16 Jáun² tsá² he² jái¹³ tia³jui³² lín³² né³, hi³ ca³la³ hi³ hiún² lín³² tsí³ jmu², tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ ja¹ quín¹ ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²; tia³jui³² lín³² bíh¹ ca³hiá² jmí¹ ca³hiá², 17 tí³la³ cun³ñí¹ hi³ tiá² hliáun³ chí² jmu² cha²³ yáh³, hi³ jáun² tiá² lí³uén²³. Hi³ jáun² dá² lí¹ hliáh² bíh¹ tsí³ tsú² ní¹ má¹ca³lí³ zia³² uu³mí²tsí³² ho³ ní¹ má¹ca³ma³tso² tsú² tsí³ cun³ñí¹ hi³ ca³ti²¹ jú¹ chú³² jáun². 18 Hi³ zian² né³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² ñí¹ ca³hiau² ton² ñí¹ cá¹súh²¹ jáun² jún²: náí³² tsú² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², 19 tí³la³ jlánh¹ lí¹ quí² lí¹ cha³² tsú² hliáun³ ñéih³ tsí³ ca³ti²¹ hi³ zia³² ñí¹ hué²¹ lá², jí³ hi³ lí¹ lí²can² tsú² hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ lí¹³

li³ háh³, hi³ jáun² chau³² jmái¹ hi³ lí²hniá¹ tsú² hi³ zioh² hi³ hlá² hi³ ní².
 La³jí³² hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² lí² quien² jái¹³ quioh²¹ Dió³² hñu³
 tsí³ tsú², hi³ jáun² ní¹con² tsá² la³ hí³ tiá² hi³ lau³² hí¹ cáun² yáh³.
20 Ti³la³ zian² ma³ jan² tsá² náí³² jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² he²
 tsú² re² jái¹³ jáun²; tsá² la³ hí³ bíh¹ lín³ la³jmí¹ lí³ hué³² chu²¹ ní¹
 cá¹súh²¹ jáun² jún². Hi³ jáun² ní¹con² tsá² la³ hí³ né³ lau³² re² lín³² máí³,
 la³jmí¹ lau³² re² lín³² máí³ jún² hi³ ca³súh³² jáun² ní¹ lí³ hué³² chu²¹. Ma³
 jan² tsá² hí³ lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ quiú³quia³ máí³ la³ cun³ cá² máí³,
 hi³ ma³ jan² né³ lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ma³ hñaih³² nio² quiú³ máí³
 la³ cun³ cá² máí³, hi³ zian² siáh³ tsá² lín³ la³jmí¹ lí³ ní¹ ca³cué³ ca³la³ tí³
 hñá³láu³ máí³ la³ cun³ cá² máí³ jáun².

Jesús jmu² siáh³ cáun² jái¹³ ca³tí²¹ cáun² sí²

(Mateo 5:15-16; Lucas 8:16-18; 11:33-36)

21 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—¿Hí¹ lí¹³ héinh³² tsú² sí² hi³ jáun² zíh³² tsú² ñeh² tsí¹ cuó² ho³lá²dá²
 ñeh² jen³ juáh¹³? Tiá² jáun² yáh³, chí³cuú² bíh¹ dí²chí³ tsú² sí², ní¹ lí¹³
 tai²¹ joh¹ tá¹ cáun² ñéih³. **22** Hí¹ cáun² yáh³ hi³ ná¹hmá¹ tiá² zia³² hi³
 juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jnia³; hi³ hí¹ cáun² yáh³ siáh³ hi³ ná¹hmá¹ ná¹jní¹ tiá²
 zia³² hi³ juáh¹³ hi³ tiá² lí¹³ jñéih³. **23** Hnoh² tsá² tsi²¹ cuáh³, niéi² náh².

24 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús ní¹con² tsá² hí³ la³ lá²:

—Sá¹ní² quián² náh² re² hua³hí¹³ la³ cun³ hi³ naih³² náh². Quí¹ la³
 cun³ tí³ héih³² hi³ chah³² náh² ca³tí²¹ jú¹ tson² hi³ cueh³² náh² tsáu², la³
 jáun² bíh¹ cué³² siáh³ Dió³² ní¹con² hnoh², hi³ tí³ hliáun³ bíh¹ jú¹ tson²
 ní¹ hná¹ ní² cué³² náh² siáh³ Dió³². **25** Quí¹ ní¹juáh³ tsá² zia³² quioh²¹, tí³
 hiáuh³ bíh¹ tsú² hná¹ jáun²; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² zia³² quioh²¹ né³, tí³
 quin³ bíh¹ la³ cun³ cú¹pih²¹ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú².

Jesús jmu² jái¹³ he³ lánh³ rón³² hia³² jún²

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín³ la³jmí¹ lí³ jún² hi³ jñi³² jan² tsáu²
 hué³² quioh²¹. **27** Jún² jáun² dá² tsá²hi³² hñu³ hué³²; hi³ jáun² uá¹ hi³
 rá²cuóun¹ tsú², uá¹ hi³ cuá¹ñí¹ tsú², jún² jáun² cáun² hia³² bíh¹, hi³
 cuóun² siáh³, tí³la³ tsá² lí²jñi³² né³ tiá² ñi³² yáh³ he³ lánh³ rón³² lí²³.
28 Cun³ jáun² jmu² hué³² bíh¹ hi³ lí²³ la³ jáun²; la³ñi¹ tín² hia³² ta³,
 má¹jáun² hia³² ní¹ tóh²¹ máí³ cuú²miih²¹, hi³ cáin² jáun² máh³ lí² hán¹
 máí³ jáun². **29** Hi³ jáun² ní¹ má¹ca³lí³ quiéin² máí³ jáun² né³, jáun²
 má²tsa³quiaun² bíh¹ tsú², quí¹ má²ca³láu² bíh¹.

Tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³ la³jmí¹ lí³ jún² mostaza
(Mateo 13:31-32; Lucas 13:18-19)

30 Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:

—¿He³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ cunh²¹ jná¹³ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³²?
 ¿He³ dá² jái¹³ lí¹³ jmu¹ jná¹³? **31** Quí¹ tsá² tónh³² jo³cuo² Dió³² lín¹³
 la³jmí¹ lí³ cá² mái³ mi³ mostaza hi³ ca³jní³ jan² tsáu² hué³² quioh²¹. Máí³
 jáun² bíh¹ máí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ pih²¹ la³ cónh³ bíh¹ ní¹ ji³lí³² jún² hi³ zia³²
 hngá¹máh³; **32** tí³la³ ní¹ má¹já²jná¹ jáun² né³, cuóun² hi³ jáun² lí²³ cáun²
 hmá² hi³ jlánh¹ bíh¹ pa²¹ la³ cónh³ bíh¹ la³jí³² náí² má²ró³² ní¹ hná¹
 jáun², hi³ hia³² cuú² ñeh¹, hi³ hí¹ la³ tí³ quioh²¹ tan³² yáh³ lí¹³ na³tsí³ za³
 ja¹ hính¹³ quioh²¹.

He³ ca³tí²¹ jmúh³² Jesús ta²¹ jái¹³ hi³ jmu²
(Mateo 13:34-35)

33 La³ ní² bíh¹ ca³ma³tin² Jesús tsáu² jái¹³ quioh²¹ Dió³² cun³quionh³
 hi³ jmu² hliáun³ ní¹ jái¹³, la³ cun³ hi³ jmí¹ lí¹³ lí³ ngí¹³ tsú². **34** Hí¹ cáun²
 yáh³ tiá² hi³ jmí¹ zaih³² tsú² tsáu² ta³ tiá² quionh³ cáun² jái¹³ hi³ jmu²
 tsú²; tí³la³ jmí¹ nia³² bíh¹ tsú² la³jí³² jái¹³ jáun² ní¹con² tsá² hain²¹ hí³ tí³
 con² ní¹ má¹ca³ta³tonh¹ hmóu³².

Jesús jmu² hi³ niau²¹ tie³ jmái² ji³ chí³
(Mateo 8:23-27; Lucas 8:22-25)

35 Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³ ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Ma³tsáu¹³ tí³ jo²¹ jmái².

36 Jáun² né³, ca³chan³ dí² tsá² jmí¹ ná¹ngih³² hí³, hi³ jáun² ca³taunh³
 tsá² joh¹ dí² hñu³ mu² ní¹ qui³ jmí¹ má²dí¹hún¹ dí² jáun², hi³ ca³jan³ dí²
 tsú² hi³ tsa³taunh¹ quionh³; ja³bí¹ jmí¹ hí¹tsá²toh³ siáh³ ma³ cáun² mu²
 siáh³ siáh³ quionh³ mu² jáun². **37** Hú¹ jui³² jáun² né³ ja³ chí³ tiá³ lín³²,
 hi³ ca³la³ má²tsá²ha²¹ bíh¹ jmái² hñu³ mu², hi³ jáun² jmí¹ má²hí¹conh³²
 bíh¹ jmái² hñu³ mu². **38** Tí³la³ Jesús má¹ná¹, jmí¹ má²rá²cuóun¹ bíh¹ ní¹
 lí³ tí³ cu³hna²¹ mu² hi³ cuá¹can¹ cáun² hi³ huá¹; jáun² né³ tsá² tiáunh¹ hí³
 hñu³ mu² ca³ñí¹ñí¹³ tsú² hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—i¹Tí³², sa³ tiá² hi³² máh³ honh² hnú², já² tí³ ñeh² bíh¹
 má²hí¹tsá²hanh³² dí²!

39 Hí³ jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³jin³ chí³; hi³ ca³záih³ siáh³
 jmí²miih²¹ la³ lá²:

—i¹Ta³máih³! i¹Hnú² jmái², tie³ cuí¹ tá¹ron¹³ nú²!

Jmí¹jáun² ca³hná³ chí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ta³no¹ tie³ pih²¹.

40 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ Jesús tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿He³ láih³² jlánh¹ ná¹jueh²¹ náh²? ¿He³ láih³² jlánh¹ tiá² cáun² la³
 nio² honh² náh²?

41 Jáun² tsá² hí³ ca³ta³ná¹juenh²¹ lín²¹ bíh¹, hí³ jáun² ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ hmóu³²:

—¿Hin² dá² tsánh² tsá² ní², sa³ la³ jì³ chí³ jì³ jmí²miih²¹ máh³ taunh² ta²¹?

Tsá²ñuh² tiáunh¹ juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³

(Mateo 8:28-34; Lucas 8:26-39)

5 **1** Jáun² ca³cha³taunh¹ bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái², hué³² quioh²¹ tsá² Gerasa. **2** La³ cun³ jmí¹ cuá¹han³ Jesús hñu³ mu² ja³ jan² tsá²ñuh², tsá² jmí¹ cuá³ ñéih³ jéin³lo¹ hí³ táun³ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí³ cuan³ ñí¹ zenh¹ Jesús; tsá² hí³ jmí¹ tiáunh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. **3** Tsá²ñuh² hí³ dá² jmí¹ má²cuá³ bíh¹ ñí¹ táun³ jéin³lo¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³² hí³ hñe³ tsá² hí³ uá¹jinh¹ quionh³ cá²den¹ ná¹. **4** Hliáun³ jéin³² lín³² bíh¹ jmí¹ má²ca³hñéi³² tsú² cuá² ta³ tsá² hí³ cun³quionh³ hñe¹³ jì³ cá²den¹ ná¹, tí³la³ tiú²nio² bíh¹ jmí¹ cai³² tsú² hí³ jmu² juoh¹ mí¹ siún¹ nio², hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² jmí¹ tióh³². **5** La³jì³² jmái¹ bíh¹ jmí¹ ngí³² tsú² la³ huá² la³ jma², hí³ ñí³tí¹ ñí³hóh²¹ ñí¹ lí³ tsí³ máh³ jì³ ja¹ ñí¹ ná¹hón²¹ hla¹ ní² siáh³, hí³ jmí¹ quí² jmí¹ jñei³² quín¹ quioh²¹ hnga² ca³la³ ca³cuíh³. **6** Tí³la³ jmí¹ ca³jien³² tsú² Jesús hí³ zenh² ñí¹ uóunh³, jáun² ngau³ cú²hé² lín³² hí³ ca³ñí¹dí³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, **7** hí³ jáun² ca³la³ má²hóh³² tiá³ ca³juáh³:

—¿He³ ca³tin¹ hnú² quiúnh¹ jná¹³, hnú² Jesús Jon² Dió³² Tsá² cú² juen²? Ca³la³ jé²³ Dió³², iha³ lí² jmú² hian² honh² ñí¹con² jná¹³!

8 La³ ní² ca³juáh³ tsá² hí³ quí¹hliá² Jesús má²dí¹jmu² héih³², hí³ juáh³ la³ lá²:

—iHnú² jmí²chí³ hláinh¹, tun³² tsá² ní²!

9 Jáun² Jesús ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³:

—¿Ha³ lánh³ jmái² hnú²?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Cu³ Nió³ bíh¹ jmái² jná¹³, quí¹ juóu³² bíh¹ jnoh¹ ná¹lái³.

10 Hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ jlánh¹ ca³hiu³ ca³mí³ lín³² ñí¹con² Jesús hí³ tiá² ze³ tsú² ñí¹ uóunh³ lín³² la³ cun³ hué³² jáun². **11** Tsoh² máh³ zeh² có³² jáun² né³, jmí¹ tiáunh¹ juóun³² mí²ñí³ hí³ ná¹cúh² háu².

12 Jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ né³, ca³hiu³ ca³mí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ze² tiá³ jnoh¹ ñí¹ tiáunh¹ mí²ñí³ ó³²; cué¹ jái¹³ hí³ tsá¹tauh²¹ jnoh¹ hñu³ tsí³ jáh³.

13 Jáun² ca³cué³ bíh¹ Jesús jái¹³. Hí³ jáun² jmí¹jáun² ca³huén² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ñí¹tiónh²¹ hñu³ tsí³ mí²ñí³ hí³. Cun³ tun³ mei²¹ mí²ñí³ hí³ jmí¹ tín³. Jáun² la³jín³² mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³ cú²hé² lín³² tí³ ñí¹ dí¹jí²³ ñí¹ hlai³ lín²¹, jáun² ca³sunh³ chu³ jmái², hí³ jáun² ca³hnúh³² jmái².

14 Jáun² tsá² jmí¹ ná¹jmu² hua³hí¹³ mí²ñí³ hí³ ca³cuóun³, hí³ ca³ñí¹chá² já¹ juú² jì³ ñí¹ náí². Hí³ jáun² cua³taunh²¹ tsá² juú² hí³ cua³jé³

tsú² ní¹juáh³ he³ dá² má²lí³². **15** Jmí¹ cuá¹taunh²¹ tsú² ñí¹ zenh¹ jáun² Jesús né³, ca³jien³² tsú² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hí³ má²cuá¹tón²¹ hí³ má²quih³² ha¹, hí³ má²chun¹, ha³ tiú²uú² ngo² yáh³. Hí³ jáun² tsá² ca³cha³taunh¹ hí³ né³, ca³juénh² lín³² bíh¹. **16** Jáun² tsá² ca³jé³ hí³ la³ cun³ hí³ má²lí³² jáun² ñí¹con² tsá² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ né³, ca³chá³ ñí¹con² tsá² cuá²taunh²¹ hí³, hí³ ca³chá³ tsú² siáh³ la³ cun³ hí³ lí³ jáun² ñí¹con² mí²ñí³ hí³. **17** Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsá² hí³ hí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ cua³hain³² tsú² hué³² jáun² quioh²¹ dí².

18 Jmí¹ tí³ ñí¹ hí³ siáh³ Jesús hñu³ mu², jáun² tsá²ñuh² jmí¹ tiáunh¹ hí³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ ca³hiu³ ca³mí³ ñí¹con² Jesús hí³ tsó³² dí² quionh³. **19** Tí³la³ Jesús tiá² jái¹³ ca³cué³ yáh³, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³:

—Cuánh² hñuh³² ñí¹ tionh¹ jon³ renh² nú², cuá²chá¹ la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²jmú³ Dió³² ñí¹con² nú², jí³ hí³ ha³ lánh³ rón³² ca³ja³ mií³ tsí³ tsú² ñí¹con² nú² siáh³.

20 Jáun² ngah³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³, hí³ ca³ma³liáu³² cha³² ñí¹con² tsá² zian² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² jáun² la³jí³² la³ cun³ hí³ má²lí²jmú³ jáun² Jesús ñí¹con² tsú²; hí³ jáun² lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ la³jín³² tsáu².

Jesús ja³jmah¹ jon² Jairo; hí³ hú¹ jui³² jáun² né³,

lan² siáh³ jan² tsá²mi³ tsáun¹

(Mateo 9:18-26; Lucas 8:40-56)

21 Jmí¹ cá¹chánh²¹ siáh³ Jesús jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², ñí¹ zenh¹ tsú² jáun² ca³cha³taunh¹ juóun³² lín³² tsáu², hí³ jáun² ca³ta³zanh¹ bíh¹ tsú² can³² jmái² jáun². **22** Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá² chín¹ cáun² cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, tsá² hí³ jmí¹ jmái² Jairo. Jmí¹ ca³jien³² tsú² Jesús, jáun² ca³dí³jñí³² hí³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ñí¹ tsú², **23** hí³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ lín³² dí² ñí¹con² tsú², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mí¹míh¹ jón³² jná¹³ má²ñí¹jún³, ña³² tiá³ hñu³² jná¹³, ñá²ra³tsí³² cuonh² ñí¹ quioh²¹ tsú² hí³ jáun² lán¹³ hí³ tiá² jún³.

24 Jáun² Jesús ngau³ quionh³ tsá² hí³; tí³la³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ja³taunh²¹ cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú² ca³la³ má²chí¹cuú² chí¹jain³² bíh¹ tsú².

25 Ja¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ cuá¹tsau³² jan² tsá²mi³ tsáun¹, quia³tún³ mii² jmí¹ má²tí³ hí³ zian² tsú² jmí²hán¹. **26** Jmí¹ má²ca³ma³tso² lín³² bíh¹ tsú² tsí³ hí³ má²ñéi¹ hliáun³ hñú¹³ tí³² mí³, jáun² jí³lí³² bíh¹ hí³ jmí¹ zia³² quioh²¹ tsú² jmí¹ má²cá²tsá³²; tí³la³ cha³ jmí¹ jmu³ ta²¹ hí³ jáun², tí³ lí³mí¹ jmí¹ má²cá²já³² bíh¹ mí¹uí³ hí³ zian² tsú². **27** Jmí¹ ca³nái³² tsá²mi³ hí³ jái¹³ hí³ cha³² tsáu² hí³ ca³tín¹ Jesús, jáun² hí³ dí² ja¹ tsáu² hí³ ngau³ má²janh² tí³ cu³hna²¹ Jesús, jáun² ca³tí³ dí² cuo² zéi¹ ha¹ tsú². **28** Quí¹ ca³lín¹³ tsú² hñu³ tsí³ la³ lá²: “Cun³ lán¹³ bíh¹ jná¹³ uá¹jinh¹ cun³ tí³ hlieih²¹ jná¹³ uón³² cú¹pih²¹ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²”. **29** Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hná³ jmí²hán¹ tsú²; jmí¹jáun² ca³lí³lieih²¹ tsú² hí³

má² cá² hin³ bíh¹ mí¹ uí³ hi³ jmí¹ zian². **30** Jáun² jmí¹ jáun² ca³ lí³ lieih²¹ uá² jai³² Jesús hi³ má² lain³² jan² tsáu² cun³ quionh³ pí³ quioh²¹ dí²; jáun² ca³ jinh³ dí² tí³ cu³ hna²¹ ja¹ ní¹ hí¹ já² táunh¹ jáun² tsáu², hi³ ca³ juáh³:

—¿Hin² tsánh² lí² tí³ cuo² hán² jná¹³?

31 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ juáh³ la³ lá²:

—Já² ní² bíh¹ jie³² nú² ca³ la³ hi³ cuú² jái³² bíh¹ tsáu², isa³ ngaih³² ma³ nú² hi³ hin² tsánh² lí² tie³ cuo²!

32 Tí³ la³ Jesús né³, la³ má² jie²³ jáun² bíh¹ tí³ hlá² tí³ ní² hi³ hnah² ní¹ juáh³ hin² dá² tsánh² lí² tie³ dí² cuo². **33** Tí³ la³ cun³ ní¹ hi³ ní³² tsá² mi³ he³ má² lí³² ní¹ con² né³, jáun² ngau³ ca³ la³ má² juán²³ hi³ má² juénh² hi³ ca³ ní¹ dí³ jní³² hi³ ca³ jmú³ cuá¹ hin³ la³ tí³ hué³² ta³ ní¹ Jesús, hi³ ca³ chá³ la³ jí³² jú¹ tson². **34** Jáun² Jesús ca³ záih³ tsá² mi³ hí³:

—Hnú² jón³, má² lain³² hnú² quí¹ cun³ ní¹ hi³ lí² cháh¹ nú² cáun² honh². Cuánh² cáun² hi³ re² hi³ tín², jí³ hi³ cuí¹ chun¹ nú² la³ má² chun¹ nú² ní² siáh³.

35 Tá¹ la³ jmí¹ dí¹ hleh³² jáun² Jesús cua³ taunh²¹ tsá² hñú¹³ Jairo, tsá² chín¹ hí³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos, jáun² ca³ záih³ dí² Jairo la³ lá²:

—Má² jun² bíh¹ mí¹ míh¹ jónh²¹ hnú²; ¿he³ láih³² ma³ tsan¹³ í¹ máh³ hnú² tsí³ Tí³²?

36 Tí³ la³ Jesús má¹ ná¹, hí¹ juáh³ tiá² ca³ ma³ jáun² bíh¹ la³ cun³ hi³ juáh³ jáun² tsá² hí³, jáun² ca³ záih³ dí² tsá² chín¹ hí³ cuáh³²:

—Ha³ lí² juénh³, ní¹ jí²¹ la³ chá¹ hnú² cáun² honh² bíh¹.

37 Jmí¹ jáun² tiú² uú² ca³ cué³ yáh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³ táunh¹ tsá² siánh³ quionh³, jí³² la³ Pé¹, Jacobo jí³ Juan² rainh²¹ Jacobo bíh¹ ní² siáh³.

38 Jmí¹ ca³ cha³ táunh¹ tsú² hñú¹³ tsá² chín¹ hí³ cuáh³² né³, ca³ jie³ tsú² hi³ má² nio² tiá³ siaun³² lín³² hi³ ná¹ tí² ná¹ hóh³² tsáu² hi³ hó² jngih².

39 Jáun² ca³ hi³ Jesús, hi³ ca³ juáh³:

—¿He³ láih³² lí¹ tiáunh¹ tiá³ siaun³² lín³² hnóh² jí³ hi³ ná¹ uoh³² náh² siáh³? Mí¹ míh¹ ní² tiá² rá² jún¹ yáh³, quí¹ rá² cuóun¹ bíh¹ tsú².

40 Tí³ la³ tsá² hí³ má¹ ná¹, cáun² lí¹ ca³ jú² ca³ ngái³² bíh¹ Jesús. Jáun² Jesús ca³ jmú³ héih³² hi³ huén³² tsú² la³ jín³², jí³² la³ jméi² jí³ mí¹ zió¹³ bíh¹ mí¹ míh¹ ca³ jan³ tsú², jí³ tsá² gáun³ jmí¹ quionh³ tsú² hí³ bíh¹, hi³ jáun² taunh³ ñéih³ ní¹ rón²¹ jáun² mí¹ míh¹. **41** Jáun² ca³ zanh³ dí² cuo² hla¹ mí¹ míh¹ hí³, hi³ ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—Talita, cum. (Hi³ hnió³ juáh³ “Mí¹ míh¹, hnú² juo³ jná¹³, náú²”).

42 La³ cun³ jmí¹ jáun² bíh¹ ca³ náú² mí¹ míh¹ hí³, hi³ ca³ ngí³. Mí¹ míh¹ hí³ jmí¹ má² hún¹ quia³ tún³ mií². Hi³ jáun² tsá² tionh² hí³ lí¹ ca³ ta³ ná¹ jie³² bíh¹. **43** Tí³ la³ Jesús né³, ca³ jmú³ héih³² chí¹ tson³ hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² hniáuh³² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má² lí³² jáun², hi³ jáun² ca³ jmú³ dí² siáh³ héih³² hi³ ma³ ton³ tsú² mí¹ míh¹ hí³.

Jesús tsánh³² siáh³ juú² Nazaret ñí¹ cá¹cuon³

(Mateo 13:53-58; Lucas 4:16-30)

6 1 Jmí¹ li²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ñí¹ jáun² hi³ ngah³ ti³ juú²co¹ quionh³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con². 2 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ nio² tie³, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hi³ hieh³² tsáu² hñu³ cuáh³² quioh²¹ tsá² judíos zeh² já¹ juú² jáun². Jáun² la³jín³² tsá² ca³nái³² né³, lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³ hi³ ca³juónh³ tsá²ján² tsá²ján²:

—¿Ha³ dá² jinh¹ ca³ñí¹ma³tin³² tsá²ñuh² ní² la³jí³² jái¹³ ní²? ¿Ha³ dá² jinh¹ hiauh³ tsá² ní² hi³ jlánh¹ quiáh¹ ní² jmí¹tsí³. Ha³ bí¹ lánh³ rón³² tin² tsú² siáh³ jmu² hua³jueh³²? 3 Já² ti³² hmá² jon² Má²réi³ bíh¹ ní³², lá² bíh¹ tionh² tsá¹ dá¹jon²¹ tsú²: Jacobo, Sé³², Judas jí³ Sí¹mu²¹ ní² siáh³, hi³ tsá²mi³ dá¹jon²¹ tsú² né³ tionh² bíh¹ já¹ juú² lá² quiúnh¹ dí².

Hi³ jáun² tiá² ca³quiú¹ ca³jéin¹³ dí² tsú². 4 Ti³la³ Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Jí³²la³ ja¹ quioh²¹ tsá²co¹ jí³ ja¹ quioh²¹ tsá² jún¹ tsá² rainh²¹ bíh¹ jan² ti³² jē¹ Dió³² tiá² lí²quien².

5 Tiá² lin¹ nga³ hua³jueh³² ca³lí³ yáh³ jmu³ tsú² ñí¹ jáun², ñí¹ jí²¹la³ ti³ ca³jmah³ tsú² gon³ gáun³ tsá² tsáun¹ bíh¹ hi³ ca³ra³tsi³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú². 6 Hi³ lí¹ jmí¹ dí¹tsá²cáun² bíh¹ tsí³ tsú² quí¹hliá² tiá² ta²¹ jmí¹ ná¹taunh² yáh³ tsá² hí³.

Jesús zen² tsá² quian³tun³ hi³ tsa³hléh² jú¹ chú³²

(Mateo 10:1-42; Lucas 9:1-6)

Jmí¹ li²¹ jáun² né³, ca³ti³ ca³ngí³ Jesús la³jí³² juú² míh¹ juú² siún¹ hi³ má²tin² tsáu². 7 Jáun² jmí¹jáun² ca³teh³ tsú² tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³zen³ dí² ma³ quin³² ma³ gon³ tsáu², hi³ jáun² ca³cuéh³ dí² pí³ hi³ lí¹³ huen³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu². 8 Jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tiá² hi³ cán³ tsú² hí¹ cáun² hi³ hniáuh³² hú¹ jui³², jí³²la³ hmá²hu²¹ bíh¹. Sa³jun³ ca³cué³ yáh³ dí² jái¹³ hi³ cán³ tsú² tuh³², sa³jun³ má³², sa³jun³ quie³. 9 Jí³²la³ chí² láu² bíh¹ hniáuh³² ra³tsi³² tsú² ta³, ti³la³ tiá² cán³ yáh³ tsú² tun³ ha¹, jí³²la³ cáun² hi³ má²quih³² bíh¹ tsú². 10 Hi³ ca³záih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—Li³ua³ cáun² hñú³ ñí¹ ca³he³ tsú² hnoh² re² tin², tianh³ náh² ñí¹ jáun² ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ huen¹³ náh² juú² jáun². 11 Ní¹juáh³ ca³cha³taunh¹ náh² ñí¹ tiá² hnió³ tsú² he³ náh², hi³ sa³jun³ hnió³ tsú² ne³ jái¹³, cu³tsa³² huen³ náh² cú²jueh³² juú² la³ jáun², hi³ súh³ náh² hliáu² quian²¹ tanh¹ ñí¹ jáun², hi³ jáun² la³ jáun² lí³ lin¹ hi³ tiá² ca³quiú¹ ca³jéi¹³ náh² tsú². [Jú¹ tson² juanh³² jná¹³, hi³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ ra³tsi³² Dió³² héih³², ti³ pih²¹ bíh¹ ca³lá² ma³tso² tsá² jmí¹ zian² juú² Sodoma jí³ Gomorra tsí³ la³ cónh³ bíh¹ tsá² juú² ñí¹ tiá² he³ tsú² hnoh².]

12 Jáun² jmí¹jáun² já¹taunh²¹ tsá² hí³ hi³ hleh³² jái¹³ hi³ ca³ti²¹ hi³ záí³² tsáu² jmí¹ tsí³, 13 hi³ ca³huen³ tsú² juóun³² lín³² jmí²chí³ hláinh¹

hñu³ tsí³ tsáu², hi³ juóun³² siáh³ tsá² tsáun¹ ca³jñéi³² tsú² jmí² no¹ hi³ jáun² lan³.

Jmí¹ jun¹ Juan² tsá² ziau² jmái²

(Mateo 14:1-12; Lucas 9:7-9)

14 Hi³ jáun² la³jí³² hi³ jáun² ca³li³ ñi³² re²¹ Herodes, quí¹hliá² ja³ngi³ jái¹³ hi³ ca³tin¹ Jesús la³ tán¹.

—La³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái² —ca³juáh³ tsú²—, hi³ jáun² bíh¹ zia³² pí³ jáun² quioh²¹ tsú² hi³ jmu² hua³jueh³².

15 Hi³ ma³ jan² siáh³ tsáu² ca³juáh³:

—Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ hí³.

Hi³ ma³ jan² siáh³ tsá² juáh³:

—Já¹ tí³² jē¹ Dió³² bíh¹ hí³, tsá² la³ tí³² jē¹ Dió³² tsá² jmí¹ zian² cá²jmái¹.

16 Jmí¹ ca³nái³² jáun² Herodes jái¹³ ní², ca³juáh³:

—Já¹ Juan² tsá² tí² zion² tsáu² jmái² bíh¹ ñi³², tsá² cá²jmú³² jná¹³ héih³² hi³ tsa³quíéh³ tsú² cun³ ngá¹³ mí¹tái³ láí¹, hi³ né³² né³ la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú² ja¹ hla¹.

17 Hliá² Herodes bíh¹ ca³jmú³ héih³² hi³ ma³tson¹³ tsú² Juan², hi³ jáun² ca³hñéi³² tsú² quionh³ cá²den¹ná¹ ñéih³ hñu³mí¹ñí² cun³ñí¹ hi³ tsáu¹³ tsá²mi³ Herodías. Ñí²cuo² Pí²liéi¹ rainh²¹ bíh¹ Herodes tsá²mi³ Herodías hí³, tí³la³ Herodes má¹ná¹, jmí¹ má²ca³can³ hi³ ca³jéinh³² cuo² quionh³. **18** Hi³ jáun² Juan² né³, jmí¹ má²ca³juáh³ hiú² cuóh³² ñí¹con² Herodes: “íTiá² ca³tin¹ yáh³ hnú² hi³ ján³ nú² ñí²cuo² renh²¹!”

19 Cun³ñí¹ hi³ jáun² jmí¹ hon² tsá²mi³ Herodías hí³ Juan², hi³ jáun² jmí¹ hnió³ dí² jngih³; tí³la³ tiá² jmí¹ lí²³ yáh³, **20** quí¹ Herodes jmí¹ ñi³² hi³ Juan² hí³ bíh¹ jan² tsá² chun¹, jan² tsá² cuá¹chan¹ ñí¹con² Dió³², hi³ jáun² jmí¹ juénh² dí² tsú². Hi³ jáun² bíh¹ tiá² jmí¹ cue³² tsú² jái¹³ hi³ jmu³ tsá²mi³ hí³ hian² tsí³. Hi³ uá¹jinh¹ jmí¹ tá²zanh¹ Herodes hi³ lí¹ tiá² ñi³² lánh³ jmu³ ní¹ má¹ca³nái³² la³ cun³ hi³ jmí¹ zai³² Juan², cun³ jáun² jmí¹ hnió³ bíh¹ tsú² ne³. **21** Tí³la³ tsá²mi³ Herodías né³, ca³choh¹³ bíh¹ he³ lánh³ rón³² jmu³ jmí¹ ca³jmú³ jáun² Herodes jmái¹ hi³ ca³tsin¹³ mieh², hi³ ca³cué³ má³² chu²¹ lín²¹ ñí¹con² la³jín³² tsá² ná¹chín¹ joh¹, jì³ ñí¹con² juo¹³ hliáu³, jì³ la³jín³² tsá² ná¹quien² hué¹³ Galilea ní² siáh³. **22** Jáun² jmí¹jáun² ca³hi³ tsá¹mái¹³ jon² tsá²mi³ Herodías hí³ ñí¹ ná¹cúh² tsú² jáun² hi³ ca³tsan³²; jáun² ca³zain²¹ lín²¹ bíh¹ re²¹ Herodes la³ má²quionh³ la³jín³² tsá² ná¹tén¹ hí³ hi³ ca³tsan³² mí¹ hí³. Hi³ jáun² ca³záih³ re²¹ tsá¹mái¹³ hí³ la³ lá²:

—Mí¹ ñí¹con² jná¹³ la³ cun³ hi³ hnáuh², hi³ jáun² jná¹³ cué¹³.

23 Hi³ jáun² ca³jmú³ dí² jái¹³ ca³la³ hi³ hien² Dió³² hi³ tson² bíh¹ cu³tí³ cué³² dí² lí³ua³ cáun² hi³ mí³² tsá¹mái¹³ hí³, uá¹jinh¹ tá¹ cá²tso¹³ hué³² ñí¹ hu²¹ cuo² dí². **24** Jáun² mí¹ hí³ né³ cua³han³, hi³ ca³ñí¹zeh¹ mí¹ziú¹³:

—¿He³ dá² ñí¹mí³ jná¹³ ñí¹con² tsú²?

Jáun² mí¹ziú¹³ tsú² ca³juáh³:

—Mí³chí¹ Juan² tsá² ziau² hí³ jmái² cuá²mí¹.

25 Jáun² mí¹ hí³ né³, la³juí³² ca³hi³ siáh³ ní¹ cuá³ re²¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Mí³chí¹ Juan² tsá² zion² tsáu² jmái² bíh¹ hnó³² jná¹³ hi³ cuéh¹ hnú² ta³né³², hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon².

26 Ca³la³ hlaih³ lín²¹ bíh¹ ca³ta³no¹ tsí³ re²¹; tí³la³ Dió³² yáh³ má²lí²hien³ tsú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ tsá² ná¹tén¹ yáh³ má²lí²niéi³² jái¹³ jáun², jáun² tiú²uú² lí³ yáh³ hi³ jmu³ tsú² huáh² chí¹ hi³ tiá² cué³² la³ cun³ hi³ mí³² tsá²mí³ hí³. **27** La³ cun³ jmí¹jáun² ca³zen³ re²¹ jan² hliáu³, hi³ ca³jmú³ dí² héih³² hi³ tsa³quiéih³ tsú² láí¹ Juan² hñu³mí¹ñí². **28** Jáun² néi¹ hliáu³ hñu³mí¹ñí² hi³ ca³ñí¹quiéih¹³ láí¹ Juan², jáun² quiaun² dí² hi³ ná¹hu²¹ hñu³ uon². Jáun² ca³cuéh³ tsú² tsá¹mái¹³ hí³, hi³ jáun² tsá¹mái¹³ hí³ né³ ca³ñí¹jienh¹³ siáh³ mí¹ziú¹³.

29 Jmí¹ ca³lí³ ñí³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Juan², jáun² ja³taunh²¹ hi³ ca³ñí¹quión²¹ hla¹, hi³ jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí².

Jesús cue³² hi³ cuh³ hñá³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 14:13-21; Lucas 9:10-17; Juan 6:1-14)

30 Jmí¹ cá¹jín²¹ jáun² tí³² tsá² quian³² hí³ jë¹ Dió³² ñí¹con² Jesús, jáun² ca³chá³ tsú² jì³lí³² la³ cun³ hi³ ca³jmú³, jì³ la³ cun³ hi³ ca³héh³ dí² tsáu² ní² siáh³. **31** Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ñá²taunh¹ náh², ma³tauh¹³ dí² cu³tiá³ tie³ ñí¹ cú² hnga².

Quí¹ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ ja³tú¹ ja³lín²³, hi³ hí¹juáh³ tiá² jmái¹ cue³² bíh¹ quioh²¹ tsú² hi³ cuh³ má³². **32** Jmí¹jáun² ca³hi³ Jesús cáun² mu² la³ má²quionh³ jáun² tsá² quian³tun³ hí³ joh¹ hi³ ja³taunh²¹ tsú² hmóu³² ñí¹ má²tí³ có³². **33** Tí³la³ juóun³² bíh¹ tsáu² ca³jíe³ jmí¹ já¹taunh²¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³tsin² tsá² hí³ hi³ bíh¹ Jesús; hi³ jáun² tsá² hí³ jì³ tsá² zian² juú² la³ cu³ la³ jéin³ jáun² ja³taunh²¹ cú²hé² lín³² juí³² ta³, hi³ jáun² ta³ tin² bíh¹ ca³cha³taunh¹ tsú² ñí¹ jáun² la³ cónh³ bíh¹ Jesús. **34** Cua³han³ bíh¹ Jesús hñu³ mu² jmí¹ cuá¹han³, tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² hi³ sa³ juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² má²tionh² ñí¹ jáun², hi³ jáun² ca³ja³ mií³ tsí³ dí² ñí¹con² tsá² hí³, quí¹hliá² la³jmí¹ tionh¹ já¹ziáh² tiá² juo¹³ zian² bíh¹ jmí¹ tionh¹ tsá² hí³; hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² cú²jueh³² hi³ má²tin² tsá² hí³ hliáu³ ñí¹ jái¹³. **35** Jmí¹ má²ca³hláu³ jáun² né³, ca³ma³janh³² tsá² hain²¹ tí³ con² tsú² ñí¹ zenh¹ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Já² má²ca³hláu³ bíh¹ la³², hi³ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² ñí¹ má²janh² lá². **36** Jáun² chú³² juoh¹ hnú² tsá² ní² hi³ tsa³tánh¹, cuí¹ cha³taunh¹ juú² pih²¹ jì³ ñí¹nái² ñí¹ táun³ hñú³, hi³ cuí¹ cha³lia³² tsú² má³² hi³ cuh³, [quí¹ ñí¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² zia³² yáh³ hi³ lí³ cúh¹³].

37 Tí³la³ Jesús ca³juáh³ ñí¹con² tsú²:

—Hnoh² bíh¹ hniáuh³² cueh¹ tsú² hi³ cuh³.

Jáun² né³, tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—¿Jinh¹ dá² tsá¹cán¹³ jnoh¹ hí³ cuú²miih²¹ hí³ cue¹³ jnoh¹ tsá² ní² cuh³? Quí¹ cun³ tun³ nio² hñá³láu³ máh³ cú¹tiáu² lí³ hniáuh³².

38 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿Cónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹? Cuá²jie³ dú¹ neh²¹.

Jmí¹ má²lí²jie³ tsú² jáun² né³, ca³juáh³:

—Hñá³ hí³ cuú²miih²¹ quionh³ gon³ hma²¹ bíh¹ zia³².

39 Jáun² Jesús ca³jmú³ héih³² hí³ tiánh³² tsú² ma³ cu³ nió³ hué³² ja¹ mí¹ñéi² réh²; **40** jáun² ma³ hñá³láu³ jí³ ma³ tu³la³quian³ tsáu² ca³tiánh³ ma³ quin³² ma³ cu³ nió³. **41** Jmí¹jáun² ca³can³ Jesús tá¹ hñá³ hí³ cuú²miih²¹ jáun² jí³ tá¹ gon³ hma²¹ ní² siáh³, jáun² ca³jie³ tsú² tí³ hñu³mi³cuú² hí³ ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹jáun² ca³ca³ tsú² hí³, jáun² ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ tsóh³ ñí¹con² tsá² tionh² hí³. Ja³bí¹ ca³tsóh³ tsú² siáh³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ñí¹con² la³jín³² tsá² hí³.

42 Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² hí³ lah³ re² má³². **43** Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³jieh³ tsú² la³jí³² chí² juoh¹ hí³, jí³ quioh²¹ hma²¹ hí³ ziau³ jáun² ní² siáh³, jáun² chí² juoh¹ jáun² né³ ca³cónh³² quia³tún³ mí²tá². **44** La³ cun³ tsá² ca³cúh² hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ tín³ hñá³ mei²¹ jmáh³la³ tsá²ñuh².

Jesús cuá¹ngi³² ñí¹ jmái²

(Mateo 14:22-33; Juan 6:16-21)

45 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hí³ tónh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hñu³ mu² hí³ hán³² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ ta³ tin², hí³ tsa³táunh¹ tsú² juú² Betsaida tá¹la³ dí¹hah² dí² jáun² jái¹³ ñí¹con² tsá² ná¹ngih³² hí³.

46 Jmí¹ má²lí²heh² tsú² jáun² jái¹³ quionh³ tsá² tionh² hí³ né³, ngau³ tsi³ máh³ hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³². **47** Jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, mu² jáun² jmí¹ má²he² ñí¹ chu³jo² jmái², jáun² hnga² bíh¹ jéi³²í¹ Jesús jmí¹ zenh¹ ñí¹ quiéin². **48** Jmí¹jáun² ca³jie³ dí² hí³ zia³² uu³mí²tsi³² ñí¹con² tsá² hí³ joh¹ hí³ tiú²uú² re² lí²³ juóh³ tsú² jmái², quí¹hliá² jmí¹ ja³² chí³ tí³ jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun². Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ngau³ Jesús jui³² ñí¹ hí¹tsá²táunh¹ tsú² jáun², hí³ chí¹ngi³² ñí¹ jmái², tí³la³ Jesús cáun² lí¹ jmí¹ má²ngá¹³ bíh¹. **49** Jmí¹ ca³jie³ tsá² tiáunh¹ hí³ hñu³ mu² hí³ cuá¹ngi³² jan² tsáu² ñí¹ jmái², jáun² ca³lín¹³ hí³ tsá² le¹ bíh¹ ná¹jien³² dí², hí³ jáun² ca³hóh³², **50** quí¹ la³jín³² bíh¹ dí² ca³ta³hú¹ cóh²¹ tsí³ jmí¹ ca³jien³² tsú². Tí³la³ Jesús ca³liéinh³² tsá² hí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Tiá³ chá¹ náh² honh²; ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ jná¹³ bíh¹ la³²!

51 Jáun² ca³uú³ bíh¹ tsú² hñu³ mu² ñí¹ jmí¹ tiáunh¹ tsá² hí³, jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³hná³ chí³; jáun² tsá² hí³ lí¹ ca³ta³ná¹jie³² bíh¹ hí³ ná¹tsá²cáun² tsí³. **52** Hliá² tiá² jmí¹ la³ má²ca³ngi¹³ yáh³ tsá² hí³ hua³jueh³² hí³ ca³jmú³ tsú² jáun² quionh³ hí³ cuú²miih²¹ jáun², jmí¹ la³ ná¹jli³² la³ jáun²í¹ máh³ jmí¹ tsí³ tsá² hí³.

Jesús jmah²³ tsá² ná¹tsáun¹ hué³² Genesaret

(Mateo 14:34-36)

53 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hán² bíh¹ tsú² tí³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun², hi³ ca³cha³taunh¹ hué³² Genesaret; ní¹ jáun² ca³hñéih³² tsú² mu² can³² jmái². **54** La³ cun³ jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² hñu³ mu², la³jui³² ca³lí³ cuóun³² bíh¹ tsáun² Jesús. **55** La³ cun³ jmí¹ jáun² ca³ñi³tú¹ ñi³lin¹³ tiá³ siaun³² tsá² tiáunh¹ hí³ cu³ jéin³ ní¹ jáun², hi³ jáun² ca³ma³liáu³² hi³ já²jan² tsá² tsáun¹ hi³ ná¹tsin¹ ní¹ jmu² ní¹juáh³ lí³ua³ cáun² ní¹ ca³lí³ ñi³² tsú² hi³ ngi³² Jesús. **56** Hi³ jáun² la³jí³² juú² cáh¹ ní¹ chau²¹ tsú², juú² míh¹ jí³ ní¹nái² ní² siáh³ jmí¹ chan² tsáun² tsá² tsáun¹ ja¹ hñú³, hi³ jáun² jmí¹ hiú² jmí¹ mi³² tsú² ní¹con² Jesús hi³ cué³² jái¹³ hi³ hliéih³ tsá² tsáun¹ cuo² uá¹jinh¹ jmáh³la³ zéi¹ ha¹ bíh¹ tsú²; hi³ jáun² la³jín³² tsá² ca³tí³ hí³ cuo² ha¹ tsú² né³, lan³ bíh¹.

Hi³ jmu² hi³ tiá² jin² tsá²mi³cuóun²

(Mateo 15:1-20)

7 **1** Jmí¹ jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² fariseos ní¹con² Jesús, la³ má²quionh³ ma³ jan² tí³² liei²¹ hi³ má²já²taunh²¹ já¹ juú² Jerusalén. **2** Jáun² tsá² hí³ né³ ca³jé³ hi³ ma³ jan² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ná¹cúh² ta³ tiá² má²ji² cuo²; la³ cun³ ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² tsú² héih³² hi³ ná¹ngi²³ ca³tí²¹ ha³ lánh³ rón³² hniáuh³² liáh³² tsú² cuo²; [hi³ jáun² bíh¹ jlánh¹ ca³ziu³ ca³hien³ dí² tsá² hí³]. **3** (Quí¹hliá² tsá² fariseos jí³ la³jín³² tsá² judíos ná¹má²tí³² bíh¹ la³ cun³ hi³ jlánh¹ ná¹héh³ chí¹ tsá²daun³², hi³ tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²liáh³² cuo² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ dí² jáun². **4** Hi³ ní¹ má¹cuá²tanh²¹ tsú² ja¹ hmah²¹ né³, tiá² cáun² lí¹ cuh³ yáh³ tsú² ta³ tiá² má²lí²ma³tí³² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ jáun² hi³ liáh³² cuo² re². Zia³² bíh¹ siáh³ hliáu³ hi³ ná¹héh³ chí¹ tsú² ní¹ hná¹ ní², uá¹la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² vasos, tse³, jí³ cuah²¹ mí¹ñí² ní² [jí³ jen³ míh¹ ní¹ ná²tsín³² tsú² má¹ca³jmú³ má³² ní² siáh³].) **5** Jáun² né³, tsá² fariseos quionh³ jí³ tí³² liei²¹ ca³ngái³ ní¹con² Jesús:

—¿He³ láih³² tiá² má²tí³² tsá² hain²¹ ní² tí³ con² hnú² la³ cun³ hi³ ná¹ngi²³ tsá²daun³², hi³ cáun² lí¹ cúh² bíh¹ ta³ tiá² má²ji² cuo²?

6 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Tson² lín³² bíh¹ jái¹³ hi³ ca³juáh³ hla¹ Isaías jmí¹ ca³hléh³ tsú² jáun² jái¹³ hi³ ca³cué³ Dió³² hñu³ tsí³ hi³ hnoh² ná¹lín³ náh² la³ cá¹ la³ jéinh¹, la³ cun³ rá¹juáh³ jáun² ní¹ Sí² quioh²¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

Tsá² ní² dá² má²quien² jná¹³ cun³quionh³ jmáh³la³ ho³ bíh¹, jun³juáh¹³ la³ jonh³ jmí¹tsí³ yáh³ tsú² hniau³ jná¹³.

7 Hí¹ cáun² tiá² lin¹ ní¹ quien² yáh³ hi³ má²tsú² má²jáuh³² tsú² jáun² jná¹³,

quí¹ héih³² quioh²¹ tsá²mi³cuóun² bíh¹ jaun³² hieh³² tsú² tsáu² la³juah²¹ dúh¹ héih³² quion²¹ jná¹³.

8 Jáun² ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Quí¹ hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ ma³tih²¹ náh² la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chí¹ tsá²mi³cuóun², [la³ cun³ hi³ ráin³² tsú² jáun² la³jí³² cuá¹ uon² jí³ hi³ jmu² tsú² siáh³ hliáun³ lín³² hi³ siáh³ ní¹ hná¹ ní²].

9 Ja³bí¹ ca³záih³ tsú² siáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Hnoh² dá² chah³² náh² tí³ có³² héih³² hi³ jmu² Dió³² quí¹ cun³ni¹ hi³ hnáuh² náh² má¹tih²¹ la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³² bíh¹.

10 Quí¹ sá¹ní² jie³ dúh¹, la³ lá² bíh¹ ca³juáh³ hla¹ Moisés: “Tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”. Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³: “Lí³ua³ jan² tsá² chú² juóun³² jméi² mí¹ziú¹³, tsá² la³ hí³ ca³tin¹ jún³ bíh¹”. **11** Tí³la³ hnoh² né³ juánh³ hi³ lí¹³ bíh¹ néh¹ záih³² tsáu² jméi² mí¹ziú¹³ la³ lá²: “Tiú²uú² lí¹³ yáh³ má¹hau¹ jná¹³ hnú², quí¹ la³jí³² hi³ zia³² quion²¹ jná¹³ ná¹lí³ corbán bíh¹”, (la³ cun³ nieih³ jái¹³ “hi³ má²ná¹chan¹ ní¹con² Dió³² bíh¹”). **12** Hi³ jáun² ní¹juáh³ má²lí²juáh³ tsú² la³ ní², jáun² hnoh² né³ má²juánh³ náh² hi³ tiú²uú² tion³ hniáuh³² yáh³ ma³hon³ tsú² jméi² mí¹ziú¹³. **13** Jáun² cun³quionh³ la³ ní² bíh¹ má²ná¹jmu³² hnoh² hi³ tiá² quien² cu³tí¹³ héih³² quioh²¹ Dió³² cun³quionh³ hi³ ma³tin¹³ náh² tsáu² la³ cun³ hi³ ná¹héh³ chih³² náh² hmóu³². Hi³ jun³juáh¹³ jmáh³la³ hi³ ní² yáh³ jmu³² náh².

14 Siáh³ siáh³ ca³teh³ Jesús tsáu² hi³ ja³niéi³ jái¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Niéi² náh² la³jín³², jí³ hi³ cuí¹ ngí¹³ náh² siáh³: **15** Jun³juáh¹³ hi³ tsá²toh³ jáun² tí³ ñeh² quioh²¹ yáh³ tsú² jmu² hi³ tiá² jin² tsú². Quí¹ hi³ ja³² la³ tí³ hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² jmu² hi³ hliánh². **16** [Hnoh² tsá² ná¹chi²¹ cuáh³ náh², niéi² náh².]

17 Jmí¹ má²lí²chan³ jáun² Jesús tsá² hí³ né³, hi³ cáun² hñú³; jmí¹jáun² ca³ngái³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³tí²¹ jái¹³ hi³ má²lí²jmú³ tsú² jáun².

18 Jáun² hí³ né³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Hí¹ chín¹dí¹ hnoh² uá¹ tiá² la³ ngí²³ náh² siáh³? ¿Tiá¹ má²ñíh¹ hnoh² hi³ la³jí³² hi³ zia³² tí³ cheih³² hi³ tsá²toh³ tí³ ñeh² quioh²¹ tsáu², tiá² lí¹³ yáh³ jmu³ hi³ jáun² hi³ hliánh¹³ tsáu²? **19** Quí¹ hñu³ héin¹ bíh¹ tsú² tsá²toh³, jun³juáh¹³ hñu³ tsí³ yáh³ tsú², hi³ má¹lí³² jáun² né³ hue³² siáh³ tí³ cheih³².

Cun³quionh³ la³ ní² ca³lí³hnió³ tsú² juáh³ hi³ jí² bíh¹ ca³la³ jí³² ní¹ má³². **20** Ja³bí¹ ca³juáh³ tsú² siáh³:

—Hi³ hue³² hñu³ tsí³ bíh¹ tsáu² ján¹ tson² jmu² hi³ hliáh² jmí¹ tsí³. **21** Quí¹hliá² tí³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú² hue³² la³jí³² hi³ hlah³, uá¹la³ cun³ hi³ lí¹ chin² tsú² chí¹, hi³ lí¹ jmu² tsú² juón¹ quionh³ tsá² hlá² tsá² ní², jí³ hi³ lín³ tsú² tsá² háin², tsá² jngih² tsáu² ho³ tsá² jmu² hi³ hlah³ hi³ hó³², **22** tsá² lí¹ hniá¹ hi³ quioh²¹ tsáu², tsá² hláih¹ hon², tsá² má²can² tsáu², tsá² lí¹ jmu² la³ cun³ hi³ tí³² tsí³ hnga², tsá² uóu³² tsí³, tsá² tìn² jú¹ tí¹jái², tsá² jmu² tonh², jí³ tsá² lí¹ jmu² hi³ cáun¹ ní² siáh³. **23** Ca³la³ jí³²

hi³ hlah³ ní² ja³toh²³ tí³ ñeh² hñu³ tsí³ bíh¹ tsú², hi³ jáun² bíh¹ jmu² hi³ tiú²uú² jin² tsú² ñí¹con² Dió³².

Jan² tsá²mi³ tsá²cá²jo²¹ tanh² ta²¹ Jesús

(Mateo 15:21-28)

24 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ Jesús ní¹ jáun² hi³ ca³ñí¹ngí² la³cáun² juú² Tiro [jì³ juú² Sidón]. Jáun² hi³ tsú² cáun² hñú³, hi³ hí¹ jan² tsáu² tiá² jmí¹ hnió³ tsú² lí³ ñí³²; tí³la³ tiá² ca³lí³ yáh³ hính³² tsú². **25** La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³lí³ ñí³² mí¹ziú¹³ jan² mí¹míh¹ tsá² jmí¹ hún¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³, hi³ Jesús má²cuán² juú² jáun²; hi³ jáun² ja³ tsú² hi³ ca³dí³jñí³² ta³ ñí¹ Jesús, hi³ ca³jmú³ cuá¹hin³ la³ tí³ hué³². **26** Jan² tsá² cú²juú² bíh¹ tsá²mi³ hí³, tsá² jmí¹ hín¹³ tí³ Fenicia hué³² Siria. Cuan³ tsú² ñí¹con² Jesús hi³ ca³mí³ dí² hi³ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹ hi³ hún¹ hñu³ tsí³ mí¹ míh¹ jon² dí². **27** Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Cué¹ jái¹³ hi³ láih¹³ tín² re² má³² tsá²co¹ jná¹³, quí¹ tiá² re² jniá³ yáh³ hi³ quin¹³ dí² má³² quioh²¹ tsá¹míh¹ hi³ cue¹³ dí² tsái².

28 Tí³la³ tsá²mi³ hí³ né³, ca³juáh³:

—Tson² bíh¹ la³ jáun² Tí³²; tí³la³ hí¹ ca³la³ tí³ tsái² tionh² ñeh² mesa yáh³ cúh² chí² juoh¹ hi³ súh²³ tsá¹míh¹.

29 Jáun² né³, Jesús ca³juáh³:

—Re² bíh¹ má²lí²juah²¹ hnú² la³ ní²; má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú². Má²cuá²han³ bíh¹ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ jónh³² hnú².

30 Jmí¹ cá¹chánh²¹ tsú² jáun² hñú¹³ né³, ca³jien³² tsú² mí¹míh¹ jon² hi³ rá¹tsin² ñí¹ jen³; hi³ jmí²chí³ hláinh¹ né³, la³ má²cuá²han³ bíh¹ hñu³ tsí³ mí¹míh¹ hí³.

Jesús jmah²³ siáh³ jan² tsá² cáun¹

31 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, cua³han³ siáh³ Jesús ní¹ hu²¹ cuo² juú² Tiro, hi³ ngau³ jui³² juú² Sidón jì³ la³cáun² tí³ ñí¹ tloh³ jáun² tá¹ quia³ juú² míh¹ tiá² ná¹cunh² siáh³, jáun² ca³chó³² tsú² ñí¹ ná¹ho³ jmái² Galilea. **32** Ñí¹ jáun² cua³jan² tsú² jan² tsá²ñuh² te³ cuá¹, tsá² tiá² re² hleh³², hi³ jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ ra³tsí³² Jesús cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³. **33** Jáun² Jesús ca³jan³ tsá² hí³ ñí¹ tí³ có³², ñí¹ tiá² hin² zian², hi³ jáun² ca³lólh³ dí² zeih²¹ cuo² cuá¹ tsá² hí³, hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hñe³ dí² siáh³ zeih²¹ cuo² hi³ jáun² ca³hliéih³ dí² zíh¹ tsá² hí³. **34** Jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² ca³jíe³ dí² hñu³mi³cuú², hi³ ca³zion³ tsí³ hi³ ca³juáh³:

—iEfata! (hi³ hnió³ juáh³ “iCuí¹ niá¹³!”).

35 La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³niá³ cuá¹ tsá² jmí¹ ten³ hí³, hi³ la³ siáh³ zíh¹ tsú², hi³ jáun² ca³lí³ bíh¹ hléh³² tsá² hí³ re². **36** Jáun² né³, Jesús ca³jmú³ héih³² ñí¹con² tsá² jmí¹ tsáun¹ hí³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹jíe²³, hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú²; tí³la³ uá¹jinh¹ ca³jmú³ dí² héih³² chí¹tson³ hi³ tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun², tí³la³ tí³ lí³mí¹ ca³qui³ ca³chá³

bíh¹ tsú². **37** Hi³ jáun² jlánh¹ ca³ja³caún² lín³² tsí³ tsá² ca³nái³² hí³ hi³ lí³ la³ jáun², hí³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—La³jí³² bíh¹ jmu² tsú² re²; hí¹ la³ tí³ tsá² te³ cuá¹ yáh³ náí³² jmu² tsú², jí³ hí³ jmu² tsú² siáh³ hí³ hléh³² tsá² cáun¹.

Jesús cue³² hí³ cuh³ quiún³ mei²¹ tsáu²

(Mateo 15:32-39)

8 1 Jmí¹ lí¹cáin² pih²¹ jáun² ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hí³ tiá² jmí¹ zia³² yáh³ he³ cuh³ tsú². Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

2 —Jlánh¹ ja³² mií³ tsín³² jná¹³ ní¹con² tsá² lá², quí¹hliá² hni³² jmái¹ máh³ má²tí³ hí³ tionh² tsú² ní¹ lá² quiúnh¹ jná¹³, hí³ hí¹ cú¹pih²¹ yáh³ hí³ cuh³ tsú² tiú²uú² zia³². **3** Ní¹juáh³ hí³ chanh²¹ jná¹³ tsú² hñú¹³ ta³ tiá² hí³ má²lí²cuh³, lí¹³ huán³ bíh¹ tsí³ tsú² hú¹ jui³², quí¹hliá² ma³ jan² tsá² ní² tsá² já²taunh²¹ ní¹ uóunh³ bíh¹.

4 Jáun² né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³:

—Tí³la³ íha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ cue¹³ dí² tsá² ní² má³² hí³ cuh³ ní¹ lá², cáun² ní¹ tiá² hin² zian² hí¹ jan² bíh¹ la³²?

5 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—ÍCónh³ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ zia³² quián¹³ hnoh² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quiau³ hí³ bíh¹ zia³².

6 Jmí¹jáun² ca³jmú³ dí² héih³² hí³ tiánh³² tsá² hí³ hué³², hí³ jáun² ca³zanh³ dí² tá¹ quiau³ hí³ jáun², hí³ ca³cuéh³ dí² tiá¹hmah¹ Dió³². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ca³ tsú² hí³ cuú²miih²¹ jáun² hí³ ca³cuéh³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hí³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³tsóh³ ní¹con² tsá² má²tionh² hí³. **7** Hi³ jmí¹ zian² siáh³ cun³ gon³ gáun³ juo¹³ pih²¹, hí³ jáun² Jesús ca³ma³mieh² siáh³ jáh³ hí³, jáun² ca³jmú³ dí² siáh³ héih³² hí³ tsóh³ tsú² hí³ jáun².

8 Jáun² ca³la³ jín³² tsá² hí³ lah³ re² má³², ca³lí³¹ máh³ ca³cónh³² quiau³ mí²tá² chí² juoh¹ hí³ ziau³ jmí¹ má²lí²cuh³ tsú² jáun². **9** La³ cun³ tsá² ca³jmú³ hí³ má³² jmí¹ tín³ cun³ quiún³ mei²¹ tsáu². Hí³ jáun² jmí¹ má²lí³² jáun² né³, ca³hah² Jesús jáí¹³ ní¹con² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³, **10** hí³ jáun² hí³ hñu³ mu² quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ja³taunh²¹ tí³ ní¹ téh²³ tsú² Dalmanuta.

Tsá² fariseos mī³² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³²

(Mateo 12:38-42, 16:1-4; Lucas 12:54-56)

11 Jmí¹jáun² cua³taunh²¹ tsá² fariseos hí³ ca³ma³liáu³² hí³ quiú² táinh²³ jáí¹³ quionh³ Jesús. La³ cun³ hí³ hnió³ dí² ca³ lan³ Jesús, hí³ jáun² ca³mí³ dí² cáun² lí²¹ hí³ lí³ hua³jueh³² hí³ já³² tí³ hñu³mī³cuú². **12** Jáun² Jesús jlánh¹ ca³zion³ lín³² tsí³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² mi³² tsá² zian² né³² cáun² li²¹ cun³quionh³ hua³jueh³²? Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ hi³ hí¹ cáun² yáh³ li²¹ tiá² lí¹³ hiáuh³ tsá² zian² né³².

13 Jmí¹jáun² ca³chan³ dí² tsá² hí³ ñí¹ jáun², hi³ jáun² taunh³ dí² siáh³ hñu³ mu² hi³ ngau³ ti³ jo²¹ jmái² lí¹ ná¹ho³ jáun².

Tie³ quioh²¹ tsá² fariseos

(Mateo 16:5-12)

14 Jmí¹jáun² ca³ja³có³ tsí³ tsá² quian³tun³ hi³ cán³ má³² cuh³, jí³²la³ cáun² tán¹ bíh¹ hí³ cuú²miih²¹ jmí¹ quian³² tsú² jmí¹ taunh²¹ hñu³ mu² jáun². **15** Jáun² Jesús ca³hlí² ca³liéinh³² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ñí² jie³, hua³hín¹³ náh² jmu³ ca³ti²¹ tie³ quioh²¹ tsá² fariseos la³ má²quionh³ jí³ tie³ quioh²¹ Herodes ní² siáh³.

16 Jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² ca³ma³liáu³² hi³ juónh²³ la³ lá² ja¹ hmóu²¹:

—Cun³ñí¹ hi³hliá² tiá² quián¹ má³² bíh¹ dí² ní³², hi³ jáun² la³ ní² ñí¹juah²¹ tsú².

17 Ti³la³ Jesús ca³li³tsin² bíh¹ hi³ jáun², hi³ jáun² ca³juáh³ siáh³:

—¿He³ láih³² ná¹juónh³² náh² hi³ tiá² quiánh¹ má³²? ¿Hí¹ la³ ti³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngi¹³ náh², hi³ sa³jun³ má²ca³li³tsin² náh² siáh³? ¿Hí¹ ná¹ji³²í¹ máh³ honh² hnoh² la³ ti³ ta³né³² dúh¹? **18** ¿Hí¹ tiá² la³ jniá³ máh³ máh¹ náh², hi³ sa³jun³ la³ niéih³ siáh³ cuáh³ náh²? ¿Hí¹ tiú²uú² chau² máh³ honh² hnoh²? **19** Jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² hñá³ hí³ cuú²miih²¹ ja¹ ñí¹ tionh¹ hñá³ mei²¹ tsáu², ¿jáh³ mí²tá² chí² juoh¹ ca³jiéih¹ náh² jmí¹jáun² dúh¹?

Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Quia³tún³ mí²tá².

20 —Hi³ jmí¹ ca³tsóh³² jná¹³ jáun² tá¹ quiau³ hí³ ja¹ ñí¹ tionh¹ quiún³ mei²¹ tsáu², ¿cónh³ mí²tá² ca³cónh³² chí² juoh¹ hi³ ca³jiéih¹ hnoh² jáun² siáh³?

Hi³ jáun² tsá² hí³ ca³ngái³ siáh³:

—Quiau³ mí²tá².

21 Jmí¹jáun² né³ ca³záih³ dí²:

—¿He³ lí³ sa³ la³ ti³ ta³né³² máh³ tiá² má²ca³ngi¹³ náh² né³?

Jesús jmah²³ jan² tsá² ten³ já¹ juú² Betsaida

22 Hi³ jáun² né³, jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú² Betsaida, jáun² cua³jan² tsáu² jan² tsá² ten³ ñí¹con² Jesús; jáun² ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ Jesús ra³tsi³² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² hí³. **23** Jáun² ca³zanh³ Jesús cuo² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³chín² dí² ti³ cheih³² juú². Jáun² ca³yóh³ dí² mí¹héh¹³ mí¹ñí¹ tsá² hí³ hi³ jáun² ca³ra³tsi³² dí² siáh³ cuo² ñí¹ quioh²¹ tsú², jmí¹jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ má²lí²³ jie³ ca³lá². **24** Jáun² tsá² ten³ hí³ né³ ca³jíe³, hi³ jáun² ca³juáh³:

—Jien¹ jná¹³ tsáu², ti³la³ la³jmí¹ jniá³ hmá² bíh¹ jniá³ tsáu² ñi³taunh¹.

25 Jáun² Jesús ca³tí³ siáh³ cuo² mí¹ñí¹ tsú², jmí¹jáun² ca³tauh² tsá²ñuh² hí³ tiá³ ñí¹, hi³ ca³jíe³; jáun² lan³ bíh¹ tsú². La³jí³² bíh¹ má²jíe²³ tsú² re² lín³². **26** Jáun² né³, Jesús ca³chanh³ tsú² hñú¹³, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ha³ lí² cua³hú³² já¹ juú², [hi³ sa³jun³ hí¹ jan² tsáu² tiá² hniáuh³² cuá¹zéih³ nú² hi³ lí³ ní².]

Pé¹ juáh³ hi³ Jesús bíh¹ Tsá² lín³ Cristo

(Mateo 16:13-20; Lucas 9:18-21)

27 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ Jesús quionh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² ñí¹ tloh³ juú² mih¹ cu³ jéin³ juú² Cesarea quioh²¹ Pí²liéi¹. Ta³ hí¹tiáunh¹ dí² jáun² jui³² ca³ngáih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—¿Hin² tsánh² jná¹³ juáh³ tsáu²?

28 Jáun² tsá² hí³ ca³ngái³:

—Zian² tsá² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ hla¹ Juan² tsá² tí² ziau² hí³ jmái², ma³ jan² tsáu² juáh³ hi³ hnú² bíh¹ Líh³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ tí³² jè¹ Dió³² jmí¹tin², hi³ ma³ jan² tsá² juáh³ siáh³ hi³ hnú² bíh¹ néh¹ jan² tí³² jè¹ Dió³².

29 Jmí¹jáun² né³ ca³ngáih³ dí² siáh³ tsá² hí³:

—Hi³ hnoh² né³, ¿hin² tsánh² jná¹³ juáh³ hnoh²?

—Hnú² bíh¹ Tsá² lín³ Cristo —ca³juáh³ Pé¹.

30 Tí³la³ Jesús ca³jmú³ héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² hi³ jáun².

Jesús juáh³ hi³ jún³

(Mateo 16:21-28; Lucas 9:22-27)

31 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² Jesús hieh³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hi³ juáh³:

—Jná¹³, Jon² tsá²mi³cuóun² ca³tin¹ má¹tso¹ lín²¹ tsin³².

Ca³záih³ dí² tsú² hi³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² quionh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, jí³ tí³² liei²¹ ní² siáh³ tiá² quiú¹ tiá² jéi¹³, hi³ jngah³; tí³la³ ñí¹ má²cá²hñí² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ tsú². **32** Na²¹ lín²¹ bíh¹ ca³hléh³ tsú² jái¹³ ní². Jmí¹jáun² ca³ñí¹jau² Pé¹ ñí¹ tí³ có³² hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ quiú² jin²³ Jesús. **33** Tí³la³ Jesús ca³jinh³ tí³ ñí¹ tionh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ jáun² ta³ má²jien³² tsá² hí³ dí² ca³jin³ Pé¹, hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—¿Tí³ có³² quin³² ñí¹con² jná¹³ Satanás!, quí¹ tiá² lín²³ yáh³ hnú² la³jmí¹ lín²³ Dió³², hnú² dá² lín²³ la³cun³ qui³ lín²³ tsá²mi³cuóun² bíh¹.

34 Jáun² né³, Jesús ca³teh³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² jí³ tsá² ñi³taunh¹ hí³ cu³chin¹ cu³hna²¹ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ já³² cu³hna³² jná¹³, hniáuh³² chá³² tsú² tí³ có³² la³jí³² hi³ dí¹quiaunh²¹ tsí³ hnga², hi³ jáun² cuí¹ quián¹³ tsú² crei²¹

quioh²¹, [la³ cun³ hi³ cuéh³² tsú² jáun² tsí³ uá¹jinh¹ ca³la³ ní¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quioh²¹,] hi³ jáun² cuí¹ já² cu³hna³² jná¹³. **35** Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ líon³² hnga², tsá² la³ hí³ tí³ tsa³hín³ bíh¹; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² tsa³hín³ cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ má¹ná¹ jí³ hi³ ca³tin¹ jú¹ chú³² quioh²¹ Dió³² ní² siáh³, tsá² la³ hí³ bíh¹ tí³ liáun³. **36** Quí¹ íha³ dá² jinh¹ quien² ní¹juáh³ ca³láih¹³ tsú² la³jí³² hi³ zia³² ní¹ hué²¹ lá², ní¹juáh³ la³ ja³hín³ bíh¹ jmí²chí³ quioh²¹ tsú² má¹lí³² jáun²? **37** Quí¹ íhe³ yáh³ cun³quionh³ lí¹³ joh¹³ tsú² siáh³ jmí²chí³ quioh²¹? **38** Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² jmu² heh³ ta³ ní¹ tsá² zian² cun³ tin² tsí³ hmóu³², tsá² ná¹ren² tso³, cun³ní¹ hi³ ca³tin¹ jná¹³ jí³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² quion²¹ jná¹³ siáh³, ja³bí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jmu¹ heh¹ ca³tin¹ tsá² la³ hí³ ní¹ má¹jaunh³² ná¹ hi³ lin¹ hi³ quien² ná¹ la³jmí¹ quien² Ñuh³², la³ má²quiúnh¹ jná¹³ tsá² ná¹chun¹ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² siáh³.

9 **1** Ja³bí¹ ca³juáh³ siáh³ Jesús:
—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² tsá² ja¹ ní¹ tiauh¹ dí² lá² tiá² má²jún³ yáh³ ta³ tiá² má²lí²jé³ tsú² hi³ má²cua³² pí³ quioh²¹ Dió³² ní¹con² tsá² má²tionh² jo³cuo².

Dió³² jmu² hi³ zan² Jesús

(Mateo 17:1-13; Lucas 9:28-36)

2 Jmí¹ la³ má²jñéi³ jmái¹ jáun² né³, Jesús ca³jan³ Pé¹ quionh³ Jacobo jí³ Juan² ní² hi³ ja³taunh²¹ cáun² tsi³ máh³ ñe¹ ní¹ lí¹³ tiáñh³² hmóu³²; ní¹ jáun² ca³za² ho¹ní¹ tsú² ní¹ ta³ ní¹ tsá² hí³. **3** Zín³ lín³² ca³lí³ ha¹ tsú² jí³ hi³ ca³lí³ tiáu² lín³² siáh³ [la³jmí¹ jniá³ jan³²], ca³la³ hí¹ jan² yáh³ tsá² zian² ní¹ hué²¹ lá² tiá² tin² jmu³ hi³ jniá³ tiáu² lín³² ha¹ ní¹ má¹lí²ráin³². **4** Jmí¹jáun² ca³jien³² tsá² hí³ Lih³ quionh³ Moisés, hi³ ná¹juónh²³ quionh³ Jesús. **5** Jáun² né³, Pé¹ ca³záih³ Jesús:

—Hnú² Tí³², íhénh³ ma³ chú³² má²tiauh² dí² ní¹ lá²! Cuí¹ jmú¹³ jnoh¹ hni³² hñú³reh³; cáun² quián¹³ hnú², cáun² quioh²¹ Moisés, hi³ cáun² siáh³ quioh²¹ Lih³.

6 Quí¹hliá² jmí¹ ná¹juen²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ tí³ con² tsú², hi³ jáun² Pé¹, hí¹juáh³ tiá² ñi³² bíh¹ he³ dá² jmí¹ dí¹hleh³². **7** Jmí¹jáun² ja³ cáun² jnie² ní¹ tionh¹ tsú² jáun², hi³ jáun² ca³tsáinh³² tsú² jí³lin², hi³ jáun² ja¹ jnie² jáun² ní¹ ca³hléh³ jan² tsáu² hi³ ní¹juah²¹:

—Tsá² lá² bíh¹ Jón³² jná¹³, jan² Tsá² hno³ lín³² ná¹; niéi² náh² la³ cun³ hi³ juáh³ tsú².

8 Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jé³ tsú² cu³ jéin³ ní¹ tionh¹, hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³jnia³ jéinh³² tsú², jí³²la³ hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ zenh².

9 Tá¹la³ ná¹son² tsú² jáun² tsi³ máh³ né³, ca³jmú³ Jesús héih³² hi³ hí¹ jan² tiá² hin² záih³² tsú² la³ cun³ hi³ má²lí²jé³ jáun², ca³la³ tí³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² ja¹ hla¹ máh³. **10** Jáun² ca³hmá³ bíh¹ tsú² jái¹³ jáun² ja¹ má²tún² hmóu³², tí³la³ cun³ jáun² ca³ngái³ bíh¹ tsú²

ja¹ hmóu³² hi³ he³ dá² niéih³ jái¹³ hi³ jenh¹³ tsú² ja¹ hla¹. **11** Hi³ jáun² né³ ca³ngáih³ dí² Jesús:

—¿He³ láih³² sa³ juáh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹, hi³ Lih³ tsá² jmí¹ lín³ hí³ ti³² jē¹ Dió³² bíh¹ néh¹ tín² jáunh³ la³ñí¹?

12 Jáun² hí³ né³ ca³ngái³:

—Tson² bíh¹ Lih³ tín² jáunh³ la³ñí¹, hi³ ja³ma³re² ji³li³². Ti³la³ hi³ ca³tin¹ Jon² tsá²mi³cuóun² né³, ¿he³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ ca³tin¹ tsú² dúh¹? Ñí¹ jáun² rá¹juáh³ hi³ hí³ dí² ca³tin¹ ma³tso² tsí³, hi³ lín¹³ tsú² jan² Tsá² tiá² hin² quiú² jéi²³. **13** Ti³la³ jná¹³ juanh³² hi³ má²cuán² bíh¹ Lih³, hi³ jáun² ca³jmoh³ tsú² tsáu² la³ cun³ hi³ hnió³ tsáu² jmoh³, la³ cun³ rón³² rá¹juáh³ jáun² ñí¹ Sí² hi³ ca³ti²¹ lí¹³.

Jesús jmah²³ jan² tsá² zian² tsá¹ lí¹ jún²³

(Mateo 17:14-21; Lucas 9:37-43)

14 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² tsá² ñí¹ hná¹ jáun², jáun² ca³jé³ tsú² hi³ juóun³² lín³² tsáu² má²tionh² cu³ jéin³ jáun²; ja³bí¹ ti³² liei²¹ siáh³ jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² hi³ ná¹quiú² ná¹táinh²³ jái¹³ quionh³ tsá² hí³ joh¹ Jesús. **15** Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jén³² tsú² jáun² Jesús, ca³ja³cáun² lín³² bíh¹ tsí³ la³jín³² tsá² hí³, hi³ jáun² ja³taunh²¹ dí² cú²hé² ñí¹ cuá¹jáunh²³ tsú² jáun² hi³ ca³ñí¹hen¹³ dí² tsú² ca³la³ hi³ hiún² tsí³. **16** Jáun² né³, ca³ngáih³ tsú² tsá² joh¹:

—¿Hín² dá² jái¹³ ná¹quí² ná¹táinh³² hnoh² quiúnh¹ tsá² ní²?

17 Jáun² jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³ngái³:

—Hnú² Ti³², lá² ján³ jná¹³ jón³² ñí¹con² hnú², hi³ hún¹ jan² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ hi³ jmu² hi³ tiá² lí²³ hléh³². **18** Quí¹ lí³ua³ cáun² ñí¹ tsó²¹ ñú²míh¹ lá², jmí²chí³ hláinh¹ cáun² ja³² hi³ zaunh²³ hi³ juóu³² hué³², hi³ jáun² má¹jáun² hia³² jan³² ho³ ji³ hi³ cúh² siáh³ ján¹. Cun³quionh³ hi³ lí²³ la³ ní² bíh¹ má²tsá²lí³huán¹ tsú². Má²lí²mí³ bíh¹ jná¹³ ñí¹con² tsá² hain²¹ ní² ti³ con² hnú² hi³ jmí¹ chin¹³ tsú² jmí²chí³ hláinh¹, ti³la³ tiá² ca³tioh²¹ yáh³ tsú².

19 Hi³ jáun² Jesús ca³ngái³:

—iHnoh² tsá² tiá² ta²¹ táunh²³ náh²! ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ ngí¹³ jná¹³ quiúnh¹ hnoh² dúh¹? ¿Jáh³ jmái¹ máh³ hniáuh³² hi³ tion¹ jná¹³ tsin³² hi³ ca³tin¹ hnoh²? Ná²jan³² ñú²míh¹ ti³ lá².

20 Hi³ jáun² cua³jan² dí² tsú². Jáun² la³ cun³ jmí¹ ca³jén³² jmí²chí³ hláinh¹ Jesús né³, ca³jmú³ hi³ he¹³ tsá¹ lí¹ jún²³ ñú²míh¹ hí³, jáun² ca³quinh³ hué³², hi³ ca³pi³ ca³linh³ hi³ ca³hiá² jan³² ho³. **21** Jmí¹jáun² ca³ngái³ Jesús ñí¹con² jméi² tsú²:

—¿Jáh³ jmái¹ má²ti³ hi³ jéinh³² tsú² la³ ní²?

—La³ cun³ jmí¹ míh² máh³ tsú² jéinh³² la³ ní² —ca³juáh³ jméi² tsú²—.

22 Hliáun³ jéin³² lín³² má²ca³jmú³ jmí²chí³ hláinh¹ hi³ taunh² chu³ sí² ji³ chu³ jmái² siáh³, hi³ hnió³ jngah³. Hi³ jáun² né³, ní¹juáh³ zia³² hi³ lí¹³ jmúh¹³ hnú² ca³lá², cuí¹ já² mií³ honh² hnú² quiú¹³ jnoh¹, ma³hau¹ tiá³.

23 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ní¹juáh³ lí¹³ cháh¹³ hnú² cáun² honh², quí¹ jí³lí³² bíh¹ lí¹³ ní¹con² tsá² nio² cáun² tsí³.

24 Hí³ jáun² jméi² nú²míh¹ hí³ ca³hléh³ tiá³ hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—iTaunh³² bíh¹ jná¹³ ta²¹; ma³hau¹ hí³ tí³ lí³mí¹ niau²¹ cáun² tsín³² jná¹³!

25 Jmí¹ ca³jé³ Jesús hí³ juóun³² lín³² tsáu² má²hí¹ngih³², jáun² ca³jin³ dí² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnú² jmí²chí³ jmu² hí³ cáun¹ tsú² jí³ hí³ te³ cuá¹ tsú², jná¹³ jmu² héih³² hí³ cuá¹hain³² hnú²; tun³² tsá² ní², ha³ lí²uú² ña³hu³² siáh³ hñu³ tsí³ tsú².

26 Hí³ jáun² jmí²chí³ hláinh¹ hí³ ca³hóh³² tiá³, jí³ hí³ ca³jmú³ siáh³ hí³ he¹³ cónh³¹ cu³ jéin³² tsá¹ lí¹ jún²³ nú²míh¹ hí³, jmí¹jáun² cua³han³; hí³ jáun² ca³quión³² dí² nú²míh¹ hí³ la³jmí¹ rón²¹ jan² tsá² má²rá²jún¹, hí³ jáun² juóun³² lín³² tsáu² jmí¹ ná¹juáh²³ hí³ hú¹tá¹ má²rá²jún¹ bíh¹ tsú².

27 Tí³la³ Jesús ca³zanh³ cuo² tsú² hí³ ca³zion³ dí²; hí³ jáun² nú²míh¹ hí³ né³, ca³náu² bíh¹.

28 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³hí³ siáh³ Jesús cáun² hñú³, hí³ jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³ ní¹ hnga² tsú², hí³ ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ tiá² ca³tiáu¹³ yáh³ jnoh¹ hí³ chin¹³ jmí²chí³ hláinh¹ hí³?

29 Jáun² ca³záih³ dí² tsú²:

—Quí¹hliá² jmí²chí³ hláinh¹ la³ hí³ lí¹³ chin¹³ tsú² jí³²la³ cun³quionh³ hí³ liéinh³² tsú² Dió³² bíh¹ [jí³ hí³ má²hien²¹ tsú² siáh³].

Jesús juáh³ siáh³ cónh³ hí³ né³bí¹ jún³

(Mateo 17:22-23; Lucas 9:43-45)

30 Jmí¹ ca³huén² tsú² jáun² ní¹ jáun², ca³ngá² tsú² la³cáun² hué¹³ Galilea. Tí³la³ Jesús tiá² jmí¹ hnió³ hí³ lí³ ní³² tsáu² hí³ ngí³² dí² ní¹ jáun²
31 quí¹hliá² jmí¹ má²tin² dí² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jí³ hí³ zaih³² dí² la³ lá²:

—Jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² jienh³ tsú² jo³cuo² tsáu², hí³ jáun² jngah³ tsú²; tí³la³ ní¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² né³, jenh¹³ bíh¹ jná¹³.

32 Tí³la³ tsá² hí³ né³, hí¹juáh³ tiá² ca³ngí¹³ bíh¹ he³ dá² jaun³² dí¹ juáh²³ tsú², hí³ jmí¹ juénh² tsú² siáh³ hí³ mí³² ní¹con² Jesús hí³ jmu³ na²¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ jáun².

Hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien²

(Mateo 18:1-5; Lucas 9:46-48)

33 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³tánh¹ tsú² já¹ juú² Capernaum; jáun² má²cuá³ ñéih³ Jesús la³ cun³ jmí¹ ca³ngái³ tsá² joh¹ hí³ ca³juáh³:

—¿He³ dá² jaun³² jmí¹ hí¹juónh³² hnoh² hú¹ jui³²?

34 Tí³la³ tsá² hí³ cáun² lí¹ ca³tiánh³ tie³ bíh¹, quí¹hliá² hú¹ jui³² jáun² jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hí³ hin² bíh¹ tsánh² jlánh¹ quien² ja¹ hmóu³² dí².

35 Jáun² né³, Jesús ca³cuá³ hí³ jáun² ca³teh³ dí² tán¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ní¹juáh³ zian² tsá² hnió³ hí³ lí³ quien², hniáuh³² jmu³ tsú² hí³ lín³ jan² tsá² huen³ ní¹ cá¹táuh³ bíh¹, jí³ hí³ ma³cón³² tsú² siáh³ jí³lín² tsáu².

36 Jmí¹jáun² ca³can³ dí² jan² tsá¹míh¹ hí³ ca³zinh³ dí² ja¹ quioh²¹ tsá² hí³, hí³ jáun² ca³ráin³² dí² siáh³, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

37 —Lí³ua³ jan² tsá² hen³ jan² tsá¹míh¹ la³ lá² chá³² jná¹³, má²lí²he³ jí³ jná¹³ bíh¹ tsú² jaun³²; hí³ ní¹juáh³ tsá² he³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmáh³la³ jná¹³ yáh³ he³ tsú², quí¹ ja³bí¹ la³ jáun² má²lí²hen³ tsú² siáh³ Tsá² ca³ze³ bíh¹ jná¹³.

Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, tsá² quiúnh¹ jnoh¹ bíh¹ hí³

(Lucas 9:49-50)

38 Jmí¹jáun² ca³juáh³ Juan²:

—Tí³², má²lí²neh²¹ jnoh¹ jan² tsá² huen² jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu² la³juah²¹ dúh¹ cun³quionh³ héih³² quián¹³ hnú², jáun² má²lí²jmú¹³ jnoh¹ héih³² hí³ tiú²uú² jmu³ tsú² la³ jáun², quí¹hliá² tiá² ngí³² yáh³ tsú² quiúnh¹ dí².

39 Tí³la³ Jesús ca³juáh³:

—Ha³ lí² jmú² náh² héih³² la³ ní²; quí¹ hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² zian² hí³ jmu² hua³jueh³² cun³quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³, hí³ má¹lí³² jáun² hléh³² siáh³ hlah³ ca³tín¹ jná¹³. **40** Ní¹juáh³ tsá² tiá² hau² jnoh¹, jáun² tsá² la³ hí³ bíh¹ tsá² hen² tí³ con² jnoh¹. **41** Quí¹ lí³ua³ jan² tsá² cué³² hnóh² uá¹jinh¹ cáun² vaso jmái² cun³ní¹ hí³ hnóh² lín³ náh² tsá² joh¹ Cristo, ja³bí¹ tsá² hí³ uá²jai³² hiáuh³ cáun² hí³ chu²¹, la³ cun³ hí³ ca³tín¹ hiáuh³.

Jesús hie³² jái¹³ hí³ ca³tín¹ tsá² jmu² hí³ tanh³² tsáu² tso³

(Mateo 18:6-9; Lucas 17:1-2)

42 "Lí³ua³ jan² tsá² jmu³ hí³ tánh³² tso³ tsá¹míh¹ tsá² taunh² jná¹³ lá² ta²¹, tí³ jlánh¹ bíh¹ re² sá¹jmí¹ hí³ tónh³² tsú² zió³ lá¹ tsá² la³ hí³, hí³ chí¹hñéih²³ cáun² tá² quín¹ pa²¹ lín²¹, hí³ jáun² taun³ tsú² hñu³ jmí²míih²¹. **43** Jáun² né³, ní¹juáh³ cuonh² hnú² jmu² hí³ tanh³² hnú² tso³, tí³ re² hná¹; quí¹ tí³ re² bíh¹ hí³ cuánh¹³ hnú² ta³ tiúnh¹ cáun² cuonh² ní¹ lí¹³ zian² nú² cun³ jmí¹hí³nio², la³ cun³ bíh¹ hí³ cuóh¹³ nú² hí³ chí²¹ tá¹ tun³ cuonh² quiu³juóu³², ní¹ tiá² lí¹³ yéi³² jáun² sí², **44** [ní¹ hí¹ jáh¹ tiáunh¹ ngú³ quioh²¹ tsáu² tiú²uú² tsán¹³, hí³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².]

45 Hí³ ní¹juáh³ tanh¹ nú² jmu² siáh³ hí³ tanh³² nú² tso³, hná¹ siáh³; quí¹ tí³ re² bíh¹ hí³ cuánh¹³ hnú² ní¹ lí¹³ zian² tsú² cun³ jmí¹hí³nio² hí³ tiá² zia³² cáun² tanh¹, la³ cun³ bíh¹ hí³ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ tanh¹ nú² [ní¹ tiá² lí¹³ yéi³² sí², **46** ní¹ tiá² jáh¹ tsán¹³, hí³ sa³jun³ sí²

bíh¹ yéi³²]. 47 Hi³ ní¹juáh³ mí¹máh¹ hnú² jmu² siáh³ hi³ tanh³² nú² tso³, chí³ cú²jueh³²; quí¹ tí³ re² bíh¹ cuánh¹³ hnú² ní¹ cuá¹quien² Dió³² cun³quionh³ cá² mái³ mí¹máh¹ cha³ jmí¹ cuóh¹³ nú² quiu³juóu³² quionh³ tá¹ tun³ mái³ mí¹máh¹, 48 ní¹ tiú²uú² tsán¹³ jáh¹ taunh³² ngu³ quioh²¹ tsáu², hi³ sa³jun³ sí² bíh¹ yéi³².

49 "[Quí¹ la³jmí¹ sé²³ tsú² jáun² ní¹ ní¹ quioh²¹ jáh³ má²lí²jngih³ tsú² ní¹con² Dió³² ta³ ñeh² bíh¹ hi³ jin³ tsú², la³ jáun² bíh¹ siáh³] lí¹³ tiánh³ hua³jan²¹ tsá² taunh² ta²¹ jná¹³, cun³quionh³ hi³ há¹ ngá¹³ tsú² uu³mí²tsi³² lí³ la³jmí¹ lí³ sí². 50 Chu²¹ bíh¹ ní¹; tí³la³ ní¹juáh³ la³ ca³lí³ máih³ bíh¹ ní¹ né³, íha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ jmu³ tsú² siáh³ hi³ lí³ ñeh¹? Cuí¹ zia³² ní¹ hñu³ honh² hnoh², jí³ hi³ cuí¹ zian² náh² cáun² hi³ re² hi³ tin² quiúnh¹ náh² tsá²ján² tsá²ján².

Jesús hie³² jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hnió³ tsáun³ quionh³ ní²cuo²

(Mateo 5:31-32; 19:1-12; Lucas 16:18; 1 Corintios 7:10-16)

10 1 Jmí¹ lí²¹ jáun² cua³han³ Jesús já¹ juú² Capernaum, hi³ ngau³ tí³ hué¹³ Judea, hué³² nio² tí³ jui³² ní¹ hia³² hiú² tí³ jo²¹ cua³ Jordán. Ní¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ca³ngih³² siáh³ juóun³² lín³² tsáu², hi³ jáun² ca³ma³tin² dí² siáh³ tsáu² la³ cun³ qui³ jmu² dí². 2 Jáun² ma³ jan² tsá² fariseos ca³ja³taunh²¹ ní¹ zenh¹ Jesús, hi³ ca³ca³ ca³lan³ dí² tsú², hi³ jáun² ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ hi³ lí¹³ tsáun³ tsá²ñuh² quionh³ tsá²mi³ ní²cuo². 3 Jmí¹ jáun² ca³ngái³ Jesús:

—ÍHe³ héih³² ca³quiú² hla¹ Moisés ní¹con² hnoh² dúh¹?

4 Jáun² tsá² hí³ ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ jái¹³ hi³ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá²mi³ ní²cuo² cáun² sí² hi³ lin¹ hi³ ca³tsáun³ tsú², hi³ jáun² má²lí¹³ chin¹³ dí² tsú².

5 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Moisés ca³cué³ héih³² jáun² cun³ní¹ hi³ jlánh¹ tiá² jái¹³ ngi²³ hnoh² bíh¹. 6 Tí³la³ la³ cun³ jmí¹ ca³lí³liau³, jmí¹ ca³jmú³ Dió³² la³cu³ la³juéh³ mi³cuú²: “Tsá²mi³ tsá²ñuh² bíh¹ ca³jmú³ Dió³²; 7 hi³ jáun² bíh¹ chan³ tsá²ñuh² jméi² mí¹ziú¹³ tí³ có³² hi³ ma³zian² cu³lí²¹ quionh³ tsá²mi³ ní²cuo², 8 hi³ jáun² la³juah²¹ dúh¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín¹³ tsú² tá¹ gon³”. La³ní² bíh¹ rá¹juáh³ ní¹ Sí², hi³ jáun² né³, tiú²uú² lí³ yáh³ gon³ tsú², quí¹ jan² tsáu² bíh¹ má²lín³ tsú². 9 Cun³ní¹ hi³ jáun² bíh¹ tiá² ca³tin¹ tsá²mi³cuóun² tson³ cáun² hi³ má²lí²cunh³ Dió³².

10 Jmí¹ má²tionh² tsú² jáun² ñéih³ né³, tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³ngái³ siáh³ ca³tí²¹ hi³ ní². 11 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ tsá² tun²³ tsá²mi³ ní²cuo², hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ siánh³, tsá² la³ hí³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹ ní¹con² tsá² ca³jan³ la³ní¹; 12 hi³ ní¹juáh³ tsá²mi³ siáh³ tun²³ ní²cuo² hi³ jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²ñuh² siánh³, ja³bí¹ tsá²mi³ la³ hí³ siáh³ má²lí²jmú³ tso³ juón¹ bíh¹.

Jesús má²miih² tsá¹míh¹
(Mateo 19:13-15; Lucas 18:15-17)

13 Jmí¹jáun² cua³jan² tsáu² ma³ jan² tsá¹míh¹ ñí¹con² Jesús, hi³ jáun² tin³ tsú² cuo²; ti³la³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú² né³ ca³jin³ bíh¹ tsá² ná¹jan² hí³ tsá¹míh¹. **14** Ti³la³ jmí¹ ca³jíe³ Jesús hi³ jáun² né³, ca³míh³ bíh¹ tsí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³:

—Cuéh³ náh² tsá¹míh¹ ní² jái¹³, cuí¹ ja³taunh¹ ñí¹con² jná¹³, ha³ lí² jní² náh² jui³² quioh²¹, quí¹ tsá² lín³ la³jmí¹ lín³ tsá¹míh¹ ní² bíh¹ lí¹³ tónh³² jo³cuo² Dió³². **15** Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ ní¹juáh³ tsá² tiá² he² héih³² hi³ jmu² Dió³² la³jmí¹ he² tsá¹míh¹, jmí¹lín³ bíh¹ tiá² chau²¹ jmái¹ hi³ hí³ tsú² jo³cuo² Dió³².

16 Hi³ jáun² ca³ráin³² dí² tsá¹míh¹ hí³, jmí¹jáun² ca³ra³tsi³² dí² cuo² ñí¹ quioh²¹ hi³ ca³ma³miih² dí².

Jan² tsá¹nú¹ hánh³ liéinh³² Jesús
(Mateo 19:16-30; Lucas 18:18-30)

17 Jmí¹ ngau²¹ siáh³ Jesús jui³² hún¹, jan² tsá²ñuh² ja³ cú²hé² hi³ ca³dí³jní³² ta³ ñí¹ tsú², hi³ ca³juáh³:

—Hnú² Ti³² chun¹, ¿he³ bíh¹ hniáuh³² jmu¹ jná¹³ hi³ jáun² lí¹³ lí³zian² jná¹³ la³ cun³ jmí¹hi³nio²?

18 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—¿He³ láih³² juáh³ hnú² hi³ jná¹³ tsá² chun¹? Hí¹ jan² yáh³ tsá² chun¹ tiá² zian², jí³²la³ jan² Dió³² bíh¹. **19** Má²ñíh¹ bíh¹ hnú² la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ jáun² héih³² quioh²¹ Dió³², hi³ juáh³ la³ lá²: “Ha³ lí² jngih³ náh² tsáu², ha³ lí² jmú² náh² juón¹, ha³ lí² háin² náh², ha³ lí² lí¹ ma³tson¹³ náh² jú¹ tí¹jái², ha³ lí² lí¹ ma³can¹³ náh² tsáu², tianh³² náh² ta²¹ ñeh² mí²ziúh²”.

20 Jáun² tsá² hánh³ hí³ ca³juáh³:

—Ti³², la³jí³² bíh¹ hi³ ní² má²ca³ma³ti²¹ jná¹³ la³ cun³ jmí¹ míh² ná¹.

21 Jáun² Jesús ca³jíen³² tsá² hí³ ca³la³ hi³ hnio³ lín³² dí², jáun² ca³záih³ dí² siáh³:

—Cun³ jáun² zia³² bíh¹ cónh³¹ cáun² hi³ hniáuh³² jmúh¹³ nú²: cuánh², cuá²hnái¹ la³jí³² hi³ zia³² quián¹³, hi³ jáun² tsoh³ quie³ jáun² ñí¹con² tsá² tia³mii², hi³ jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³ lí³ hánh³ nú² hñu³mi³cuú²; ní¹ má¹lí³² jáun² né³, ña³² cu³hna³² jná¹³ [uá¹jinh¹ ca³la³ ñí¹ ca³cáin³ jmí²chí³ quián¹³ nú²].

22 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jáun² jái¹³ ní², jlánh¹ hlaih³ ca³ta³no¹ tsí³, hi³ jáun² ngah³ hi³ hí¹uín³ tsí³ quí¹hliá² jlánh¹ jmí¹ hánh³.

23 Jmí¹jáun² ca³jíe³ Jesús cu³ jéin³ ñí¹ zenh¹, jáun² ca³záih³ dí² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²:

—iHénh³ ma³ jlánh¹ juóuh³² hi³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³²!

24 Tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² né³, lí¹ ca³ja³caún² tsí³ bíh¹ ca³tí²¹ jái¹³ hí³ má²lí²juáh³ tsú² jáun²; tí³la³ Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Jón³, ihénh³ ma³ dá² juóuh³² hí³ tónh³² tsú² jo³cuo² Dió³² [ní¹juáh³ tsá² hái³² tsí³ hí³ zia³² ní¹ hué²¹ lá²]**25** Tí³ jlánh¹ bíh¹ huán¹ tsí³ ngá¹³ jáh³ cánh¹ téh²³ tsú² camello chí² léh¹³ mí³quie³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ hí³ jan² tsá² hánh³ jo³cuo² Dió³².

26 Jmí¹ má²lí²niéi³² tsú² jái¹³ ní² né³, ca³ja³caún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³ngáih³ rainh²¹ tsá²ján² tsá²ján², hí³ ca³juáh³:

—Hí³ jáun² né³, ÷hin² bí¹ dá² tsánh² la³ lí¹³ liáun³?

27 Jáun² Jesús ca³jíe³ ní¹ tionh¹ tsú², hí³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnga² Dió³² bíh¹ tín² hí³ ní², jun³juáh¹³ tsá²mí³cuóun² yáh³; quí¹ hí¹ cáun² yáh³ hí³ juóuh³² tiá² zia³² ní¹con² Dió³².

28 Jáun² Pé¹ né³ ca³juáh³:

—Sá¹ní² jie³, jnoh¹ má²ca³chá¹³ tí³ có³² la³jí³² hí³ jmí¹ zia³² quiú¹³, hí³ jáun² má²ngí¹ jnoh¹ quiúnh¹ hnú².

29 Jáun² Jesús ca³ngái³ siáh³:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnóh², hí³ lí³ua³ jan² tsá² má²ca³tú³ hñú¹³, hí³ má²ca³chan³ siáh³ tsá²mí³ jí³ tsá²ñuh² rainh²¹, jméi² mí¹ziú¹³ tsú², [ní²cuo² tsú²,] jon² tsú², jí³ hí³ má²ca³tú³ tsú² siáh³ ní¹nái² quioh²¹ cun³ní¹ hí³ ca³tín¹ jná¹³ jí³ hí³ ca³tí²¹ jú¹ chú³² ní² siáh³, **30** jáun² tsá² la³ hí³ hiáuh³ bíh¹ ní¹ hué²¹ lá² hña³láu³ nió³ la³ cónh³ bíh¹ hí³ jmí¹ zia³² jáun² quioh²¹, uá¹la³ cun³: hñú³, rainh²¹ tsú² tsá²mí³ tsá²ñuh², mí¹ziú¹³ tsú², jon² tsú², jí³ ní¹nái² ní² siáh³, uá¹jinh¹ ta³ hó² uo² tsáu²; hí³ jmí¹tsú² jmí¹ja³² né³, lí¹³ zian² tsú² siáh³ cun³ jmí¹hi³nio². **31** Tí³la³ juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² la³ ní¹ ta³né³², tsá² la³ hí³ dá² lín¹³ tsá² ní¹ ca³táuh³ bíh¹ má¹jáun²; hí³ jáun² juóun³² tsá² ná¹lín³ tsá² ní¹ ca³táuh³ ta³né³² né³, tsá² la³ hí³ dá² tí³ lín¹³ tsá² la³ ní¹ bíh¹ má¹jáun².

Jesús má²juáh³ siáh³ ní¹ má²hnaih³² jéin³² hí³ jún³

(Mateo 20:17-19; Lucas 18:31-34)

32 Hí³ jáun² né³, tá¹la³ má²hí¹uú²³ tsú² tí³ juú² Jerusalén, ca³ma³liáu³² Jesús hí³ tsau³² uóunh³ ján³ ta³ ní¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²; jáun² tsá² hí³ má²hí¹ná¹tsá²caún² tsí³, hí³ tsá² ní¹ hná¹ jáun² né³, jmí¹ má²hí¹tsá²táunh¹ siáh³ ta³ má²hú¹ cóh²¹ tsí³ cu³hna²¹ tsú². Hí³ jáun² Jesús ca³teh³ siáh³ ní¹ tí³ có³² tá¹ quian³tun³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² la³ cun³ qui³ tan² jmu², hí³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hí³ zaih³² tsú² he³ lánh³ quiunh²¹ dí². **33** Hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² jie³, ta³né³² má²hí¹uú²³ dí² tí³ já¹ juú² Jerusalén, ní¹ jienh³ tsú² jáun² jná¹³ Jon² tsá²mí³cuóun² ní¹con² tsá² ná¹lín³ mí³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³; hí³ jáun² tsá² hí³ jmu³ héih³² hí³ ma³nga² tsú² jná¹³ hí³ jienh³ dí² siáh³ ní¹con² tsá²cá²jo²¹. **34** Jáun² tsá²cá²jo²¹ né³, qui³ cáuh³² jná¹³ cú²nga¹, hí³ tiu³ hñéi³² tsú², jí³ hí³ quiu³ po³ tsú², má¹lí³²

jáun² né³ jngah³ tsú²; tí³la³ ñí¹ má²cá²hní² jmái¹ jáun² má¹ná¹, jenh¹³ bíh¹ jná¹³ ja¹ hla¹.

Jacobo quionh³ Juan² mi³² cáun² hi³ chú³²

(Mateo 20:20-28)

35 Jmí¹jáun² tá¹ gon³ jon² Zebedeo, Jacobo quionh³ Juan², ca³ma³janh³² ñí¹ zenh¹ Jesús hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Tí³², hnáu² jnoh¹ hi³ jmúh¹³ hnú² cáun² hi³ chú³² hi³ mí¹³ jnoh¹ ñí¹con² hnú².

36 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—¿He³ hnáu² hnoh² hi³ jmu¹ jná¹³?

37 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Jmu³ tiá³ hi³ chú³² hi³ lí¹³ tsá¹tau² jnoh¹ cu³henh¹ hnú², jan² tí³ cuá² chu²¹ hi³ jan² siáh³ tí³ cuá² cáun¹ ní¹ má¹tí³ ñí¹ má²ñí³quien² nú².

38 Tí³la³ Jesús né³ ca³ngái³:

—Hnoh² dá² hí¹juáh³ tiá² ñí¹ bíh¹ náh² he³ ná¹mih³². ¿Hí¹ quinh¹ náh² jmái¹ hi³ há¹ ngá¹³ náh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³, jì³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² hi³ má¹tsoh¹ honh² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³?

39 —Ján³, lí¹³ bíh¹ —ca³juáh³ tsá² hí³.

Jáun² Jesús ca³juáh³ siáh³:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ há¹ ngá¹³ hnoh² la³ cun³ hi³ há¹ ngá¹³ jná¹³ jì³ hi³ zón³² náh² siáh³ jmái² la³jmí¹ zón²¹ jná¹³; **40** tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hi³ cuá¹tianh³ náh² cu³hén² jná¹³, jan² cuá² chu²¹ hi³ jan² tí³ cuá² cáun¹ má¹ná¹, tiá² ca³tin¹ yáh³ jná¹³ cué¹³, quí¹ ñí¹ jáun² má²lí³ hua³jan²¹ hi³ tsa³tiánh² tsá² má²ca³quianh³ hnga² bíh¹ Dió³².

41 Jmí¹ ca³nái³² tsá² quian³ ñí¹ hná¹ jáun² jái¹³ jáun² né³, ca³míh³ tsí³ ñí¹con² Jacobo quionh³ Juan². **42** Tí³la³ Jesús má¹ná¹, ca³teh³ jì³lin² tsá² hí³ hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Hnoh² ná¹ñí¹ hi³ tsá² ná¹ho² ta²¹ ma³ quin³² ma³ caun³² hué³² jmu² quien² ñí¹con² tsá² zian² hué³² jáun², hi³ jáun² tsá² ná¹quien² hí³ né³, cáun² jmu² héih³² ñí¹con² tsá² tionh² hí³ jo³cuo². **43** Tí³la³ tiá² ca³tí²¹ yáh³ hi³ lí¹³ la³ jáun² ja¹ quián¹³ hnoh². Quí¹ ní¹juáh³ tsá² hnió³ lí³quien² ja¹ quián¹³ hnoh², hniáuh³² lín³ tsú² jan² tsá² quian²¹ bíh¹ ñí¹con² tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; **44** hi³ lí³ua³ jan² hnoh² tsá² hnáu² náh² lín¹³ tsá² la³ñí¹, hniáuh³² jmúh¹³ náh² hi³ lín³ la³jmí¹ lín³ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun² bíh¹. **45** Quí¹ hí¹ la³ tí³ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² yáh³ cuan³ ná¹ ñí¹ hué²¹ lá² hi³ ja³ma³con²¹ ná¹ tsáu², jun³juáh¹³ hi³ tí³ ma³cáu³² yáh³ tsáu² jná¹³; jì³ hi³ cuan³ ná¹ siáh³ hi³ jienh²¹ ná¹ huen² hi³ jún³, hi³ lí³ cáun² hmah²¹ ca³tí²¹ hi³ lí¹³ liáun³ juóun³² lín³² tsáu².

Jesús jmah²³ Bartimeo tsá² ten³*(Mateo 20:29-34; Lucas 18:35-43)*

46 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³cha³táunh¹ tsú² já¹ juú² Jericó. Jmí¹ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús já¹ juú² jáun² quionh³ tsá² joh¹, jì³ la³ má²quionh³ juóun³² lín³² tsá² siánh³ siáh³, jmái¹ jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ jan² tsá² ten³ jmái² Bartimeo hú¹ jui³², jon² Timeo, hi³ cuá¹mi³² cú¹dáin³.

47 Jmí¹ ca³nái³² tsá² hí³ hi³ má²cuá¹ja³² Jesús Tsá² juú² Nazaret, jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² tsú² hoh³² tiá³ hi³ juáh³:

—iHnú² Jesús, jón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

48 Juóun³² tsáu² ca³je³ tsá² ten³ hí³, hi³ jmí¹ hnió³ tsú² cuá³² tsá² hí³ ta³máih³, ti³la³ tsá² ten³ hí³ má¹ná¹, ti³ lí³mi¹ tiá³ ca³hoh³² bíh¹ hi³ ca³juáh³:

—iJón²zfh¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹, cuí¹ já² mií³ honh² hnú² ñí¹con² jná¹³!

49 Jmí¹jáun² ca³náu² Jesús hi³ ca³juáh³:

—Cuá²tiéh³ tsá² ó³².

Jáun² ca³ñí¹tieh¹ tsú² tsá² ten³ hí³, hi³ jáun² ca³záih³ dí².

—Ma³hiún¹³ hnú² honh², náu², má³², quí¹ ó³² dí¹té²³ tsú² hnú².

50 Jmí¹jáun² ca³tú³ hmih³² hi³ jmí¹ cuá¹jaunh³² hi³ ca³náu² cu³diá²jan² la³ lá² hi³ ngau³ ti³ ñí¹ zenh¹ Jesús. **51** Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ juáh³:

—¿He³ jmí¹ hnáu² hnú² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² nú²?

Jáun² tsá² ten³ hí³ ca³ngái³:

—Ti³², hnó³² jná¹³ hi³ jnia³ siáh³ mí¹ñí³².

52 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Má²lí¹³ bíh¹ cuánh¹³ hnú², má²lain³² bíh¹ hnú² quí¹hliá² lí²cháh¹ nú² cáun² honh².

Hi³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³jnia³ siáh³ mí¹ñí¹ tsá² hí³, jáun² ngau³ cu³chin¹ cu³hna²¹ Jesús.

Jesús má²hí³ já¹ juú² Jerusalén*(Mateo 21:1-11; Lucas 19:28-40; Juan 12:12-19)*

11 1 Jmí¹ má²ja³quián³ chá¹táunh¹ tsú² juú² Jerusalén, ca³cha³táunh¹ tsú² có³² juú² Betfagé jì³ Betania, can³² máh³ míh¹ Olivos; jmí¹jáun² ca³zen³ Jesús gon³ tsá² hain²¹ hí³ ti³ con², **2** hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² juú² míh¹ nio² ti³ chí¹ján³ ní², jáun² ní¹ má¹ca³cha³táunh¹ náh² né³, chanh²¹ náh² jan² lo¹ búh¹ míh¹ hi³ cuá¹hñéih¹, jáh³ hí³ hí¹ jan² tiá² hin² má²ca³ñí³tsin¹. Jáun² cuá²zanh¹ náh² jáh³ hí³ hi³ ná¹jan³² náh² ti³ lá². **3** Ní¹juáh³ zian² tsá² ca³ngái³ ñí¹con² hnoh²: “¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?”, jáun²

juoh¹ náh² tsú² la³ lá²: “Hliá² má²hniah³ ñí¹con² Ti³² Juo¹³ bíh¹ jnoh¹ jáh³, hi³ jáun² la³jui³ já¹jon¹ jnoh¹ siáh³ ñí¹ lá²”.

4 Jáun² ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² gon³ hí³, hi³ jáun² ca³chanh²¹ tsú² jan² lo¹ búh¹ mih¹ zenh² ja¹ hñú³ hi³ dí¹hñéh¹ cáun² ho³hñú¹³; hi³ jáun² ca³záinh³² tsú².

5 Hi³ jáun² ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñí¹ jáun² ca³juáh³:

—¿He³ láih³² sa³ hnoh² yáh³ ná¹zanh¹ jáh³ ní²?

6 Jáun² tsá² hí³ né³ ca³záih³ tsú² la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; jmí¹jáun² ca³cué³ bíh¹ tsú² jái¹³ hi³ tsa³tánh¹ tsú². 7 Jáun² ca³ñí¹jan² tsú² lo¹ búh¹ mih¹ hí³ tí³ ñí¹ zenh¹ Jesús, hi³ jáun² ca³na³tsí³ dí² ha¹ cu³hna²¹ jáh³, jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ñí³tsín¹ Jesús jáh³.

8 Juóun³² tsá² ca³qui³ ca³ja³ ha¹ hú¹ jui³², hi³ ma³ jan² né³, ca³quieh³ cuú² ñeh¹ hmá² tsi²¹ hué¹³ tsáu² hi³ ca³ja³ siáh³ hú¹ jui³².

9 Tsá² jmí¹ hí¹tsá²taunh¹ chí¹ján³, jì³ tsá² jmí¹ hí¹já²taunh¹ chí¹cáin² ní² siáh³ ca³ma³liáu³² hi³ tí³ hoh³² tiá³, hi³ juáh³:

—iHénh³ ma³ chun¹ Dió³²! iCuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Dió³² Juo¹³ dí²! 10 iCuí¹ lí³quien² bíh¹ Tsá² cuá¹ja³² ní² hi³ hau³ jái¹³ la³jmí¹ ca³hó³ jáun² hla¹ Dá²vi²¹ dí¹hio³ ñú¹deh³ dí²! iHénh³ ma³ chun¹ Dió³² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú²!

11 Jáun² né³, hi³ bíh¹ Jesús já¹ juú² Jerusalén, hi³ ca³ñí¹hi³² siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹; jmí¹ má²lí²jíe³ tsú² jáun² la³jí³² hi³ zia³² ñéh³ jáun², jmí¹jáun² ngau³ cú²jueh³² juú² Betania quionh³ tsá² quian³tun³ hí³, quí¹ jmí¹ má²ca³hláu³ bíh¹.

Jesús jin²³ hmá² sí² co² tiá² mái³ hai²¹

(Mateo 21:18-19)

12 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³huén² tsú² juú² Betania, hú¹ jui³² jáun² ca³ráun³ ñí¹cuóunh²¹ Jesús. 13 Ta³ hí¹hún¹ tsú² jáun² jui³² ca³jíe³ cáun² hmá² sí² co² chí²¹ ñí¹ uóunh³ hi³ má²tsauh²¹ mu²¹; jáun² ngau³ dí² hi³ ca³ñí¹jíe¹³ hmá² jáun² ní¹juáh³ hi³ hai²¹ mi³ sí², tí³la³ hí¹ cá² mái³ yáh³ mái³ tiá² ca³choh¹³ tsú², jmáh³la³ mu²¹ bíh¹ hmá² tsi²¹, quí¹ jun³juáh¹³ jéin² quioh²¹ mi³ sí² yáh³ jmái¹ jáun². 14 Jáun² Jesús ca³záih³ hmá² sí² jáun² la³ lá²:

—Né³² tí³ chí¹ján³ jmí¹líh³ tiú²uú² hin² cuh³ mái³ hi³ jmí¹ ha³ hnú².

Jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³nái³² jái¹³ jáun².

Jesús má²jí² cuáh³² chín¹

(Mateo 21:12-17; Lucas 19:45-48; Juan 2:13-22)

15 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Jáun² Jesús ca³hi³ siáh³ hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³chu³ ca³huen³ tsá² jmí¹ ná¹hna² jì³ tsá² jmí¹ ná¹la³² ñí¹ jáun². Ca³ziu³ ca³cuí³ tsú² mesa quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹zai³² quie³ quioh²¹ hué³² siáh³ jì³ hmá²si¹ quioh²¹ tsá² jmí¹ ná¹hna² chí³ jái² ní² siáh³; 16 hi³ hí¹ jan² tsáu²

tiú²uú² ca³cuéh³ tsú² jái¹³ hi³ tsa³can³² lio²¹ jui³² ñéih³ hiah³² hu²¹ cuáh³². **17** Hi³ jáun² ca³ma³tin² tsú² tsáu², hi³ juáh³ la³ lá²:

—Ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Hñu³² jná¹³ dá² jmái²: Hñú³ ñí¹ lí¹³ liéinh³² tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ Dió³²”. Tí³la³ hnoh² né³, tá²hláu² quioh²¹ háin² bíh¹ má²ca³jmuh³ náh².

18 Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ siáh³ ca³nái³² jái¹³ jáun², hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hnauh² tsú² ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jngih³ Jesús, hliá² jmí¹ juénh² dí², quí¹hliá² la³jín³² tsáu² bíh¹ jmí¹ ná¹tsá²cáun² tsí³ ca³tí²¹ jái¹³ hi³ hie³² tsú² jáun². **19** Tí³la³ jmí¹ ca³niéi² jáun² né³, cua³han³ bíh¹ Jesús já¹ juú² jáun².

Hmá² sí² co² má²quiéin²

(Mateo 21:20-22)

20 Jmí¹ cá¹jniá²¹ jáun² ca³nga² tsú² ta³ hú²niéi² jui³² ñí¹ chí²¹ hmá² sí² jáun², hi³ jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ la³ má²ca³lí³ quiéin² bíh¹ ca³la³ tí³ chí² jmu². **21** Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² Jesús:

—Tí³², sá¹ní² jie³ dúh¹, má²ca³lí³ quiéin² máh³ hmá² sí² hi³ ca³jín³² hnú² jáun².

22 Jáun² Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—Cáun² chá¹ náh² honh² ñí¹con² Dió³². **23** Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ jan² tsá² záih³² máh³ ní²: “ÍQuin³² hnú² ñí¹ ní², hñu³ jmí²miih²¹ cuá²hú³²!”, ní¹juáh³ tiá² hu²¹ yáh³ hliáun³ ñéih³ tsí³ tsú², tí³la³ taunh³² tsú² ta²¹ hi³ lí¹³ bíh¹ lí³tí³ la³ cun³ hi³ má²lí²juáh³, hi³ jáun² bíh¹ lí¹³ la³ jáun². **24** Hi³ jáun² bíh¹ juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ la³jí³² hi³ míh¹³ náh² ñí¹con² Dió³², ní¹juáh³ hi³ nio² cáun² honh² náh² hi³ má²hian² náh², jáun² la³ jáun² bíh¹ lí¹³. **25** Hi³ ní¹juáh³ ní¹ má¹ca³lien¹ náh² Dió³² né³, ní¹juáh³ zian² tsá² ná¹háun³ náh² quiún¹, chú³² chíh¹³ náh² honh², hi³ jáun² Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² chí¹³ siáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh². **26** [Tí³la³ ní¹juáh³ hnoh² tiá² la³ chíh¹³ yáh³ honh², hi³ jáun² ja³bí¹ Ñeh² náh² Tsá² cuá³ hñu³mi³cuú² tiá² chí¹³ yáh³ tsí³ tsáuh³ hnoh².]

Nga² tsáu² ñí¹con² Jesús hi³ ha³ jinh¹ hiauh³ dí² jái¹³ hi³ ho²

(Mateo 21:23-27; Lucas 20:1-8)

27 Jáun² né³, ca³cha³tánh¹ tsú² siáh³ já¹ juú² Jerusalén. Tá¹la³ cuá¹ngí³² jáun² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹ ca³cua³taunh²¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ ñí¹ zenh¹ tsú², la³ má²quionh³ tí³² liei²¹ jì³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní², **28** hi³ jáun² ca³ngái³ dí² Jesús:

—¿Hin² ca³cué³ héih³² hi³ jmuh³² nú² ta²¹ ní²? ¿Hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ hauh³² hnú² ní²?

29 Jáun² Jesús ca³ngái³:

—Ja³bí¹ jná¹³ siáh³ nga¹ cáun² jái¹³ ñí¹con² hnoh²; ní¹juáh³ hi³ ngái¹ hnoh² jái¹³ hi³ nga¹ jná¹³ lá², jáun² má¹jáun² juanh²¹ jná¹³ hi³ hin² tsánh²

ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² hi³ lá². **30** ¿Hin² tsánh² ca³ze³ hla¹ Juan² hi³ cua³zion³ tsáu² jmái²? ¿Hí¹ Dió³², ho³ tsá²mi³cuóun² uá¹? Nga³ né³.

31 Tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² lí¹ ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² bíh¹, hi³ ca³juónh³ la³ lá²:

—Ní¹juáh³ hi³ juáh¹³ dí² hi³ Dió³² bíh¹ ca³ze³ tsú², jáun² tsá² ní² né³ lí¹³ nga³: “Hi³ jáun² né³, ¿he³ láih³² sa³ tiá² ta²¹ ca³tianh³² yáh³ náh² tsú²?” **32** Tí³la³ ¿hí¹ lí¹³ za¹³ dí² tsú² hi³ tsá²mi³cuóun² bíh¹ ca³ze³?

Quí¹hliá² jmí¹ juénh² tsú² ní¹con² tsáu², quí¹ ní³² tsú² hi³ la³jín³² tsáu² bíh¹ ná¹lín²³ hi³ hla¹ Juan² jmí¹ lín³ jan² tí³² jě¹ Dió³². **33** Hi³ jáun² cu³tsa³² ca³záih³ tsú² cú²jueh³² Jesús:

—Tiá² né¹ yáh³ jnoh¹.

Jáun² Jesús né³ ca³juáh³ siáh³:

—Hi³ jáun² sa³jun³ jná¹³ yáh³ juanh²¹ siáh³ hi³ hin² tsánh² ca³cué³ jái¹³ hi³ jmu² jná¹³ la³jí³² ta²¹ lá².

Jái¹³ hi³ ca³tin¹ tsá² hláih¹

(Mateo 21:33-46; Lucas 20:9-19)

12 **1** Jáun² Jesús ca³ma³liáu³² hi³ liéinh³² tsáu² cun³quionh³ jái¹³ hi³ jmu², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Jmí¹ zian² jan² tsá² ca³jní³ mi³ uóun²jieh¹³ hué³² quioh²¹; jáun² ca³jmú³ jní¹³ la³ cu³ la³ jéin³ jáun², hi³ ca³zih³ siáh³ cáun² ní¹ lí¹³ quiáuh³² jmaih²¹ mi³ uóun²jieh¹³, jí³ hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ cáun² hñú³ ñe¹ lín²¹ ní¹ lí¹³ di³chín³² tsá² jmu³ hua³hí¹³ ní¹nái² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³quiú² ní¹nái² jáun² jo³cuo² tsá² lí¹³ jmu³ ta²¹; hi³ jáun² tsá² jmu² hí³ ta²¹ né³, jmí¹ ma³hmah¹ quioh²¹ ní¹nái² jáun² cun³quionh³ hi³ jéinh³² cú¹pih²¹ la³ cun³ hi³ ló³² jáun². Jmí¹ lí²¹ jáun² ngau³ ní¹ uóunh³. **2** Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ ca³láu² mi³ uóun²jieh¹³ né³, jáun² ca³zen³ tsú² jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ ní¹con² tsá² ca³cuéh³ tsú² hí³ ní¹nái² jáun², hi³ tsa³mái¹ ca³lá² hi³ ca³láu² jáun², la³ cun³ hi³ ca³tin¹ tsá² quioh²¹ ní¹nái². **3** Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ má¹ná¹, ca³zanh³ bíh¹ tsá² ca³zen³ hí³ tsá² quioh²¹ ní¹nái², hi³ ca³qui³ ca³quiunh³ dí², hi³ jáun² lí¹ hai²¹ cuá² ta³ bíh¹ tsú² ca³chanh³ dí². **4** Jáun² tsá² quioh²¹ ní¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹; tí³la³ tsá² hí³ né³, ca³quiunh³ bíh¹ tsú² ca³la³ ca³cuíh³ chí¹ jí³ hi³ ca³tu³ ca³hión³² dí² jú¹ hlah³ jú¹ hó³². **5** Tsá² quioh²¹ hí³ ní¹nái² ca³zen³ siáh³ cónh³í¹ jan² tsáu², tí³la³ tsá² hí³ né³ ca³jngih³ bíh¹ tsú². Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³zen³ dí² siáh³ juóun³² tsá² ní¹ hná¹ jáun²; ma³ jan² tsá² hí³ ca³quiú³ ca³pan³ bíh¹ tsú², hi³ ma³ jan² tsá² hí³ ca³jngih³ tsú² siáh³.

6 ”Jáun² jí³²la³ jon² bíh¹ tsú² jéi³²í¹ jmí¹ zian² jan², tsá² jlánh¹ jmí¹ hnio³ dí² lín³²; hi³ jáun² tsá² hí³ jon² bíh¹ tsú² ca³zen³ ní¹ cá¹táuh³, quí¹ jmí¹ lín²³ dí²: “Cun³ tanh¹³ bíh¹ tsú² ta²¹ jón³² jná¹³”. **7** Tí³la³ tsá² ná¹jmu² hí³ ta²¹ né³, ca³juu³ ca³hlénh³ ja¹ má²tún² hmóu³² hi³ ca³juónh³

la³ lá²: “Já² tsá² ní² bíh¹ lí³ quioh²¹ ní¹ náí² lá² ní¹ má¹ jun² jméi², chú³² cu¹ jngih¹³ dí² tsú², hí³ jáun² lí³ quiú¹³ dí² ní¹ náí² lá²”. 8 Jáun² ca³ zanh³ dí² tsá² hí³ hí³ ca³ jngih³ dí² tiáunh¹, jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ chin² dí² tí³ cheih³² ní¹ náí² jáun².

9 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³ ngái³ Jesús ní¹ con² tsá² hí³:

—¿He³ lín²³ hnoh² jmu³ tsá² quioh²¹ hí³ ní¹ náí² ní¹ con² tsá² ca³ jmú³ hí³ la³ jáun²? Tsá² hí³ dá² jáunh³ bíh¹, hí³ ja³ ma³ tsan² tsú² tsá² jmu² hí³ ta²¹ ní¹ náí² quioh²¹, hí³ jáun² tsá² siánh³ bíh¹ cuéh³² tsú² cú² jueh³² ní¹ náí² jáun².

10 “¿Tiá¹ má² ca³ híh³ hnoh² ní¹ Sí² quioh²¹ Dió³² ní¹ rá¹ juáh³ jáun² la³ lá²?:

Quín¹ hí³ tiá² ca³ jeih²¹ jáun² tsá² ná¹ lín³ tí³² hiah³², ta³ né³² má² lí³ cá² máí³ quín¹ hí³ jlánh¹ bíh¹ quien², quín¹ hí³ hu²¹ cuoh¹ hiah³².

11 Hí³ ní² dá² ca³ jmú³ Juo¹³ bíh¹ dí², cáun² hí³ lí¹³ lí³ tsa³ cáun² tsí³ dí².

12 Jmí¹ jáun² ca³ lín¹³ tsú² hí³ ma³ tson¹³ Jesús, quí¹ hliá² má² ca³ lí³ tsin² dí² hí³ jái¹³ ca³ tin¹ hmóu³² bíh¹ dí² hí³ má² lí² jmú³ tsú² jáun². Tí³ la³, jmí¹ juénh² bíh¹ tsú² ní¹ con² tsá² ná¹ ngih³² hí³, hí³ jáun² cáun² lí¹ ca³ líón³² bíh¹ dí² tsú² cú² jueh³², hí³ jáun² ja³ tanh²¹.

Jesús juáh³ hí³ ca³ ta¹ dí² má¹ hmah²¹ ní¹ con² tsá² chí² hmah²¹

(Mateo 22:15-22; Lucas 20:19-26)

13 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ zen³ tsú² ma³ jan² tsá² fariseos jí³ tsá² cu³ níó³ joh¹ Herodes ní² siáh³, hí³ tsa³ ca³ tsa³ lian³ dí² Jesús, neh²¹ tiá¹ hléh³² cáun² jái¹³ hí³ lí³ lí¹³ tánh³² tso³. 14 Tsá² hí³ cua³ taunh²¹ hí³ ca³ záih³ Jesús la³ lá²:

—Hnú² tí³², né¹ jnoh¹ hí³ hnú² hieh³² jmáh³ la³ jú¹ tson² bíh¹, tiá² hí³² yáh³ honh² hnú² la³ cun³ hí³ juáh³ tsáu², quí¹ tiá² jmuh³² yáh³ hnú² hí³ jan² quien² hí³ jan² tiá² quien², tí³ la³ hnú² bíh¹ jan² tsá² hieh³² jú¹ tson² hí³ ca³ tí²¹ jui³² quioh²¹ Dió³². ¿Hí¹ ca³ tí²¹ má¹ hmah²¹ jnoh¹ quie³ hí³ mí³² tsá² cuá¹ lín³ mí³ chí¹ juú² Roma, ho³ tiá² hniáuh³²? ¿Má¹ hmah²¹ jnoh¹, ho³ tiá² má¹ hmah²¹?

15 Tí³ la³ Jesús má¹ ná¹, ca³ lí³ tsin² hí³ tsá² hí³ lín³ la³ cá¹ la³ jéinh¹ bíh¹, hí³ jáun² ca³ záih³ dí² la³ lá²:

—¿He³ láih³² cá² lau²³ hnoh² jná¹³? Ná² cán¹ dú¹ cáun² cú¹ tiáu² neh²¹ hí³ jie²¹ jná¹³.

16 Jáun² cua³ can³² tsú², hí³ jáun² jmí¹ ca³ jie³ Jesús ca³ ngái³:

—¿Hin² mí³ ní¹ tá² láí¹ ní¹ lá², hí³ hin² hí³ jmái² tón³² lá² siáh³?

Jáun² tsá² hí³ ca³ ngái³:

—Quioh²¹ tsá² cuá¹ lín³ mí³ chí¹ bíh¹ ní³².

17 Jáun² Jesús ca³ záih³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Jáun² cuéh³ náh² tsá² cuá¹lín³ mi³chí¹ la³ cun³ hi³ ca³tin¹ hiáuh³, hi³ cuéh³ náh² siáh³ Dió³² la³ cun³ hi³ ca³tin¹.

Jáun² lí¹ ca³ja³caun² tsí³ bíh¹ tsá² hí³ lí³, quí¹hliá² la³ jáun² bíh¹ ca³ngái³ tsú².

Nga² tsáu² ca³tí²¹ hi³ jenh¹³ tsú²

(Mateo 22:23-33; Lucas 20:27-40)

18 Hi³ jáun² jmí¹jáun² cua³taunh²¹ ma³ jan² tsá² saduceos hi³ cua³jien³ Jesús. Tsá² cu³ nió³ tsá² saduceos hi³ tiá² ta²¹ haih²¹ yáh³ hi³ jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³; hi³ jáun² bí¹ jlánh¹ ca³ñí¹ngah¹ dí² Jesús jái¹³ lá²:

19 —Hnú² Tí³², ñí¹ liei²¹ quioh²¹ hla¹ Moisés rá¹juáh³ ní¹juáh³ jan² tsá²ñuh² ca³jun³ ta³ tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ ñí²cuo², jáun² tsá²ñuh² dá¹jon²¹ hla¹ hí³ ca³tin¹ jan³ siáh³ tsá²mi³ hí³, hi³ jáun² lí³ zian² jon² hi³ ca³tin¹ hla¹ hí³. **20** Hi³ jáun² né³, jmí¹ zian² cá² mí¹zionh² tsá²ñuh² hi³ jmí¹ ná¹lín³ quiaun³ má²tún² rainh²¹ jan² jméi² mí¹ziú¹³. Tsá² má²ján³ né³ jmí¹ ca³jéinh³² cuo² quionh³ jan² tsá²mi³, tí³la³ jun³ bíh¹ tsá²ñuh² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian². **21** Jáun² dá¹jon²¹ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² siáh³ cuo² quionh³ tsá²mi³ hnái³ hí³, tí³la³ ca³jun³ bíh¹ siáh³ tsá² hí³ ta³ tiá² jon² ca³lí³zian²; la³ jáun² bíh¹ ca³lí³ siáh³ quioh²¹ tsá² ñí¹ má²gáun³. **22** La³ jáun² bíh¹ ca³lí³ quioh²¹ tán¹ quiaun³ tsá² hí³, hí¹ jan² yáh³ tsú² tiá² ca³lí³zian² jon² quionh³ tsá²mi³ hí³. Ñí¹ cá¹táuh³ jáun² né³, jun³ bíh¹ siáh³ hnga² tsá²mi³. **23** Jáun² né³, ní¹ má¹tí³ ñí¹ ca³jenh¹³ tsú², ÷hin² dá² tsánh² tsá² quiaun³ hí³ lí¹³ ñí²cuo² tsá²mi³ hí³, quí¹ tán¹ quiaun³ bíh¹ tsú² ca³jéinh³² cuo² quionh³ tsá²mi³ hí³?

24 Jáun² Jesús ca³ngái³ hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Ná¹tsá²con² lín³² bíh¹ hnoh², cun³ñí¹ hi³ tiá² cuin² náh² Sí² quioh²¹ Dió³² hi³ sa³jun³ pí³ quioh²¹ Dió³² ní² siáh³. **25** Quí¹ ní¹ má¹ca³jenh¹³ tsáu² ja¹ hla¹, tiú²uú² cuo² tsú² jéinh³² yáh³, hi³ sa³jun³ cuen³ bíh¹ tsú² siáh³ jon² hi³ jéinh³² cuo², quí¹ má¹jáun² dá² má²lín¹³ tsú² la³jmí¹ lín³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³² bíh¹, tsá² tionh² hí³ hñu³mi³cuú². **26** Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ ní¹juáh³ hi³ tson² jenh¹³ tsá² má²cá²tsan³ né³, ÷tiá¹ má²ca³híh³ hnoh² ñí¹ Sí² quioh²¹ hla¹ Moisés, hi³ ha³ lánh³ lí³ jái¹³ hi³ ca³hléh³ jáun² Dió³² ja¹ hmá² ton² hi³ jmí¹ chí¹cau³² jáun²? Jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Jná¹³ bíh¹ la³², Dió³² Juo¹³ Há²bran²¹, Isaac jí³ Jacob ní² siáh³”. **27** Quí¹ Dió³² dá² lín³ Dió³² Juo¹³ tsá² zian² bíh¹, tiá² lí¹³ yáh³ lín³ tsú² Dió³² Juo¹³ tsá² má²jun¹; jáun² né³, lí¹ ná¹tsá²con² tí³ ca³nga² bíh¹ hnoh².

Héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²

(Mateo 22:34-40; Lucas 10:25-37)

28 Ja¹ quioh²¹ tsá² hí³ né³ jmí¹ zenh¹ siáh³ jan² tsá² lín³ tí³² liei²¹, tsá² má²lí²niéi³² jái¹³ hi³ má²lí²juáh³ tsú² jáun². Tsá² hí³ né³ ca³lí³tsin² hi³ re² bíh¹ má²lí²ngái³ Jesús, hi³ jáun² ca³ngáih³ dí² siáh³ la³ lá²:

—¿Hín² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien²?

29 Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² hí³:

—Hi³ lá² bíh¹ héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ ní¹ la³jí³²:
 “Sá¹ní² niéi² hnoh² tsá² Israel, jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² Juo¹³ bíh¹ dí² lín³
 Dió³². **30** Jáun² ima³hno¹ Dió³² Juóuh³² ca³la³ jonh³ jmí¹ honh², la³jí³²
 jmí²chí³ quián¹³, jí³ la³jí³² hi³ lín²³ nú², jí³ ca³la³ jí³² pí³ quián¹³ nú²
 siáh³¹!” Hi³ ní² bíh¹ héih³² la³ní¹ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien². **31** Hi³ jáun²
 héih³² ní¹ má²tun³ né³ lí³ la³ lá²: “iMa³hno¹ tsá²mi³cuóun² renh² la³jmí¹
 hno³ nú² huen²¹!” Tiú²uú² zia³² yáh³ cónh³¹ cáun² héih³² hi³ jlánh¹ bíh¹
 quien² la³ cónh³ bíh¹ hi³ tun³ ní².

32 Jáun² né³, tí³² liei²¹ hí³ ca³juáh³ siáh³ la³ lá²:

—Chú³² lín³² bíh¹ la³ má²lí²juah²¹ hnú² ní² Tí³². Jú¹ tson² bíh¹ ní³²
 má²lí²juah²¹ hnú², hi³ jí³²la³ jan² tán¹ Dió³² bíh¹ zian², hi³ tiá² zian² yáh³
 cónh³¹ jan² Dió³² siánh³. **33** Jí³ hi³ jlánh¹ bíh¹ quien² hi³ má¹hno¹ dí²
 Dió³² la³ jonh³ jmí¹ tsí³ dí², la³jí³² hi³ ngí²³ dí², [la³jí³² jmí²chí³ quiú¹³
 dí²,] jí³ la³jí³² pí³ quiú¹³ dí² ní² siáh³; jí³ hi³ ca³ta¹ dí² má¹hno¹ siáh³
 tsá²mi³cuóun² rainh²¹ la³jmí¹ hno³ dí² hmóu³², hi³ ní² bíh¹ hi³ tí³ jlánh¹
 bíh¹ quien² la³ cónh³ bíh¹ jáh³ hi³ jngih² tsú² jáun² ní¹con² Dió³², jí³
 la³jí³² hi³ lí¹ cue³² tsú² jáun² ní¹con² Dió³² hi³ jin³² tsú² jáun² ní¹ lí³
 ní¹hiú¹³.

34 Hi³ jáun² jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² Jesús hi³ tsá² hí³ má²lí²ngái³ re²
 lín³², jáun² ca³juáh³ dí² la³ lá²:

—Cú¹pih²¹ bíh¹ jéi³²¹ hniáuh³² hi³ huh²¹ hnú² jo³cuo² Dió³².

Hi³ jáun² hí¹ jan² yáh³ tiú²uú² hin² ca³tia³ tsí³ hi³ nga³ siáh³ jái¹³ ní¹
 hná¹ jáun².

¿Hín² bíh¹ jón²zih¹ jón²cho¹ Tsá² lín¹³ Cristo?

(Mateo 22:41-46; Lucas 20:41-44)

35 Jesús jmí¹ cuá¹má²tin² tsáu² hñu³ cuáh³² chín¹, hi³ jmí¹ cuá¹juáh²³
 la³ lá²:

—¿He³ láih³² juáh³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ hi³ jan² tsá² jón²zih¹ jón²cho¹
 hla¹ Dá²vi²¹ bíh¹ néh¹ Tsá² lín¹³ Cristo? **36** Quí¹ hnga² hla¹ Dá²vi²¹
 ca³hléh³ la³ cun³ jái¹³ hi³ ca³cué³ Jmí²chí³ Chun¹ hñu³ tsí³, hi³ ca³juáh³
 la³ lá²:

Dió³² Juóu³² jná¹³ ca³záih³ Tí³² Juóu³² jná¹³:

Tí³ cuá² chu²¹ quion²¹ jná¹³ ní³,

ca³la³ tí³ ní¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ jmu¹ jná¹³ hi³ tsá² hau² hnú² lín¹³
 la³jmí¹ lí³ cáun² jli²¹ hi³ hí¹ cú¹pih²¹ tiá² quien² hi³ ná¹tsin²¹
 hnú² tanh¹.

37 Hi³ jáun² né³, ¿ha³ bí¹ lánh³ rón³² lí¹³ hi³ Tsá² lín¹³ Cristo lín³ jan²
 tsá² jón²zih¹ jón²cho¹ hla¹ Dá²vi²¹?, quí¹ ta³ bí¹ hnga² yáh³ hla¹ Dá²vi²¹
 hí³ la³ ca³juáh³ hi³ Juo¹³ bíh¹ tsú² Tsá² lín¹³ hí³ Cristo.

Jáun² tsá² juóun³² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² né³, ca³la³ hi³ hiún² lín³²
bíh¹ tsí³ jmí¹ ná¹nái³².

Jesús jñéih²³ tsáu¹³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹

(Mateo 23:1-36; Lucas 11:37-54; 20:45-47)

38 Jmí¹ ca³ma³tin² Jesús tsá² ná¹ngih³² hí³ né³, ca³juáh³:

—Hua³hín¹³ náh² jmu³ quiúnh¹ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹, quí¹ tsá² hí³
jlánh¹ zain³² hi³ quíh³² hmih³² cuo² hi³ ñi³taúnh¹ tí³ hlá² tí³ ní²; jlánh¹
hniá¹ tsú² hi³ tsáu² cuen³ Dió³² ní¹ má¹ca³jénh² dí² ja¹ hmah²¹, **39** jlánh¹
hniá¹ tsú² tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² hñu³ cuáh³² quioh²¹, jì³ hi³ hniá¹
tsú² siáh³ tiánh³ ñí¹ jlánh¹ bí¹ quien² ní¹ má¹ca³cha³taúnh¹ ñí¹ nio²
jmái¹. **40** Tsá² hí³ bíh¹ tsá² quin²³ sí¹ hñú¹³ tsá²mi³ hnái³, hi³ má¹li³²
jáun² né³, lí¹ ráin³² ñí¹ cun³quionh³ hi³ liéinh³² jáun² Dió³² ué³ lín³².
Cun³ñí¹ hi³ jáun², tí³ jlánh¹ bíh¹ huáh² tsí³ héih³² hi³ tá¹tsin¹ tsú² ní¹
má¹jáun².

Quie³ ca³cué³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii²

(Lucas 21:1-4)

41 Cu³ jéin³² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús có³² ho³hñú¹³ cuáh³² chín¹, có³² ñí¹
taún³ cuó² toh² tsú² quie³, hi³ cuá¹jén³² dí² tsá² toh² quie³ ñí¹ jáun²; hi³
jáun² ca³jíe³ tsú² hi³ juóun³² tsá² hánh³ toh² hliáun³ quie³ hñu³ cuó²
jáun². **42** Jmí¹jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ hnái³ tia³mii² hi³ ca³taunh³
tun³ cú¹dáin³, quie³ tiá² lin¹ nga³ quien². **43** Jmí¹jáun² ca³teh³ Jesús tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Jú¹ tson² cu³tí³ juo³ jná¹³ hnoh², hi³ tsá²mi³ hnái³ tia³mii² ó³², tí³
hliáun³ bíh¹ má²lí²cué³² tsú² la³ cónh³ bíh¹ la³jín³² tsá² má²lí²tióh³² quie³
hñu³ cuó² ñí¹ hná¹ ní². **44** Quí¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ ní² cue³² la³ cun³ hi³
má²ziau³² quioh²¹ bíh¹; tí³la³ tsá²mi³ tia³mii² ó³² né³, má²lí²cué³² la³jí³²
la³ cun³ hi³ jmí¹ zia³² quioh²¹ bíh¹, hi³ jmí¹ má²ma³hau³ hi³ lí¹³ zian²
tsú² quioh²¹.

Jesús juáh³ hi³ chau²¹ jmái¹ tsúnh¹³ cuáh³² chín¹

(Mateo 24:1-2; Lucas 21:5-6)

13 1 Ta³ má²cuá¹cuá²hain³² Jesús hñu³ cuáh³² chín¹, jan² tsá²
hain²¹ hí³ tí³ con² tsú² ca³juáh³:

—Tí³², sá¹ní² jie³, ihénh³ ma³ chú³² jniá³ hñú³ ní², hi³ hen³ ma³ cáh¹
siáh³ quín¹ hi³ lí³ hiah³²!

2 Tí³la³ Jesús ca³ngái³ la³ lá²:

—¿Jíeh²¹ hnú² hi³ jueh³² lín³² hñú³ lá²? Ñí¹ lá² dá² lí¹³ hi³ hí¹ cá² má³
quín¹ tiú²uú² ná¹juin¹ quionh³ quín¹ rainh²¹; la³jí³² bíh¹ juú¹ tsúnh¹³.

Ha³ lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹ táuh³ jmái¹

(Mateo 24:3-28; Lucas 21:7-24; 17:22-24)

3 Jmí¹jaun² ja³taunh²¹ dí² tí³ tsí³ máh³ Olivos ní¹ jniá³ jaun² cuáh³² chín¹. Tá¹la³ má²cuá¹tón²¹ jaun² Jesús ní¹ jaun² né³, jaun² Pé¹, Jacobo, Juan² jí³ Tre²¹ ní² siáh³ ca³ngái³ ní¹con² tsú² la³ lá² tá¹la³ tiá² hin² zian²:

4 —Hnú² jnoh¹ hí³ juáh¹³ hnú² ha³ lín³ lí¹³ hí³ má²lí²juah²¹ hnú² jaun². ¿He³ dá² lánh³ rón³² lí³ lin¹ ní¹juáh³ má¹tí³ ní¹ lí³tí³ hí³ ní²?

5 Jáun² Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Hua³hín¹³ lín³² náh² jmu³, hí¹ jan² lí² hin² cuí¹ má¹cau² náh². 6 Quí¹ juóun³² lín³² tsáu² ja³táunh¹ hí³ ja³jmú³ hí³ lín³ la³juah²¹ dú¹ jná¹³, hí³ ja³juah²¹: “¡Jná¹³ bíh¹ lín³ Cristo!”; jaun² juóun³² lín³² bíh¹ tsáu² ma³can² tsú².

7 ”Tí³la³ ní¹ má¹ca³niéih² náh² jái¹³ hí³ má²zia³² hniéi² tí³ hlá² tí³ ní², ha³ lí² juenh³ náh², quí¹ la³ jaun² ca³tí²¹ lí¹³ bíh¹ tín², tí³la³ jun³juáh¹³ hí³ má²tsa³hín³ yáh³ jaun³². 8 Quí¹ tsá² zian² cáun² hué³² jmu³ hniéi² quionh³ tsá² zian² hué³² siáh³, jí³ tsá² hín¹³ hué³² ní¹ hliáun³ quiu³ tín³ siáh³ quionh³ tsá²ján² tsá²ján²; ní¹ hliáun³ qui³ jieh³ hué³² hí³ lí³ zia³² siáh³ ho³cuóun³, [jí³ hí³ lí¹ tiáunh¹ tsáu² tiá³ siaun³²]. Hí³ ní² dá² cun³ ja¹ má²ca³lí³liau³ bíh¹ hí³ ma³tso² tsáu² tsí³, jun³juáh¹³ má²hnáu² yáh³.

9 ”Tí³la³ hniáuh³² tiáunh¹ hua³jan²¹ bíh¹ hnoh²; quí¹ hnoh² dá² jienh³ tsú² jo³cuo² tsá²tan²¹, jí³ hí³ quiu³ po³ tsú² hnoh² la³ tí³ hñu³ cuáh³² quiú¹³ dí². Hí³ tsa³jau² tsú² siáh³ hnoh² ta³ ní¹ tsá² ná¹ho² ta²¹ jí³ ta³ ní¹ tsá² ná¹lín³ re²¹ ní² siáh³ cun³ní¹ hí³ ca³tín¹ jná¹³; má¹jaun² bíh¹ má²lí¹³ cuéh¹ hnoh² jú¹ tson² hí³ ca³tín¹ jná¹³ ní¹con² tsá² hí³. 10 Neh² bíh¹ hí³ táuh³ jmái¹ má¹ná¹, jú¹ chú³² hí³ lí¹³ liáun³ tsú² ca³tí²¹ ngái³² tsú² tín² ní¹con² la³jín³², la³jáh³ dú¹ ní¹ juo³ tsá² jma². 11 Ní¹ má¹já²jau² tsú² hnoh² ta³ ní¹ tsá²tan²¹ né³, ha³ lí² jmú² náh² hí³² honh² ní¹juáh³ he³ cuá¹juah²¹ náh² ní¹ jaun². Quí¹ jmái¹ jaun² dá² cáun² cuá¹hléh¹ hnoh² la³ cun³ jái¹³ hí³ hí³ hñu³ honh² bíh¹ náh²; quí¹ jái¹³ jaun² cué³² Jmí²chí³ Chun¹ bíh¹, jun³juáh¹³ jái¹³ quián¹³ hmóu³² yáh³ náh². 12 Hí¹ la³ tí³ tsá² jan² jméi² mí¹ziú¹³ quionh³ yáh³ tsú² jienh³ hí³ jngah³ tsáu², jí³ tsá² má²lieih²¹ siáh³ jienh³ jon²; jon² tsáu² jmu³ hniéi² quionh³ jméi² mí¹ziú¹³, hí³ hí¹ ca³la³ tí³ jienh³ yáh³ tsú² tsá² má²lieih²¹ hí³ hí³ jngah³ tsáu². 13 Tsá² zian² tá¹ cáun² hngá¹máh³ bíh¹ lí³hau² hnoh² cun³ní¹ hí³ ca³tín¹ jná¹³; tí³la³ ní¹juáh³ tsá² nio² cáun² tsí³ la³ má²nio² jaun² ca³la³ tí³ ní¹ cá¹táuh³ jmái¹ né³, tsá² hí³ bíh¹ liáun³.

14 ”Ní¹ má¹ca³jieh³ hnoh² hí³ hlah³ hí³ hó³² hí³ jmu³ hí³ hliáh¹³ ní¹ híen¹ [la³ cun³ hí³ ca³híe³ jaun² hla¹ Daniel tí³² jè¹ Dió³²], má¹ca³jieh³ hnoh² hí³ hí³ jaun² má²nio² ní¹ tiá² jmí¹ ca³tín¹ —ní¹juáh³ tsá² hí³² jái¹³ lá², cuí¹ ngí¹³—, hí³ jaun² jmái¹ jaun² má²hniáuh³² cuon³ tsá² hín¹³ tí³ Judea ní¹ lí³ máh³. 15 Hí³ jaun² ní¹juáh³ tsá² cuá¹tsí²¹ tsáih³ hñú³ mái² tsáih³ quioh²¹ jmái¹ jaun² né³, ha³ lí² cuí¹ son² hí³ tsa³hen² néih³ hí³

t³sa³quián³ hi³ nio² ñéih³ quioh²¹, hniáuh³² la³jui³² cuon³ bíh¹ tsú²; **16** hi³ ní¹juáh³ tsá² cuá¹hún¹ ñí¹nái² né³, tiá² hniáuh³² yáh³ tsánh³² tsú² hi³ t³sa³quián³ ha¹. **17** iJlánh¹ juo²³ tsá²mi³ tsá² ná¹quian² jon² jmái¹ jáun², jì³ tsá² ná¹jan² dain² tiúh²³ ní² siáh³! **18** Mí¹ náh² ñí¹con² Dió³² hi³ ha³ lí² cuí¹ chau²¹ jmái¹ jáun² cáun² jmí¹ ñí¹cuóu³; **19** quí¹ jmái¹ jáun² lí³ zia³² cáun² uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ cu³tí¹³, cáun² hi³ hí¹ cónh³ tiá² má²lí³² la³ cun³ jmí¹ ca³jmú³ Dió³² hngá¹máh³ lá², hi³ sa³jun³ lí³ zia³² bíh¹ siáh³ tí³ chí¹cáin² jáun². **20** Sá¹jmí¹ hi³ Dió³² Juo¹³ dí² tiá² hná³² jmái¹ jáun² dúh¹, jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsáu² jmí¹ hiá¹ jmí¹ tsán¹³; tí³la³ cun³ñí¹ hi³ hnio³ tsú² tsá² joh¹, tsá² má²ca³quianh³ tsú² hí³ hnga², hi³ jáun² bíh¹ má²ca³hná³ Dió³² jmái¹ jáun².

21 "Né³² né³, ní¹juáh³ má¹jáun² má²zian² tsá² juáh³ ñí¹con² hnoh²: "iSá¹ní² jie³, ñí¹ lá² má²cuá³ Tsá² lín³ Cristo!", ho³: "iSá¹ní² jie³, ñí¹ zio¹ má²cuá³!", ha³ lí² lí¹ táunh³ náh² ta²¹. **22** Quí¹ juóun³² bíh¹ tsáu² ja³táunh¹ hi³ ja³ma³cau², hi³ juáh³ hi³ lín³ Cristo, jì³ tsá² juáh³ siáh³ hi³ ná¹lín³ tí³² jē¹ Dió³²; hi³ jmu³ siáh³ lí²¹ jì³ hua³jueh³², hi³ ma³can² tsáu², hi³ hí¹ la³ tí³ tsá² má²ca³quianh³ hnga² yáh³ Dió³² ma³can² tsú² siáh³ ní¹juáh³ hi³ lí¹³. **23** Tí³la³ cuí¹ tiáunh¹ hnoh² hua³jan²¹ lín²¹; quí¹ la³jí³² bíh¹ má²lí²juo³ jná¹³ hnoh² ta³ tin².

Jmái¹ hi³ jáunh³ Jon² tsá²mi³cuóun²

(Mateo 24:29-35, 42, 44; Lucas 21:25-36)

24 "Tí³la³ ní¹ má¹ca³nga² uu³mí²tsi³² huáh² tsí³ ní² né³, má¹jáun² má²nieh¹³ hiú², hi³ zfh² siáh³ tiú²uú² joh¹ cué³², **25** jì³ hi³ ziu³ súh³² siáh³ chí¹jmái²¹ hai²¹ chí³cuú², hi³ hí¹ ca³la³ tí³ pí³ hi³ jniá³ chí³cuú² yáh³ ru³ juá³ siáh³. **26** Má¹jáun² máh³ jien³² tsú² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ cuá¹jáunh²³ jui³² ja¹ jnie² quionh³ pí³ hi³ cáu² hi³ jueh³² lín³² quioh²¹, hi³ lín¹ hi³ quien² tsú². **27** Má¹jáun² zen³ tsú² tsá²cuú² tsá²ta³ hi³ chan³ cu³lí²¹ tsá² má²ná¹quiánh¹ hí³ joh¹, tsá² zian² tá¹ quiún³ cuoh¹ mí³cuú², la³ tí³ hué³² ñí¹ má²uóunh³, ca³la³ tí³ ñí¹ cá¹táuh³ cuoh¹ mí³cuú².

28 "Cuí¹ ngi¹³ náh² jái¹³ hi³ jmu¹ jná¹³ lá² cun³quionh³ hmá² sí² co²: Jíeh³² hnoh² ní¹juáh³ má²tá¹jmu¹³ hmá², hi³ má²ná¹hion² siáh³ mu²¹ zfh³, jáun² má²ná¹ñíh¹ hnoh² hi³ má²má²janh² bíh¹ jmí¹ ñí²hiú². **29** Ja³bí¹ la³ jáun² bíh¹ siáh³, ní¹juáh³ má²jíeh³² hnoh² hi³ má²lí²³ la³jí³² hi³ má²lí²juánh³² jná¹³ ní², jáun² má²ñíh¹ náh² hi³ ho³hñú¹³ bíh¹ má²zenh² jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun². **30** Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ la³jí³² hi³ ní² lí¹³, ñeh² bíh¹ hi³ hiá¹ tsán¹³ tsá² zian² jmái¹ hi³ ziaun² dí² lá². **31** Chau²¹ jmái¹ tsa³hín³ bíh¹ la³jí³² hi³ jniá³ chí³cuú² la³ má²quionh³ hngá¹máh³ lá², tí³la³ jái¹³ quion²¹ jná¹³ má¹ná¹, tiá² tón³² jmái¹ tsa³hín³ yáh³.

32 "Tí³la³ hi³ ca³tí²¹ hín² jmái¹, ho³ hín² la³nió¹ lí¹³ la³ jáun² né³, hí¹ jan² yáh³ tiá² hin² ñí³², quí¹ hí¹juáh³ tsá²cuú² tsá²ta³ Dió³², tsá² tionh²

hñu³mi³cuú² yáh³ tiá² ñi³², hi³ sa³jun³ hnga² yáh³ Jon² Dió³² ñi³² siáh³; jí³²la³ hnga² bíh¹ Dió³² Jméi² tsú² ñi³².

33 "Cun³ñi¹ hi³ jáun² né³, tianh³ náh² ná¹ñi¹ hi³ ná¹ua³hin¹³ náh², [ji³ hi³ ná¹lien¹ náh² siáh³ Dió³²,] qui¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ lñh³ chau²¹ jmái¹ jáun². **34** Qui¹ jmái¹ jáun² lí¹³ la³ lá²: Jan² tsá²ñuh² cua³han³ hñú¹³, hi³ ngau³ ñi¹ uóunh³; ti³la³ ñeh² bíh¹ hi³ cua³hain³² tsú² má¹ná¹, ca³chá³ tsú² hñú¹³ jo³cuo² tsá² quian²¹, hi³ ma³ quin³² ma³ jan³² ca³cuéh³ dí² ta²¹ hi³ ca³tin¹ jmu³, hi³ ca³jmú³ tsú² siáh³ héih³² ñi¹con² tsá² jmu² hua³hí¹³ ho³hñú¹³ hi³ jmu³ re² ta²¹ quioh²¹. **35** Hi³ jáun² ja³bí¹ hnoh² uá²jai³² tianh³ náh² ná¹ñi¹, qui¹ tiá² ñih¹ yáh³ náh² ha³ lñh³ cuánh³² tsá² hñú¹³, hí¹ cuánh³² cun³ ca³niéi², ho³ cuánh³² cun³ chu³nie², ho³ cuánh³² la³ cun³ ca³hó³ cá¹háu² hi³ ñi¹, ho³lá²dá² ti³ ní¹ má¹já²jnia² uá¹; **36** su³uú² jáunh²³ tsú² cu³diá²jan² ta³ ná¹cuóun¹ náh². **37** La³ cun³ hi³ juanh³² jná¹³ ñi¹con² hnoh² juo³ jná¹³ siáh³ la³jín³² tsáu²: iTianh³ náh² ná¹ñi¹ náh²!

Má²ren²¹ tsú² jái¹³ hi³ zanh³ Jesús

(Mateo 26:1-5; Lucas 22:1-2; Juan 11:45-53)

14 1 Tun³ jmái¹ bíh¹ jéi³²í¹ jmí¹ hniáuh²¹ hi³ ti²¹ Jmí¹hén¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan² yáh³. Hi³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jí³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ní² siáh³ ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ zanh³ dí² Jesús ta³máih³, hi³ jáun² jngih³ dí². **2** Ti³la³ jmí¹ ná¹juáh²³ dí²:

—Ha³ tiá² zanh¹³ yáh³ dí² tsú² tá¹la³ jmái¹ má¹ná¹, qui¹ hu³sa³ ní² lí¹ ca³taunh³ tsáu² tiá³ siaun³².

Jan² tsá²mi³ sé²³ no¹ má²ró³² chí¹ Jesús

(Mateo 26:6-13; Juan 12:1-8)

3 Jmí¹jáun² jmí¹ cuá¹tón²¹ Jesús já¹ juú² Betania, hñú¹³ Sí¹mu²¹ tsá² jmí¹ téh²³ tsú² hí³ "tsá² lín³ mi³ho²¹ péin³". Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Jesús ñi¹ mesa né³, cuan³ jan² tsá²mi³ hi³ quian³² cáun² tse³ mñ¹ hi³ lí³ cún¹ tiáu² alabastro hi³ jmí¹ canh², hi³ ha²¹ no¹ má²ró³² chu²¹ lín²¹, jmaih²¹ hngó³² quioh²¹ cáun² há² má²ró³² jmái² nardo, cáun² hi³ hmuh²¹ lín²¹. Jáun² ca³jó³ tsú² mi³lái¹ tse³ pih²¹ jáun², hi³ jáun² ca³sé³ dí² no¹ má²ró³² jáun² chí¹ Jesús. **4** Ma³ jan² tsá² jmí¹ tionh¹ ñi¹ jáun² ca³míh³ tsí³, hi³ jáun² ca³juónh³ la³ lá² ja¹ hmóu³²:

—¿He³ láih³² sa³ lí¹ qui² lí¹ hin²³ tsú² no¹ má²ró³² ní² quioh²¹? **5** No¹ má²ró³² ní² jmí¹ lí¹³ tsa³hnái¹ lí³ cun³ hni³² nio² hña³láu³ héih³² quie³ cú¹tiáu², jáun² quie³ jáun² jmí¹ lí¹³ cuéh³² tsú² tsá² tia³mii².

Jáun² ca³ziu³ ca³hien³ tsú² tsá²mi³ hí³.

6 Ti³la³ Jesús ca³juáh³ la³ lá²:

—Ha³ lí² lí¹ jmú² náh² liúnh¹ ñi¹con² tsú²; ¿he³ láih³² ma³tsan¹³ hnoh² tsí³ tsú²? Qui¹ cáun² hi³ chu²¹ bíh¹ la³² má²lí²jmú³ tsú² ñi¹con² jná¹³.

7 Quí¹ la³jí³² jmái¹ bíh¹ zian² tsá² tia³mii² ja¹ quián¹³ hnoh², hi³ jáun² lí¹³ bíh¹ jmúh¹³ náh² hi³ chú³² ní¹con² tsú² lí³ua³ cáun² jmái¹ hi³ hnáuh² náh² jmúh¹³; tí³la³ jná¹³ né³, jun³juáh¹³ jmái¹ ca³la³ jí³² yáh³ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh². 8 Tsá²mi³ ní² má²lí²jmú³ la³ cun³ hi³ lí¹³ lí³ jmu³ ní¹con² jná¹³; quí¹ má²lí²sé³² tsú² jná¹³ no¹ má²ró³² ta³ tin² ñeh² bíh¹ hi³ tsa³haun³ ná¹. 9 Quí¹ jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ lí³ua³ cáun² ní¹ tsa³hléh² tsú² jú¹ chú³² tá¹ cáun² hngá¹máh³, ja³bí¹ tsa³chá² tsú² siáh³ la³ cun³ hi³ má²lí²jmú³ tsá²mi³ lá², hi³ jáun² chau¹³ tsí³ tsáu² hi³ ca³tin¹ tsú².

Judas jienh²³ Jesús

(Mateo 26:14-16; Lucas 22:3-6)

10 Jáun² né³, jmí¹jáun² ngau³ Judas tsá² ja³ hí³ tí³ juú² Queriot, jan² tsá² quian³tun³ joh¹ Jesús, hi³ ca³ñí¹lien¹³ dí² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ hi³ jmu³ dí² jái¹³ hi³ jienh³ dí² Jesús jo³cuo² tsá² hí³. 11 Jmí¹ má²lí²niéi³² jáun² tsá² hí³ jái¹³ jáun² né³, ca³lí³ hiún² lín³² bíh¹ tsí³, jáun² ca³jmú³ tsú² jái¹³ hi³ cué³² quie³. Jáun² né³, Judas ca³hnauh² tsí³ ha³ lánh³ rón³² lí¹³ jienh³ dí² Jesús.

Jesús jmu² má³² hi³ lí³ nóh³² ca³tí²¹ hi³ jún³

(Mateo 26:17-29; Lucas 22:7-23; Juan 13:21-30; 1 Corintios 11:23-26)

12 Jmí¹ cá¹chó²¹ jmái¹ hi³ cua³hlau³ Jmí¹hien¹, jmái¹ hi³ cúh² tsá² judíos hí³ cuú²miih²¹, la³ cun³ hí¹miih²¹ tiá² tie³ jan², jmái¹ hi³ jngih² tsú² jáun² já¹ziáh² míh¹ ní¹con² Dió³² ca³tí²¹ Jmí¹hien¹, jáun² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² Jesús ca³ngái³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—¿Ha³ jinh¹ hnáuh² hnú² hi³ tsá¹jmú¹³ jnoh¹ hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² hi³ cúh¹³ hnú²?

13 Jmí¹jáun² ca³zen³ dí² gon³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Cuá²táunh¹ náh² já¹ juú², hi³ jáun² ní¹ jáun² jenh¹³ náh² jan² tsá²ñuh² quiaun² tse³ ha²¹ jmái². Cuá²táunh¹ náh² cu³chin¹ cu³hna²¹ tsú², 14 jáun² hñú³ ní¹ hen¹³ tsá² hí³, cuá²zéih³ náh² tsá² hñú¹³ la³ lá²: “Tí³² Juo¹³ jnoh¹ ní¹juah²¹: ¿Ha³ jinh¹ lí³ ñéih³ ní¹ cueh³² tsú² tsáu² quion²¹ jná¹³, ní¹ lí¹³ cuh²¹ jná¹³ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹ lá² quiúnh¹ jná¹³ tsá² hain²¹ tí³ con² ná¹?” 15 Jáun² tsá² hí³ tsa³jau² hnoh² cáun² ñéih³ jueh³² ní¹ tun³ tsin¹, ní¹ má²lí³ re²; ní¹ jáun² bíh¹ cuá¹jmuh³ hnoh² hua³jan²¹ má³² quiú¹³ dí².

16 Hi³ jáun² né³, ja³taunh²¹ bíh¹ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú², hi³ jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² já¹ juú², hi³ jáun² ca³lí³tí³ bíh¹ la³ cun³ rón³² hi³ má²lí²juáh³ jáun² Jesús; hi³ jáun² ní¹ jáun² bíh¹ ca³jmú³ tsú² hua³jan²¹ má³² quioh²¹ Jmí¹hien¹.

17 Jmí¹ má²ca³zi³² jáun² né³, ca³chó³² Jesús ní¹ jáun², la³ má²quionh³ tsú² tsá² quian³tun³ joh¹. 18 Tá¹la³ má²tionh² tsú² jáun² ní¹ mesa hi³ má²ná¹cúh² tsú² má³², jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnoh², hi³ zian² jan² tsá² ná¹cúh²³ dí² lá² quiúnh¹ né³bí¹ jienh³ jná¹³.

19 Jmí¹jáun² jlánh¹ hlaih³ ca³niau²¹ tsí³ tsá² hí³, hi³ jáun² ma³ quin³² ma³ jan³² tsú² ca³ngáih³ Jesús, hi³ juáh³:

—¿Hí¹ jná¹³ juáh¹³?

20 Jáun² Jesús né³ ca³juáh³:

—Jan² hnoh² tsá² quian³tun³, tsá² cuh³² jná¹³ cáun² uon² quiúnh¹ bíh¹ jmu³ la³ jáun². **21** Quí¹ jná¹³ Jon² tsá²mi³cuóun² cuá¹tsau³² bíh¹ hná¹ he² jui³² hi³ ca³tin¹, la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³²; tí³la³ ijuo²³ bíh¹ tsá²ñuh² tsá² jienh³ jná¹³! Tí³ jlánh¹ bíh¹ jmí¹ re² quioh²¹ tsá² hí³ sá¹jmí¹ hi³ cu³tsa³² tiá² ca³lí³zian² bíh¹ tsú² cú²jueh³² dúh¹.

22 Tá¹la³ ná¹cúh² tsú² jáun² né³, Jesús ca³can³ hí³ cuú²miih²¹, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³², jmí¹ lí²¹ jáun² né³ ca³ca³ dí², hi³ jáun² ca³tsóh³ tsú² ñí¹con² tsá² hí³, hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Quiéih³ náh², quí¹ hi³ lá² bíh¹ ngú³ quion²¹ jná¹³.

23 Jmí¹ lí²¹ jáun² ca³can³ tsú² siáh³ cáun² copa, hi³ jáun² ca³cuéh³ tiá¹hmah¹ Dió³²; jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³nga³ dí² siáh³ ñí¹ tionh¹ tsá² hí³, hi³ jáun² ca³la³ jín³² bíh¹ tsú² ca³hinh³ hi³ jmí¹ ha²¹ jáun² copa. **24** Jáun² ca³záih³ dí² tsá² hí³ la³ lá²:

—Hi³ ní² bíh¹ jmí²hán¹ jná¹³ hi³ táin³² cun³ñí¹ hi³ ca³tin¹ juóun³² tsáu²; la³ jáun² bíh¹ lí³ lin¹ hi³ má²quien² cáun² nió³² hmai²¹. **25** Jú¹ tson² juanh³² jná¹³ ñí¹con² hnoh², hi³ tiú²uú² aih²¹ yáh³ jná¹³ mu² ráu³ mi³ uóun²jieh¹³ lá², ca³la³ tí³ ní¹ má¹cá²chó³² jmái¹ hi³ aih²¹ jná¹³ mu² ráu³ lin¹³ cu³lí²¹ quiúnh¹ hnoh² máh³, jmái¹ hi³ má²cuá¹ho² jná¹³ jái¹³ cun³quionh³ héih³² quioh²¹ Ñuh³².

Jesús juáh³ hi³ nó³² Sí¹mu²¹ Pé¹ tí³ có³²

(Mateo 26:30-35; Lucas 22:31-34; Juan 13:36-38)

26 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³híe³ tsú² cáun² sun¹ quioh²¹ Dió³², hi³ jáun² jmí¹ lí²¹ jáun² ja³taunh²¹ tí³ máh³ Olivos. **27** Jmí¹jáun² ca³juáh³ Jesús la³ lá²:

—La³jín³² bíh¹ hnoh² tianh¹³ tí³ có³² ca³tin¹ jná¹³ já¹niéi² lá²; quí¹ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² rá¹juáh³: “Jngih²¹ jná¹³ Tsá² jmu² hua³hí¹³ já¹ziáh², hi³ jáun² já¹ziáh² hí³ né³ lí¹ tiú¹ lí¹ hán¹ bíh¹ lí¹³”. **28** Tí³la³ ní¹ má¹ca³jenh¹³ jná¹³ jáun² má¹ná¹, ñih²¹ jná¹³ chí¹ján³ la³ cun³ bíh¹ hnoh² tí³ hué¹³ Galilea.

29 Hi³ jáun² Pé¹ né³, ca³juáh³ la³ lá²:

—Uá¹jinh¹ la³jín³² tsá² ñí¹ hná¹ lá² ca³ta³tonh¹ tí³ có³² ñí¹con² hnú², tí³la³ jná¹³ má¹ná¹, icun³ tiá² jáun² yáh³!

30 Tí³la³ Jesús né³ ca³záih³ Pé¹ la³ lá²:

—Jú¹ tson² juo³ jná¹³ hnú², hi³ já¹niéi² lá² bíh¹ cánh³², ñeh² bíh¹ hi³ hau³ tenh³ jéin³² cá¹háu² juáh¹³ hnú² hnaih³² jéin³² hi³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³.

31 Tì³la³ hí³ né³, ca³jmú³ pin³ jē¹ hí³ ca³juáh³:
 —Uá¹jinh¹ ca³la³ tí³ jmí²chí³ quion²¹ yáh³ jná¹³ ca³cáin³, hí³ jún³ jná¹³
 cu³lí²¹ quiúnh¹ hnú², cun³ tiá² zeih²¹ bíh¹ jná¹³ hnú² tí³ có³².
 Hí³ jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ñí¹ hná¹ hí³ ca³juáh³ cá²ren².

Jesús liéinh³² Jméi² ñí¹ lí³ ja¹ hmá² hí³ jná¹
quioh²¹ tsáu² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní

(Mateo 26:36-46; Lucas 22:39-46; Juan 18:1; Hebreos 5:7-8)

32 Jmí¹jáun² ca³cha³taunh¹ tsú² cáun² ñí¹ téh²³ tsú² Getsemaní, jáun²
 Jesús ca³záih³ tsá² hain²¹ hí³ tí³ con²:

—Tianh³ hnoh² ñí¹ lá² tá¹la³ ñí¹lien¹ jná¹³ Dió³².

33 Jáun² jí³²la³ gáun³ tsáu² bíh¹ ca³jan³ tsú²: Pé¹, Jacobo jí³ Juan² ní²
 siáh³; jmí¹jáun² ca³lí³liau³ hí³ ca³ta³no¹ hlah³ lín²¹ tsí³ tsú², jí³ hí³ ca³la³
 hí³ ca³hu³ ca³jngih³ lín³² tsí³ tsú². **34** Jáun² ca³záih³ dí² tsá² gáun³ hí³ la³
 lá²:

—Jlánh¹ ñí¹jún³ jná¹³ lí²³ cun³ñí¹ hí³ ja³²lí³ hlah³ nio² tsin³². Tì³la³
 hnoh² tianh³ náh² ná¹ñí¹ ñí¹ lá².

35 Jáun² né³ Jesús ngau³ ca³lá² tí³ chí¹ján³, jáun² ca³jmú³ cuá¹jñi²³
 hí³ ca³hiéih³ ñí¹ la³ tí³ hué³² hí³ ca³mí³ dí² ñí¹con² Dió³² ní¹juáh³ hí³ lí¹³
 hí³ tiá² há¹ tiá² ngá¹³ dí² la³ cun³ hí³ né³bí¹ lí¹³ jáun².

36 —Hnú² Tia²¹ —ca³záih³ dí² Jméi²—, tiá² hí³ zia³² yáh³ hí³ juóuh³²
 ñí¹con² hnú², liau¹ tiá³ jná¹³ ca³tí²¹ jmái² tsíh³² hí³ ca³tin¹ jná¹³ aih²¹;
 tí³la³ ha³ lí² cuí¹ lí¹³ la³ cun³ hí³ hnó³² jná¹³ má¹ná¹, cuí¹ lí¹³ bíh¹ la³
 cun³ hí³ hnáuh² hnú².

37 Jmí¹ lí²¹ jáun² ngah³ dí² tí³ ñí¹ tionh¹ jáun² tsá² gáun³ hí³, jáun² sa³
 ná¹cuóun¹ bíh¹ tsá² hí³ jmí¹ cá¹chánh²¹ dí²; jáun² ca³záih³ dí² Pé¹:

—Sí¹mu²¹, ¿hí¹ rá²cuóun¹ uá¹ nú²? ¿Hí¹ hí¹juáh³ cu³tiá³ uá¹ tiá²
 ca³tion¹³ hnú² hí³ ñíh¹³ ñí³ñí¹? **38** Tianh³ náh² ná¹ñí¹ hí³ lien¹ náh²
 siáh³ Dió³², hí³ jáun² tiá² lí¹³ tánh³² náh² tso³. Quí¹ hua³jan²¹ lín²¹ bíh¹
 hún¹ jmí²chí³ quián¹³ náh², tí³la³ ngú³ quián¹³ bí¹ náh² jlánh¹ tiá² pin³.

39 Jmí¹jáun² ngau³ tsú² siáh³ hí³ ca³ñí¹lien¹³ Dió³² la³ cun³ hí³
 má²lí²juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin². **40** Jáun² cuanh³ tsú² siáh³, sa³ siáh³ bíh¹
 siáh³ má²ná¹cuóun¹ tsá² hí³ jmí¹ cuanh²¹ dí², quí¹ cun³ñí¹ hí³hliá² jlánh¹
 má²tioh³ zió³ ñí¹ tsú². Jáun² tiá² ñí³² he³ nga³ bíh¹ tsú² lí³. **41** Jáun²
 ngau³ tsú² siáh³ ñí¹ má²tí³² hnaih³² jéin³²; jmí¹ cuanh²¹ tsú² jáun² né³
 ca³juáh³:

—¿Hí¹ la³ má²tionh² jáun² uá¹ hnoh² tie³ hí³ ná¹cuóun¹ náh²?
 Má²tioh²¹ bíh¹ cu³ ní², má²cá²chó³² bíh¹ jmái¹ hí³ jienh³ tsú² Jon²
 tsá²mí³cuóun² jo³cuo² tsá² ná¹ren² tso³. **42** Nú¹ tianh³ náh², ma³tsáu¹³;
 quí¹ ní² bíh¹ má²cuá¹ja³² tsá² jienh³ jná¹³.

Má²jan² tsú² Jesús hí³ tson³

(Mateo 26:47-56; Lucas 22:47-53; Juan 18:2-11)

43 Tá¹la³ jmí¹ dí¹hleh³² jáun² bíh¹ Jesús cuan³ Judas, jan² tsá² jmí¹ lín³ tsá² quian³tun³ joh¹ tsú², hí³ má²hí¹quionh³ juóun³² lín³² tsá² ná¹quian³² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ jì³ tsá² ná¹quian³² hmá² ní² siáh³. Tsá² hí³ dá² hí¹já²taunh¹ hí³ zéi¹ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ tí³² liei²¹, jì³ hí³ ca³tin¹ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² ní² siáh³. **44** Judas tsá² ca³jienh³ hí³ bíh¹ Jesús ca³jmú³ jái¹³ ha³ lánh³ rón³² hien³ dí² Jesús, hí³ ca³juáh³ la³ lá²: “Ní¹juáh³ tsá² ca³hen³ jná¹³ ñí¹, tsá² hí³ bíh¹ jan¹³ náh² hí³ tson³ ca³la³ ja¹ uá¹ dí¹cho¹”.

45 Jmí¹ cá¹chó²¹ tsú² jáun² né³, ngau³ ñí¹con² Jesús, hí³ juáh³ la³ lá²: —Hia² nú² Tí³².

Hí³ jáun² ca³hen³ dí² ñí¹ tsú². **46** La³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³zanh³ tsá² cuá²taunh²¹ hí³ Jesús, hí³ ca³jan³ dí² tson³.

47 Tí³la³ jan² tsá² jmí¹ zenh¹ ñí¹ jáun² né³, ca³chí² mí¹tái³ hmu³ tá¹ tun³ jo²¹ quioh²¹, hí³ ca³jmú³ cu³ ngá¹³ mí¹tái³ cuá¹ jan² tsá² má²dí¹hlánh¹ joh¹ mí²tsá² hien¹. **48** Jáun² Jesús ca³záih³ tsá² tionh² hí³: —¿Hí¹ má²ñá²taunh²¹ hnoh² hí³ ná¹quiánh¹ náh² mí¹tái³ jì³ hmá² ní² hí³ jau¹³ náh² jná¹³ hí³ tson³, la³jmí¹ lí³ hí³ jná¹³ bíh¹ jan² tsá² háin²?

49 Jmái¹ ca³la³ jì³² bíh¹ jmí¹ cuon¹ jná¹³ ja¹ quián¹³ hnoh², hí³ jmí¹ ma³ta¹³ jná¹³ hnoh² hñu³ cuáh³² chín¹, tí³la³ hí¹ cónh³ yáh³ tiá² lí¹ ca³ziaunh² náh² jná¹³ hí³ tson³ ná¹. La³ ní² dá² lí²³ hí³ jáun² lí³tí³ la³ cun³ hí³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² quioh²¹ Dió³² bíh¹.

50 Jáun² né³, hnga² bíh¹ Jesús jéi³²í¹ ca³ta³zanh¹, quí¹ ca³cuóun³ bíh¹ la³jín³² tsá² hain²¹ hí³ tí³ con² tsú². **51** Tí³la³ jan² tsá² tsá¹ñú¹ jmí¹ hí¹tsau³² cu³chin¹ hí³ chí¹tsainh³² cáun² hmih³² tiáu², hí³ jáun² ca³zaunh³ tsáu²; **52** tí³la³ tsá² hí³ né³, cáun² ca³tú³ bíh¹ hmih³² jáun², hí³ jáun² ca³cuóun³ láun³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ tsá² judíos tsá² ná¹ñí¹

(Mateo 26:57-68; Lucas 22:54-55, 63-71; Juan 18:12-14, 19-24)

53 Jmí¹jáun² ca³ñí¹jan² tsú² Jesús ta³ ñí¹ tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² hien¹; jáun² jmí¹jáun² ca³cuú² ca³ngih³² la³jín³² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³, tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú² jì³ tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ ní² siáh³. **54** Jáun² Pé¹ né³, ngau³ ca³lá² sáh³ chí¹cáin² ñí¹ uóunh³, ca³la³ ñí¹ cá¹chó²¹ ñí¹ lí³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ hñú¹³ mí²tsá² hien¹, jáun² ca³cuá³ can³² sí² quionh³ tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² hí³ cuá¹chóh²³ sí².

55 Hí³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ jì³ la³jín³² tsá² ná¹ñí¹ ní² siáh³ ca³hnauh² jái¹³ he³ lánh³ rón³² lí¹³ ma³tson² dí² tsáu¹³ Jesús, hí³ jáun² lí¹³ jngih³ dí²; tí³la³ tiá² ca³choh¹³ yáh³ tsú². **56** Juóun³² tsáu² ca³chá³ jú¹ tí¹jái² quioh²¹ tsú², tí³la³ lí¹ jmí¹ ná¹quiú² ná¹táinh²³ bíh¹ tsú² jái¹³

tsá²ján² tsá²ján². 57 Jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ma³ jan² tsáu² ca³nu³ ca³tiánh³ hi³ ca³chá³ tso³ tí¹jái², hi³ ca³juáh³:

58 —Jnoh¹ má²ca³nái¹³ hi³ juáh³ tsá² ní² la³ lá²: “Jná¹³ tsunh²¹ hñú³ híen¹ lá² hi³ ca³jmú³ tsáu² cun³quionh³ cuá² ta³, hi³ jáun² ní¹ má²cá²hní² jmái¹ bíh¹ má²dí¹lái¹ siáh³, tí³la³ jun³juáh¹³ uá² lí³ cun³quionh³ cuá² ta³ tsá²mi³cuóun² yáh³”.

59 Tí³la³ sa³jun³ la³ jáun² yáh³ ca³jmú³ tsú² cá²hon³.

60 Jáun² né³, tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³náu² ja¹ tsá² ná¹ngih³² hí³, hi³ ca³ngái³ ní¹con² Jesús:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² la³ ngái¹ hnú²? ¿He³ dá² ní³² ná¹juáh²³ tsá² ní² hi³ ca³tín¹ hnú²?

61 Tí³la³ Jesús má¹ná¹, tie³ bíh¹ ca³náu², la³ má² tiá² nga² jáun² bíh¹ hí¹ cáun². Jáun² tsá² cuá¹lín³ mí²tsá² híen¹ ca³ngái³ siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³², hi³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hnú² dá² Tsá² lín³ Cristo Jon² Dió³² Tsá² híen¹?

62 Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, jná¹³ bíh¹ hí³. Hi³ jáun² hnoh² jien¹ náh² hí³ dí² Jon² tsá²mi³cuóun² hi³ má²cuá¹tón²¹ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³² Tsá² cú² Tsá² juenh², hi³ jien¹ náh² tsú² siáh³ hi³ má²cuá¹jáunh²³ hñu³mi³cuú² jui³² ja¹ jnie².

63 Jmí¹jáun² ca³ca³ mí²tsá² híen¹ ha¹ [hi³ jmu² lin¹ hi³ tiá² tí³² tsí³ jái¹³ jáun²], hi³ juáh³ la³ lá²:

—¿He³ láih³² sa³ ca³lí³¹ tsá² zih³² jú¹ tson² hno³ dí²? 64 Quí¹ ní² bíh¹ má²lí²niéih² hnoh² ha³ lánh³ rón³² chú² lén³² tsá² ní² Dió³²; jáun² né³, ¿he³ lánh³ lín²³ hnoh² ta³né³²?

Jáun² la³jín³² bíh¹ tsá² ná¹ngih³² hí³ ca³juáh³ hi³ ca³tín¹ tsú² jún³.

65 Hi³ jáun² jmí¹jáun² ma³ jan² tsáu² ca³ma³liáu³² hi³ tiú² hñéi³², hi³ ca³jní³ dí² siáh³ ní¹ tsú², hi³ jáun² ca³quiú³ ca³pan³ dí², hi³ ca³záih³ dí² la³ lá²:

—iChí³ jái¹³ neh²¹ [hin² tsánh² lí²po³]!

Hi³ jáun² tsá²cuú² tsá²ta³ mí²tsáu² ca³jau³ tsú² ca³la³ hi³ má²quiú² má²po²³.

Pé¹ juáh³ hi³ tiá² cuóun³² Jesús

(Mateo 26:69-75; Lucas 22:56-62; Juan 18:15-18, 25-29)

66 Tá¹la³ jmí¹ cuá¹tón²¹ jáun² Pé¹ tí³ la³ quián³ néih³ ní¹ lí¹ hó²¹ jáun², jáun² ní¹ jáun² ca³chó³² jan² tsá²mi³ quian²¹ mí²tsá² híen¹; 67 jmí¹ ca³jé³ tsú² hi³ cuá¹chóh²³ Pé¹ sí², jáun² ca³jén³² dí² chí¹tiá³ ní¹, hi³ jáun² ca³záih³ dí² la³ lá²:

—Ja³bí¹ hnú² jmí¹ ngíh¹ quiúnh¹ Jesús hná¹ tsá² Nazaret ó³².

68 Tí³la³ Pé¹ né³, tiá² ca³ton³ yáh³, hi³ ca³juáh³:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsú², hi³ sa³jun³ ngí²³ yáh³ jná¹³ jái¹³ hi³ dí¹juáh²³ hnú² ní².

Jmí¹jáun² cua³han³ tsú² cheih³² tí³ jui³² ñí¹ taunh³² tsú²; tá¹la³ jáun² né³ ca³hó³ jan² cá¹háu². **69** Jáun² tsá² quian²¹ hí³ ca³jé³ siáh³ cónh³¹ cu³ jéin³² hí³ ca³ma³liáu³² hí³ zaih³² tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² la³ lá²: —Jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³² bíh¹ tsá²ñuh² lá².

70 Tí³la³ Pé¹ né³, siáh³ bíh¹ siáh³ tiá² ca³ton³. Má²cu³lé³ míh¹ jáun² siáh³ ca³juáh³ tsá² jmí¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² hí³ ca³záih³ Pé¹:

—Tson² bíh¹ cu³tí³ hí³ hnú² bíh¹ jan² tsá² ja¹ quioh²¹ tsá² ó³², quí¹ hnú² bíh¹ jan² tsá² Galilea, [quí¹ la³jmí¹ hleh³² tsá² hín¹³ tí³ ñí¹ jáun² bíh¹ hléh¹ hnú².]

71 Tí³la³ Pé¹ né³, ca³hien³ Dió³² ca³la³ hí³ tanh² hú¹mu³héih³² hnga², hí³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Hí¹juáh³ tiá² cuóun³² yáh³ jná¹³ tsá²ñuh² tsá² ná¹hien²³ hnoh² ní².

72 La³ cun³ jmí¹jáun² siáh³ ca³hó³ jan² cá¹tsó³ hí³ má²tí³² tenh³ jéin³². Jmí¹jáun² tsau³ tsí³ Pé¹ la³ cun³ hí³ ca³zái³ jáun² Jesús jmí¹ ca³juáh³ tsú² jáun² la³ lá²: “Ñeh² bíh¹ hí³ hau³ cá¹háu² tenh³ jéin³², hnú² juáh¹³ hnah³² jéin³² hí³ tiá² cuóu³² nú² jná¹³”. Hí³ jáun² la³ cun³ jmí¹jáun² bíh¹ ca³hí³ cúh² tsí³ Pé¹, hí³ ca³hó³.

Jesús má²zenh² ta³ ñí¹ Pilato

(Mateo 27:1-2; 11-14; Lucas 23:1-5; Juan 18:28-38)

15 1 Jmí¹ má²já²jnia² jáun² né³, ca³cuú² ca³ngih³² siáh³ tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ quionh³ tsá²daun³² tsá² ná¹ñí¹ juú², tsá² ná¹lín³ tí³² liei²¹ jí³ la³jín³² tsá² ná¹quien² ní² siáh³, hí³ ca³ma³re² tsú² jái¹³. Jáun² ca³hñéi³² dí² Jesús hí³ ca³ñí¹jan² dí² ñí¹con² Pilato. **2** Jmí¹jáun² ca³ngái³ Pilato:

—Hí¹ hnú² uá¹ lín³ nú² Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos?

Jáun² Jesús ca³juáh³:

—Ján³, tson² bíh¹ la³ juáh³ hnú² ní².

3 Jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ né³ jlánh¹ ca³qui³ ca³chá³ hliáun³ ñí¹ tso³ quioh²¹ tsú². **4** Jáun² Pilato ca³ngái³ siáh³ hí³ ca³juáh³:

—¿Hí¹ hí¹ cá² jon¹ uá¹ tiá² hí³ ngáih¹ hnú²? Sá¹ní² jie³, cónh³ bíh¹ tiá² tí³ tso³ hí³ cha³² tsú² quián¹³ hnú².

5 Tí³la³ Jesús cun³ jáun² tiá² hí³ ca³ngái³ hí¹ cáun² bíh¹; hí³ jáun² Pilato lí¹ ca³ja³cáun² bíh¹ tsí³.

Má²ma³ngí³ tsú² Jesús

(Mateo 27:15-31; Lucas 23:13-25; Juan 18:38-19:16)

6 Hí³ jáun² né³, Pilato jmí¹ tan² hí³ líón³² jan² tsá² tson³ tá¹la³ Jmí¹hien¹ ní¹juáh³ hin² tsánh² mi³² tsáu² hí³ liáun³. **7** Jmí¹jáun² jmí¹ zian² jan² tsá² jmí¹ cuá¹hún¹ hñu³mí¹ñí², tsá² jmái² Barrabás quionh³ tsá² siánh³ siáh³, tsá² jmí¹ má²ca³jngih³ tsáu² jmái¹ hí³ ca³taunh³ tiá³ siaun³² hí³ ca³jmú³ quien² hmóu³². **8** Jáun² cua³taunh²¹ tsáu² ñí¹con²

Pilato hi³ ca³hiu³ ca³mí³ tsú² hi³ jmu³ Pilato la³ cun³ hi³ qui³ tan² jmu².

9 Hi³ jáun² Pilato ca³ngái³ ñí¹con² tsá² hí³ hi³ ca³juáh³:

—¿Hnáuh¹ hnoh² hi³ lion¹ jná¹³ Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

10 Qui¹hliá² jmí¹ má²ca³lí³tsin² bíh¹ Pilato hi³ cun³ñí¹ hi³ uóu³² tsí³ bíh¹ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ hi³ jáun² ñí¹con² hí³ dí² cua³jan² tsú² Jesús.

11 Tí³la³ tsá² ná¹lín³ hí³ mi³jmú³ né³, jlánh¹ tiá³ siaun³² ca³jmú³ ñí¹con² tsáu², hi³ jáun² hui³ mí³² tsú² hi³ Barrabás bíh¹ tí³ re² líón³² dí².

12 Jmí¹jáun² ca³ngái³ siáh³ Pilato:

—¿Hi³ he³ bí¹ hnáuh² náh² jmu¹ jná¹³ ñí¹con² Tsá² teh³² náh² lá² Re²¹ Juóuh³² hnoh² tsá² judíos?

13 Jáun² né³, tsá² hí³ ca³tí³ ca³hóh³² tiá³ hi³ ca³juáh³:

—iCuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

14 Jáun² Pilato ca³záih³ tsá² hí³:

—Tí³la³ ¿he³ dá² hi³ hlaih³ má²ca³jmú³ tsú² né³?

Tí³la³ tsá² hí³ né³, tí³ lí³mí¹ ca³tí³ ca³hóh³² bíh¹, hi³ ca³juáh³:

—iCuí¹ taun¹ tsá² ní² crei²¹!

15 Jmí¹jáun² ca³líón³² Pilato cú²jueh³² Barrabás hí³, qui¹ hi³ hnió³ dí² hi³ lí³ hiún² tsí³ tsá² tionh² hí³. Jmí¹ má²lí²jmú³ dí² jáun² héih³² hi³ quiu³ pan³ tsú² Jesús cun³quionh³ cáun² hñú¹jméi¹³ hi³ lí³ láu², jmí¹ lí²¹ jáun² né³, ca³jienh³ dí² hi³ tsa³ton³ tsú² crei²¹.

16 Jmí¹jáun² ca³jan³ hliáu³ Jesús tí³ la³ ñéih³ ñí¹ lí¹ hó²¹ quioh²¹ ñí¹ta²¹, jáun² ca³cuu³ ca³ngih³ tsú² la³jín³² hliáu³ rainh²¹. **17** Jmí¹jáun² ca³quinh³ dí² cáun² hmih³² zín¹³ la³ qui³ quih³² jan² tsá² quien², hi³ jáun² ca³tanh² dí² siáh³ chí¹ tsú² cáun² chí² lih³², la³juah²¹ dúh¹ có²ron¹ ná¹ hi³ quioh²¹ jan² tsá² ho² jái¹³, tí³la³ chí² lih³² jáun² dá² lí³ cun³quionh³ cuoh² hmá² ton² bíh¹. **18** Jáun² la³jui³² ca³ma³liáu³² tsú² hi³ tí³ hóh³² hi³ juáh³:

—iCuí¹ lí³quien² bíh¹ Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos!

19 Jmí¹jáun² ca³ma³liáu³² dí² hi³ ca³quiu³ ca³pá³ dí² chí¹ tsú² cun³quionh³ cáun² hmá²tiéi¹³, hi³ tiú² hñéi³² dí² siáh³, jì³ hi³ dí²qui² dí²jñí³² dí² ta³ ñí¹ tsú² siáh³ la³juah²¹ dúh¹ hi³ má²ná¹má²quien² dí² tsú². **20** Jmí¹ má²lí²cónh³² dí² jáun² cú²nga¹ né³, ca³chí² dí² siáh³ hmih³² zín¹³ hi³ jmí¹ má²lí²quinh³ dí² jáun², hi³ jáun² ca³quinh³ dí² siáh³ ha¹ hi³ qui³ jmí¹ quih³². Jmí¹jáun² ca³jan³ dí² tsú² hi³ tsa³ton³ dí² crei²¹.

Má²ton³ tsú² Jesús crei²¹

(Mateo 27:32-44; Lucas 23:26-43; Juan 19:17-27)

21 Hú¹ jui³² jáun² né³ ca³jenh² tsú² jan² tsá²ñuh² tsá² juú² Cirene, tsá² jmái² Sí¹mu²¹, jméi² Lí²ján¹ jì³ Rufo, hi³ jmí¹ má²cuá¹hen² já¹ juú²; hi³ jáun² ca³dí³quian³ dí² Sí¹mu²¹ hí³ jmái¹ hi³ cán³ crei²¹ hi³ jmí¹ quian³² jáun² Jesús.

22 Jáun² ca³jan³ tsú² Jesús cáun² tsi³ máh³ míh¹ jmái² Gólgota (hi³ hnió³ juáh³ “Máh³ Mú³² Chí¹ Tsáu²”). **23** Ñí¹ jáun² ca³jenh³ dí² tsú² mu²

mi³ uóun²jieh¹³ má²ná¹jan² quionh³ mǐ³ mirra, ti³la³ Jesús tiá² ca³hinh³ yáh³ hi³ jáun². **24** Jmǐ¹jáun² ca³ton³ dí² crei²¹; hi³ jmǐ¹ li²¹ jáun² né³ ca³chǐ² hliáu³ jái¹³ hi³ jie³ dí² ní¹juáh³ hin² joh¹³ ha¹ tsú².

25 Jmǐ¹ ca³ton³ tsú² jáun² Jesús crei²¹, jmǐ¹jáun² jmǐ¹ má²tí³ la³ nió¹ ñu³ ti³ hú²niéi². **26** Hi³ jáun² ca³tón³ tsú² siáh³ huéh³ ta³ chí¹ Jesús hi³ jmu² lin¹ hi³ he³ ca³ti²¹ má²ma³ngǐ³ dí² tsú². Huéh³ jáun² juáh³ la³ lá²: “Re²¹ Juo¹³ tsá² judíos”. **27** Ja³bí¹ ca³ton³ tsú² siáh³ crei²¹ gon³ tsá² háin² quionh³ Jesús, jan² ti³ cuá² chu²¹ hi³ jan² ti³ cuá² cáun¹ siáh³. **28** [La³ jáun² bíh¹ ca³li³ti³ la³ cun³ hi³ rá¹juáh³ ñí¹ Sí² hi³ juáh³ la³ lá²: “Ja¹ tsá² ren² tso³ bíh¹ ca³ta³dí¹hin¹³ tsú²”].

29 Hi³ jáun² tsá² há² ngai³² ñí¹ jáun² né³, ca³tu³ ca³hión³² Jesús, hi³ ca³la³ hi³ jeih³² chí¹ bíh¹ tsú², hi³ juáh³ la³ lá²:

—iHe³ dá² rón³² hnú²! Hnú² tsá² jlánh¹ juánh³ hi³ tsunh²¹ nú² hñú³ hien¹ quiú¹³, hi³ jáun² ñí¹ cá²hní² jmái¹ jáun² né³, jmóuh¹ nú² siáh³, **30** né³² né³, lion¹ huen² hi³ son² ñí¹ crei²¹ ní² neh²¹.

31 Ja³bí¹ la³ jáun² tsá² ná¹lín³ mi³jmú³ la³ má²quionh³ tsá² ná¹lín³ ti³² liei²¹ ca³cáuh³² cú²nga¹ quioh²¹ tsú², hi³ juónh²³ la³ lá²:

—Tsá² siánh³ bíh¹ jlánh¹ ca³lión³² tsú², ti³la³ hnga² né³, tiá² la³ lí¹³ yáh³ lión³². **32** Ní¹juáh³ hi³ ca³neh²¹ dí² hi³ má²cuá¹son² tsá² ní² ñí¹ crei²¹, má¹jáun² máh³ táunh¹³ dí² ta²¹ hi³ lín³ tsú² Cristo, Tsá² lín³ Re²¹ Juo¹³ dí², tsá² Israel.

Hi³ hí¹ ca³la³ ti³ tsá² jmǐ¹ ná¹tón²¹ hí³ crei²¹ quionh³ yáh³ tsú² ca³quiú³ ca³je³.

Jmǐ¹ jun¹ Jesús

(Mateo 27:45-56; Lucas 23:44-49; Juan 19:28-30)

33 Jmǐ¹ tí³ chí³hiú² né³, ca³nieh² tá¹ cáun² hué³² jáun², ca³la³ ñí¹ tí³ la³ nio¹ hñi³² ti³ ca³hláu³. **34** Hi³ jáun² la³ cun³ jmǐ¹jáun² ca³hóh³² Jesús tiá², hi³ ca³juáh³ la³ lá²:

—Eloi, Eloi ¿lama sabactani? (Hi³ hnió³ juáh³ “Dió³² Juóu³² jná¹³, Dió³² Juóu³² jná¹³, ¿he³ láih³² huen² jná¹³ má²lí²zeh² hnú²?”).

35 Ma³ jan² tsá² jmǐ¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ca³nái³², hi³ jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Sá¹ní² niéi² náh², Líh³ tsá² jmǐ¹ lín³ hí³ ti³² jě¹ Dió³² má²ñí¹téh¹³ tsá² ní².

36 Jáun² jan² tsá² jmǐ¹ tionh¹ hí³ ñí¹ jáun² ngau³ cú²hé² hi³ ca³ñí¹cuóuh¹³ cáun² chí² náh² hinh²³ jmái² mu² má²zéih¹ lín²¹ quioh²¹ mi³ uóun²jieh¹³, hi³ jáun² ca³dí³chí³ dí² hná¹³ hmá²tiéi¹³, hi³ ca³ñí¹hiéih¹³ dí² ho³ Jesús hi³ hnió³ dí² hính³. Jmǐ¹ li²¹ jáun² né³, ca³juáh³ tsá² hí³ la³ lá²:

—Ní² tín² cuí¹ lí³, cuí¹ neh²¹ ní¹juáh³ já³² Líh³ hi³ ja³siau³.

37 Jmǐ¹ li²¹ jáun² ca³hóh³² Jesús tiá³ lín³², hi³ jáun² jun³. **38** Hi³ jáun² hmih³² hi³ jmǐ¹ hí¹jnáí²³ ñí¹ jlánh¹ hien¹ hñu³ cuáh³² chín¹ né³, ca³zen³

tí³ tun³ zainh²¹ ca³li³liau³ tí³ chí³cuú² hí³ tsa³ la³ tí³ hué³². **39** Jmí¹ má²lí²jíe³ jáun² hliáu³ tsá² chín¹ tsá² romano jmí¹ zenh¹ hí³ ta³ ñí¹ Jesús [hí³ ha³ lánh³ rón³² má²lí²hóh³² Jesús jí³] hí³ ha³ lánh³ rón³² má²jun² tsú², jáun² ca³juáh³ la³ lá²:

—Cu³tí³ bíh¹ la³ Jon² Dió³² bíh¹ hla¹ ní².

40 Có³² jáun² jmí¹ tionh¹ ma³ jan² tsá²mi³ hí³ jmí¹ ná¹jíe²³ ñí¹ uóunh³; ja¹ tsá² hí³ jmí¹ zenh¹ Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo tsá² cáin² jí³ Sé³² ní² siáh³, jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³. **41** Tsá²mi³ hí³ jmí¹ má²ca³ñí³taunh¹ cu³hna²¹ Jesús jmí¹ cuá³i¹ máh³ tsú² hué¹³ Galilea, jí³ hí³ jmí¹ má²ca³ma³cáu³² siáh³. Ja³bí¹ jmí¹ tionh¹ siáh³ juóun³² lín³² tsá²mi³ ñí¹ hná¹ jáun², tsá² cuá²taunh²¹ quionh³ Jesús tí³ já¹ juú² Jerusalén.

Jmí¹ ja¹haun³ Jesús

(Mateo 27:57-61; Lucas 23:50-56; Juan 19:38-42)

42 Jmí¹ má²ja³quián³ tá¹tsi²¹ hiú² né³, hí³ tí³tsóh³dí¹ jmái¹ jáun² jmái¹ hí³ jmu² tsú² hua³jan²¹, la³ cun³ jmí¹ lí¹³ juáh¹³, cua³hlau³ jmái¹ hí³ tionh² tsú² tie³ yáh³. **43** Jáun² jmí¹ jáun² cuan³ Sé³² tsá² zian² juú² Arimatea, jan² tsá² quien² ja¹ quioh²¹ tsá² ná¹lín³ ta²¹ hí³ chín¹. Tsá² hí³ uá²jai³² jmí¹ má²jan³² hí³ lí³ lín¹ hin² tsánh² má²ca³hión³² Dió³² hí³ hau³ jái¹³, jáun² jlánh¹ tiá³ nio² tsí³ tsá² hí³ ca³hi³ ñí¹ jmí¹ cuá³ Pilato hí³ ca³ñí¹ma¹³ tsú² hla¹ Jesús. **44** Lí¹ lín¹ bíh¹ Pilato jmí¹ ca³nái³² hí³ la³jui³² má²jun² Jesús, jáun² ca³teh³ dí² jan² hliáu³ tsá² chín¹ hí³ ca³ngái³ dí² ní¹juáh³ tson² bíh¹ má²lí³² la³ jáun². **45** Jmí¹ ca³ma³tson² hliáu³ tsá² chín¹ jái¹³ jáun², jáun² ca³cué³ Pilato jái¹³ ñí¹con² Sé³² hí³ tsa³quión³² tsú² hla¹ Jesús. **46** Jmí¹ jáun² ca³la³ Sé³² cáun² hmih³² jmuh³ tiáu² hí³ lí³ quionh³ mí²ñi³² lino, jáun² ca³sión³² dí² hla¹ hí³ ca³tsáinh³² dí² hmih³² jáun². Jáun² ca³ñí¹hón²¹ dí² cáun² hñu³ tá²hón³² hmai²¹ hí³ jmí¹ hó²¹ hláu², jáun² ca³lích³ tsú² cá² mái³ quín¹ pa²¹ hí³ ca³jnái³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun². **47** Jáun² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, jí³ Má²réi³ mí¹ziú¹³ Sé³² ní² siáh³ ca³jíe³ ñí¹ ca³hón³² tsú² Jesús.

Jmí¹ ca³jenh¹³ Jesús

(Mateo 28:1-10; Lucas 24:1-12; Juan 20:1-10)

16 **1** Jmí¹ ca³nga² jáun² jmái¹ hí³ tionh² tsú² tie³, jáun² Má²réi³ tsá² Magdalá hí³, Má²réi³ mí¹ziú¹³ Jacobo jí³ mí¹ Salomé ní² siáh³ ca³la³ háu² má²ró³² hí³ jmí¹ tsa³jñe³ dí² Jesús. **2** Jmí¹ ca³li³liau³ jáun² sí²ma¹ná¹ né³, ja³taunh²¹ tsá²mi³ hí³ hú²niéi² lín³² ho³ tá²hón³², cun³ ja¹ má²ca³hiá² hiú² jmí¹ ca³cha³taunh¹ tsú². **3** Hú¹ jui³² jáun² né³ jmí¹ hí¹juónh²³ tsú² hmóu³²:

—¿Hin² bí¹ tsánh² quin³ quín¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³²?

4 Tí³la³ jmí¹ ca³jíe³ tsú² ho³ tá²hón³² jáun², sa³ tiú²uú² dí¹jnái²³ yáh³ quín¹ pa²¹ hí³ jmí¹ dí¹jnái²³ jáun² ho³ tá²hón³², quí¹ tí³ có³² bíh¹ la³

má²lí² líh³ tsáu². 5 Jáun² ca³taunh³ tsú² hñu³ tá²hón³² jáun²; ñí¹ jáun² né³, ca³jien³² tsú² jan² tsá² tsá¹ñú¹ hi³ cuá¹tón²¹ ti³ cuá² chu²¹, hi³ cuá¹quih³² cáun² hmih³² tiáu² cuó²; jáun² lí¹ ca³yá²han¹ bíh¹ tsú².

6 Ti³la³ tsá² hí³ né³ ca³juáh³:

—Ha³ lí² juenh³ náh²; hnoh² dá² hnah²³ náh² Jesús Tsá² Nazaret, Tsá² ca³taun³ hí³ crei²¹. Ti³la³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ tsú²; ha³ tiú²uú² hin² zian² yáh³ ñí¹ lá². Sá¹ñí² dúh¹ ñá²jie³ náh² ñí¹ jmí¹ ca³quión³² tsú² tsú².

7 Jáun² né³, cuá²tánh¹ náh² cuá²zéih³ náh² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tsú², jì³ Pé¹ ní² siáh³, hi³ cuá¹zéih³ náh² tsú² la³ lá²: “Hí³ bíh¹ tsó³² chí¹ján³ ti³ Galilea la³ cun³ bíh¹ hnoh², hi³ jáun² ñí¹ jáun² lí¹³ cuá¹jien¹ náh² tsú² la³ cun³ lí³ jái¹³ hi³ ca³juáh³ tsú² jáun² jmí¹tin²”.

8 Jáun² tsá²mi³ hí³ ca³huén² bíh¹ hñu³ tá²hón³² jáun² hi³ ca³cuóun³, ca³la³ má²hi¹juán²³ bíh¹ tsú² ja³tanh²¹, ca³la³ tiá² ñí³² he³ jmu³. Hi³ jáun² hí¹ cáun² yáh³ tiá² hi³ ca³záih³ tsú² tsáu², quí¹hliá² juénh².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² Má²réi³ tsá² ja³ juú² Magdalá

(Juan 20:11-18)

9 [Jmí¹ ca³jenh¹³ jáun² Jesús ti³ ca³jniá³² la³ ñí¹ jmái¹ hi³ ca³li³liau³ sí²ma¹ná¹, ca³ma³jnia³² la³ñí¹ ñí¹con² Má²réi³ tsá² juú² Magdalá, tsá² má²ca³huen³ tsú² hí³ quiaun³ jmí²chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³. 10 Hi³ jáun² tsá²mi³ hí³ ñéi¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² jmí¹ má²ca³ñi³taunh¹ hí³ quionh³ Jesús. Tsá² hí³ né³ jmí¹ ná¹hai²¹ hlaih³ tsí³ hi³ jmí¹ ná¹ho². 11 Ti³la³ jmí¹ ca³nái³² jáun² tsá² hí³ hi³ zian² bíh¹ Jesús, hi³ tsá²mi³ hí³ né³ hú¹tá¹ má²lí²jien³² siáh³, lí¹ tiá² ta²¹ ca³taunh³ bíh¹ tsá² hí³ jái¹³ jáun².

Jesús má²jnia³² ñí¹con² gon³ tsá² hain²¹ ti³ con²

(Lucas 24:13-35)

12 Jmí¹ má²li³² jáun² né³, Jesús ca³ma³jnia³² hi³ jniá³ la³ siáh³ ñí¹con² gon³ tsá² joh¹ ñí¹ hí¹tsá²taunh¹ tsú² cáun² jui³² ñí¹ náí². 13 Jáun² tsá² hí³ já¹tanh²¹ hi³ ca³ñí¹zeh¹ tsá² ñí¹ hná¹ jáun²; ti³la³ sa³jun³ jái¹³ hi³ cha³² tsá² hí³ yáh³ ca³taunh³ tsú² ta²¹.

Ta²¹ hi³ ca³cué³ Jesús ñí¹con² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con²

(Mateo 28:16-20; Lucas 24:36-49; Juan 20:19-23; Hechos 1:8)

14 Jmí¹ lí¹ cáin² jáun² né³, ca³ma³jnia³² siáh³ Jesús ñí¹con² tá¹ quian³jan² tsá² hain²¹ hí³ ti³ con² tá¹la³ jmí¹ ná¹cúh² tsá² hí³ má³²; hi³ jáun² jmí¹jáun² ca³hli³ ca³liéinh³² dí² tsú² cun³ñí¹ hi³ tiá² cáun² nio² tsí³ tsú² jì³ hi³hliá² jlánh¹ huáh² chí¹ tsú² siáh³, quí¹ cun³ñí¹ hi³ tiá² ta²¹ ca³taunh³ tsú² la³ cun³ hi³ ca³chá³ tsá² ca³jíe³ hí³ hi³ má²ca³jenh¹³ bíh¹ dí². 15 Jáun² ca³záih³ dí²:

—Cuá²taunh¹ náh² tá¹ cáun² hngá¹máh³, hi³ cuá¹hléh¹ náh² jú¹ chú³² jáun² ñí¹con² la³jín³² tsáu². 16 Tsá² chá³² cáun² tsí³, jì³ hi³ zón³² jmái², tsá² la³ hí³ bíh¹ lí¹³ liáun³; ti³la³ ní¹juáh³ tsá² tiá² cha³² cáun² tsí³ né³,

tsá² la³ hí³ dá² má² tá¹ tsin¹ héih³² hlah³ bíh¹. **17** Hi³ li²¹ lá² né³ lí³ zia³² ñí¹ con² tsá² nio² cáun² tsí³ bíh¹: Cun³ quionh³ héih³² quion²¹ jná¹³ huen³ tsú² jmí² chí³ hláinh¹ hñu³ tsí³ tsáu², hi³ lí¹³ hléh³² tsú² siáh³ jú¹ jma² siáh³, **18** lí¹³ zanh³ tsú² siáh³ jáh³ hláinh¹, hi³ ní¹ juáh³ ca³ hinh³ tsú² siáh³ cáun² hi³ lí³ mí³ hlah³ né³, tiá² hi³ quiunh²¹ hí¹ cáun² yáh³ tsú²; ja³ bí¹ la³ jáun² ra³ tsi³² tsú² cuo² ñí¹ quioh²¹ tsá² tsáun¹, hi³ jáun² tsá² hí³ né³ lan¹³ bíh¹.

Jesús tsánh³² hñu³ mi³ cuú²
(Lucas 24:50-53; Hechos 1:9-11)

19 Jmí¹ má² lí² liéinh³² jáun² Jesús Tí³² Juo¹³ dí² tsá² hí³ né³, ca³ zanh³² tí³ hñu³ mi³ cuú², hi³ jáun² ca³ ta³ cua¹³ tí³ cuá² chu²¹ quioh²¹ Dió³². **20** Hi³ jáun² tsá² hí³ né³, ca³ huén² bíh¹ hi³ ca³ ñí¹ hléh² jú¹ chú³² ca³ la³ tán¹. Jáun² hnga² Tí³² Juo¹³ dí² ca³ ma³ hau³ hi³ ca³ jmú³ lin¹ hi³ tson² jú¹ chú³² hi³ hleh³² tsá² hí³ cun³ quionh³ li²¹ hi³ lí³ jáun² hua³ jueh³². Cun³ ní² bíh¹ tí³ jái¹³.]